

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Üçüncü Yeni Dergisi Üzerinde Bir İnceleme

Yüksek Lisans Tezi

Hilal Ayar

Haziran 2024

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Üçüncü Yeni Dergisi Üzerinde Bir İnceleme

Yüksek Lisans Tezi

Hilal Ayar

Danışman

Prof. Dr. Turgay Anar

Haziran 2024

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Hilal Ayar tarafından hazırlanan " Üçüncü Yeni Dergisi Üzerinde Bir İnceleme" başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Turgay ANAR

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Doç. Dr. Ali Kurt

Kurumu: Kırklareli Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Koçak

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Unvanı Adı Soyadı

Kurumu

Tez Savunma Tarihi: 06/ Haziran / 2024

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin CHİCAGO yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun dipnot kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Prof. Dr. Turgay Anar

Etik İlkelere Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Hilal Ayar

ÖZET

Üçüncü Yeni Dergisi Üzerinde Bir İnceleme

Ayar, Hilal

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Turgay Anar

Haziran 2024

Edebiyat dergileri, edebi ürünleri ve sanatçıları okur ile buluşturma işlevine sahiptir. Yenileşme faaliyetlerinin görülmeye başlandığı ilk dönemlerden itibaren şiir dergileri Türk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuştur. Bu çalışmada 1980’li yıllarda yayınlanan Anadolu menşeli *Üçüncü Yeni* şiir dergisi incelendikten sonra dergi temsilcilerinin şiir anlayışlarına, düzenledikleri etkinliklere ve hedeflerine de değinilmiştir. *Üçüncü Yeni*’nin kendinden önceki *Birinci* ve *İkinci Yeni* şiirine tepki göstermesi ve *Üçüncü Yeni* olarak adlandırılması sebebiyle çalışmamızda diğer şiir hareketlerinden de bahsedilmiş, benzer ve farklı noktaları tespit edilmiştir.

Üçüncü Yeni dergisi edebiyat tarihlerinde, araştırmalarında yeterli ilgiyi görememiştir. Bu çalışma ile amaçlanan *Üçüncü Yeni* dergisini şiir ile ilgilenen, edebiyat araştırmaları yapan okuyuculara tanıtmaktır. Beş bölümden oluşan çalışmanın *Birinci Bölümünde* *Üçüncü Yeni* dergisinin özellikleri, amaçları, temsilcileri tanıtılırken *İkinci Bölümünde* *Üçüncü Yeni* dergisi şiir anlayışı örneklerle açıklanmıştır. *Üçüncü Bölümde* dergi içerisinde bulunan şiir dışındaki türlerden bahsedildikten sonra *Dördüncü Bölüm* tercüme şiirler, düzenlenen etkinlikler, görsel unsurlar ve dergideki Türk dünyası şiirine ayrılmıştır. *Beşinci bölümde* ise *Birinci* ve *İkinci Yeni* ile benzer ve farklı noktaları karşılaştırılmıştır.

Üçüncü Yeni ve *Birinci Yeni* şiiri ortak kitap/dergi yayınlama, toplum anlayışları, halk dilini kullanma çabaları yönleriyle ilişkilendirilebilir. *Birinci* ve *İkinci Yeni*, İstanbul-Ankara merkezli olmaları ve biçime önem vermeleri dolayısıyla *Üçüncü Yeni* ile farklılık gösterir. *Üçüncü Yeni* ve *İkinci Yeni* şiirde

diğer sanat dalları ile ilişkiler kurulması, vezin, kafiye, edebi sanat kullanımına ve kelimeye önem verilmesi, şiirlerinin belli bir okuyucu kitlesine hitap etmesi açılarından benzetilebilir. Birinci ve İkinci Yeni'den farklı olarak Üçüncü Yeni şiirde ilkeler olması gerektiğini savunur ve Türk dilini, şiirini evrenselleştirme çabası içerisindedir. Üç şiir anlayışında da yenilik önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Üçüncü Yeni, İkinci Yeni, Garip Şiiri, Şiir Hareketi, Edebiyat Dergileri

ABSTRACT

An Examination On Üçüncü Yeni Magazine

Ayar, Hilal

Master's Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Prof. Dr. Turgay Anar

June 2024

Literary magazines have a function in the case of meeting literary products and artist who produced said products with the reader. From the first periods where the reformation activities started, poetry magazines have had important contributions to Turkish Literature. In this research, after analysing Anatolian origin *Üçüncü Yeni* poetry magazine which was published in the 1980s, magazine representatives understandings of poetry, activities they have organized and their goals have been mentioned. Because of the fact that *Üçüncü Yeni* poetry reacts to *Birinci* and *İkinci Yeni* poetry that comes before itself and it's being named *Üçüncü Yeni* poetry, other poetry activities have been mentioned and the similarities and differences of the said poetry activities has been determined in this research.

Üçüncü Yeni poetry movement didn't get enough attention in literary history or researches. The purpose of this research is to introduce *Üçüncü Yeni* magazine with readers who are interested with poetry and researches about literature. While in the first chapter of this five chapter research, properties, aims and representatives of *Üçüncü Yeni* have been introduced, second chapter has explained the understanding of *Üçüncü Yeni* magazine poetry with examples. After mentioning other genres that have been found in the magazine in the third chapter, fourth chapter has been saved for translated poetry, organized events, visual elements and poetry of Turkish world in the magazine. In the fifth chapter, similarities and differences with *Birinci Yeni* and *İkinci Yeni* poetry has been compared.

Üçüncü Yeni and Birinci Yeni poetry can be associated with aspects of collective book/magazine publishing, understanding of society, using public language. Birinci and İkinci Yeni differs from Üçüncü Yeni by being İstanbul-Ankara centered and caring about form. Üçüncü Yeni can be likened to İkinci Yeni poetry by affiliating with other fields of art, prosody, rhyme, usage of literary art and caring about word, poetry addressing certain reader audience. Differently from Birinci and İkinci Yeni, Üçüncü Yeni poetry defends the necessity of having principal and struggles for universalizing Turkish language, poetry. In all three understanding of poetry innovation is important.

Keywords: Üçüncü Yeni, İkinci Yeni, Garip Poetry, Poem Movement, Literary Magazine

ÖN SÖZ

Edebiyatın en önemli dallarından biri olan şiir, özellikle Cumhuriyet döneminden sonra oldukça hareketli bir süreç geçirmiştir. Yeni gelişmeler, etkilenmeler şairlerde yeni şiir anlayışları doğurmuştur. Bu dönemde etkili çıkışı ile dikkat çeken Garip Şiiri geleneği reddeder ve eski şiir anlayışlarına pek çok açıdan karşıt görüşler geliştirir. Sonrasında Garip şiirine gösterilen tepkiler yeni bir şiir anlayışı daha meydana gelmesine neden olur. Bu yeni şiir bireysel olarak kendini belli eder, ortak bir bildiriye sahip değildir. İkinci Yeni şiiri olarak adlandırılan bu anlayış şiirde Batı Şiirini yakından takip ederek kendi şiir anlayışlarını kurmadan onlardan faydalanmıştır. Bu şiir hareketinin şiirde yaptığı değişiklikler, anlam, ses, kelime gibi unsurlarla yaptığı yenilikler oldukça eleştirilmiştir.

1980' li yıllara gelindiğinde edebiyat dünyasında Birinci ve İkinci Yeni şiirine tepki gösteren kendilerine 'Anlamcılar' diyen yeni bir şiir hareketi belirmiştir. Bu şiir anlayışını benimseyen İsmail Ergi, Muzaffer Kader, Abdullah Mülayim, Metin Yüksel Karakaş, Sezai İrgi, Reşat Cantaş, Ayhan İnal gibi isimler şiir anlayışlarını anlatmak, örnek şiirler sergilemek adına *Üçüncü Yeni* dergisini çıkarmaya başlar. *Üçüncü Yeni* dergisi edebi kaynaklarda yeterince değerlendirilmemiştir. *Üçüncü Yeni* şiirini ve dergisini tanıtmak, açıklamak amacıyla düzenlenen bu çalışmada şiir dergisinin oluşumu, temsilcileri, şiir anlayışları, örnek şiirler detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmanın son kısmına eklenen Bibliyografya ile dergi hakkında çalışmak isteyen araştırmacılara, şiir meraklısı okuyuculara kolaylık sağlanmıştır.

Bu çalışmanın oluşma ve gelişme sürecinde görüşlerini, desteğini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Turgay ANAR' a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışma sürecimi kolaylaştırmaları, her zaman bana inanarak arkamda durmaları sebebiyle de sevgili aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BEYANLAR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖN SÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ

1.1. DERGİNİN OLUŞUMU, ORTAYA ÇIKIŞI, TARİHİ VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ	4
1.2. DERGİDE ETKİLİ OLAN İSİMLER	7
1.3. ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ, DERGİNİN AMACI VE İÇERİĞİ.....	9
1.4. DERGİNİN HEDEFLERİ	13

İKİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ ŞAİRLERİNİN ŞİİR ANLAYIŞI

2.1. ŞİİR VE ŞAİR	16
2.2. ŞİİR DİLİ	22
2.3. VEZİN/ KAFİYE	25
2.4. GELENEĞE BAKIŞ	28
2.5. ŞİİRDE ANLAM MESELESİ	30

2.6. ŞİİRDE KONU	32
2.7. EVRENSEL ŞİİR	36
2.8. TEKNOLOJİ / BİLGİSAYAR VE YENİ MEKÂNLAR	39
2.9. ŞİİR VE TOPLUM (HALK)	41
2.10. ŞİİRİN KAYNAĞI.....	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİNDE ŞİİR DIŞINDAKİ TÜRLER

3.1. MAKALE/ DÜZ YAZI	46
3.2. SÖYLEŞİ	49
3.3. KİTAP VE DERGİ TANITIMLARI	50
3.4. ŞAİR VE ŞİİR DEĞERLENDİRME YAZILARI	52
3.4.1. Yugoslavya Türk Şiiri	54
3.4.2. Azerbaycan Türk Şiiri	55
3.5. ŞİİR İNCELEMELERİ	56
3.6. ŞAİR PORTRERLERİ	57
3.7. HABER VE DUYURU METİNLERİ	58
3.8. ŞİİR TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ	59
3.9. MEKTUP / ANİ	59
3.10. MANZUM ROMAN	60
3.11. DİĞER	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİNDEKİ TERCÜME FAALİYETLERİ/ TÜRK DÜNYASI ŞİİRİ, DÜZENLENEN ETKİNLİKLER VE DERGİDEKİ GÖRSEL UNSURLAR

4.1. TERCÜME ŞİİRLER	65
4.1.1. Azerbaycan	65
4.1.2. Yugoslavya	66
4.1.3. Özbek Şiiri	66
4.1.4. Doğu Türkistan Şiiri	66
4.1.5. Uygur Türk Şiiri	67
4.2. ALINTI VE DERLEME ŞİİRLER	67
4.3. GÖRSEL UNSURLAR	67
4.4. ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ TEMSİLCİLERİNİN DÜZENLEDİĞİ VE KATILDIĞI ETKİNLİKLER	70

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ ŞİİRİNİN BİRİNCİ VE İKİNCİ YENİ İLE BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

5.1. BİRİNCİ YENİ ŞİİR HAREKETİ (GARİP AKIMI)	72
5.2. İKİNCİ YENİ ŞİİR HAREKETİ	77
5.3. BİRİNCİ, İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ YENİ ŞİİRLERİNİN BENZER VE FARKLI NOKTALARININ KARŞILAŞTIRILMASI	82
SONUÇ.....	90
KAYNAKÇA	93
EKLER	95

KISALTMALAR

C. K.:	Cemil Kulaoğlu
Haz.:	Hazırlayan
İ. E.:	İsmail Ergi
Nr.:	Numara
S.:	Sayı
s.:	Sayfa
TDK:	Türk Dil Kurumu
vs.:	Vesaire

GİRİŞ

Cumhuriyet dönemi Türk şiiri incelendiğinde pek çok şiir anlayışının ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlardan bazıları hareket özelliği taşıırken bazıları bireysel olarak ilerlemektedir. Cumhuriyet sonrası şiir hareketlerinden şiirde yenilik anlamında en dikkat çekici olan Garip şiiridir. Üç arkadaşın bir araya gelerek oluşturduğu bu anlayış geleneğe karşı tutumları ile savundukları şiir anlayışlarıyla çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Garip şiirini eleştirirken bir yandan da yeni bir şiir anlayışı ortaya koymaya çalışan İkinci Yeni ise Türk şiirine dahil ettiği içerikler, şiirde savundukları yenilik anlayışları gibi açılardan oldukça ses getiren bir anlayış olmuştur. Dikkat çeken özelliklerinden biri de bu anlayışın temsilcilerinin bir ortak bildiriye sahip olmadan, bireysel şiirlerini yazarken benzer bir söyleyiş yakalayıp bir hareket oluşturmalarıdır. İkinci Yeni şiiri etkilerini uzun bir dönem sürdürmüştür. 1970-80 yıllarında ise şiir dünyasında yeni bir ses yükselmektedir. Üçüncü Yeni şiirinin ilk örnekleri kendisini göstermeye başlar. 1984 yılına gelindiğinde ise bu hareketin yayın aracı olarak düşünülen *Üçüncü Yeni* dergisi yayımlanmaya başlar.

Türk edebiyatı tarihçileri, araştırmacılar, eleştirmenler yazılarında ve eserlerinde *Üçüncü Yeni* dergisi ile ilgili söylemlere pek yer vermemiştir. Diğer şiir dergileri ve şiir hareketlerinden bahsedilirken *Üçüncü Yeni*'ye karşı bir sessizlik hüküm sürmektedir. Şiir dünyası içerisinde bir şiir anlayışı geliştirmesi, temsilcilerinin bu anlayışa uygun şiir örnekleri sergilemesi ve düzenledikleri etkinlikler sebebiyle açıklanması gereken bir girişim olmuştur. Hareket olarak yeterince değerlendirilmeye alınmadığı gibi şairleri hakkında yapılan çalışmalar da oldukça sınırlıdır.

Mehmet Can Doğan'ın *Hece* dergisi Şiir Özel Sayısında yayımlanan "Şiir Dergileri" yazısında *Üçüncü Yeni* dergisi ile ilgili bazı ifadeler rastlamak mümkündür. Derginin tarihi, sayı bilgisi, temsilcileri gibi özelliklerine yer verirken bir yandan da eleştirisini yapmaktadır. Mehmet Can Doğan, derginin Ankara'da yayımlandığını söyler. Derginin yönetim yeri Kastamonu'dur. Basım yeri ise Ankara'dır. Ayrıca derginin Yunus Emre Özel Sayısını (Mayıs 1985)

yetersiz bulduğunu belirtir.¹ Mehmet H. Doğan ise *Şiir, Bugün* isimli kitabında Üçüncü Yeni şiirinin İkinci Yeni şiirini yeniden canlandırmaya, 'diriltmeye' çalışan, 'ucuz bir yaklaşım' olduğunu ifade eder.² Yine Mehmet H. Doğan *Yazıdan Bakmak* isimli kitabında "Genç şairlerin, özellikle 80'li yıllarda başlayanların, 80 öncesinden başka bir şiir yazma, ortak kişiliklerinden ayrılma çabalarını, Üçüncü Yeni gibi alaycı bir nitelemeyle damgalama çabaları önleyemeyecektir. Genç kuşakta ağır basan yönseme, geçmişte düşülen şematikliğe düşmeme; şiiri, insanın ve toplumsalın bulunduğu her alanda arayıp bulma ve onu ülküselleştirmeden, şiirin dışına da düşmeden şiire koyabilme çabasıdır." ifadelerini kullanır.³

Metin Celâl, 1980'li yılların şiirini anlattığı *Yeni Türk Şiiri "80'li Yıllar"* kitabında "80'li yıllarda yazılmaya başlanan şiiri 'Yeni Türk Şiiri' olarak adlandırmıştım. Bu şiirin başka bir adı da olabilir ama 'Üçüncü Yeni' olamaz. Çünkü önceki ikisiyle bağlantı noktaları olmadığı gibi o anlamda da formüle edilemiyor: Haşin bir genellemeyle 'bireyci/biçimci' olarak tanımlamak ancak haksızlık yapmak olur." ifadelerini kullanarak 1980'lerde görülen yeni şiir anlayışına Üçüncü Yeni denmesinin doğru olmadığını belirtir.⁴ Bu yeni şiiri Garip ve İkinci Yeni'yle bağlantılı olmadığı için Üçüncü Yeni diye adlandırmamak gerektiğini ifade eder.

Üçüncü Yeni dergisinin etkili olduğu dönemlerde edebiyatın şiir alanında dergiler önemli bir araçtır. Erdal Doğan, *Edebiyatımızda Dergiler* isimli çalışmasında "80'den itibaren çıkan şiir dergilerinin, 1923'ten 1980'e kadar çıkmış olan şiir dergilerinden neredeyse dört kat fazla olduğunu" belirtir.⁵ 1980'li-90'lı yıllarda *Üç Çiçek*, *Poetika*, *Şiir Atı*, *Broy* gibi şiir dergilerinin varlığından söz edilebilir ve bu dergiler İstanbul merkezlidir. *Üçüncü Yeni* dergisi ise Anadolu'dan şiir dünyasına katılmaktadır. Araştırmalarda diğer edebiyat ve şiir

¹ Mehmet Can Doğan, "Şiir Dergileri", *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, Mayıs, Haziran, Temmuz 2001, 565.

² Mehmet Hasan Doğan, *Şiir, Bugün*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997), 31.

³ Mehmet Hasan Doğan, *Yazıdan Bakmak*. (İstanbul: Adam Yayınları, 1993), 103.

⁴ Metin Celâl, *Yeni Türk Şiiri "80'li Yıllar*. (Ankara: Çolpan Kitap, 2018), 107.

⁵ Erdal Doğan, *Edebiyatımızda Dergiler*. (İstanbul: Bağlam Yayınları, 1997), 11.

dergilerinden bahsedilirken *Üçüncü Yeni*'nin dışarıda bırakılması bu nedene de bağlanabilir. *Üçüncü Yeni* dergisi bazı aylarda sayı birleştirerek çıkarılmış olsa bile 1984-88 yılları arasında 43 sayı kadar varlığını sürdürebilmiş bir dergidir.

Bu çalışma *Üçüncü Yeni* şiir dergisini, temsilcilerini, şiir anlayışlarını, şiirlerinden örnekleri ve dergicilik faaliyetlerini açıklamak üzere hazırlanmıştır. *Üçüncü Yeni* dergisinin içeriği, sayıları, düzenlenen etkinlikleri, görsel unsurları, hedefleri, amaçları detaylı olarak açıklanmıştır. Derginin ismi *Üçüncü Yeni* olduğu için edebiyatımızın Birinci ve İkinci Yeni şiiriyle ilişkilendirilerek ele alınması daha uygun görülmüştür. Bu sebeple çalışmanın son bölümünde Birinci ve İkinci Yeni hareketlerinden kısaca bahsedildikten sonra *Üçüncü Yeni* ile benzer ve farklı yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda daha sonra yayın sürecine başlayan ve *Üçüncü Yeni Şiir Günlüğü* şeklinde devam eden derginin *Şiir Günlüğü* 1.-2.-3. ve 4. Kitapları da değerlendirmeye alınmıştır. *Şiir Günlüğü*nün ömrü kısa sürmüştür ve 4. Kitap ile yayın hayatını noktalamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ

1.1.Derginin Oluşumu, Ortaya Çıkışı, Tarihi ve Fiziksel Özellikleri

Üçüncü Yeni Dergisi, Türk Edebiyatında Anadolu menşeli bir aylık şiir dergisi olarak Tosya/ Kastamonu’da, Nisan 1984 tarihinde yayımlanmaya başlar. 43 sayı olarak Aralık 1988 tarihine kadar devam ettikten sonra *Şiir Günlüğü* 1.-2.-3. ve 4. Kitap şekliyle Haziran 1991 tarihlerine değin yayın dünyasında varlığını sürdürmüştür. Derginin sahibi ve sorumlu yönetmeni 12.sayıya kadar Muzaffer Kader iken daha sonra sahip olarak Abdullah Mülayim, sorumlu yönetmen olarak Muzaffer Kader belirtilir. *Üçüncü Yeni Dergisi*nin yayın serüveninde görev alan diğer isimler arasında Reşat Cantaş, Mehmet Önsavaş, Metin Karakaş ve Selma Çalı sayılabilir. *Şiir Günlüğü* ekini çıkaran isim ise İsmail Ergi’dir.

İlk 16 sayı düzenli bir şekilde çıktıktan sonra 17.ve 18. sayı birlikte çıkarılmış ayrıca 25. sayıdan 43. sayıya kadar dergi üç aylık birleştirmeler ile yayımlanmıştır. Bazı sayılar ise aylık olarak değil birkaç aylık aralardan sonra yayımlanabilmiştir. Yayın hayatına 16 sayfa olarak başlayan dergi sayfa sayısında değişkenlik göstererek 20, 24 ve 36 sayfalara kadar artış gösterdiği gibi 8 sayfalık sayılarıyla da yayımlamıştır. Dergi sayılarındaki bu düzensizlik, bazı sayıların birleştirilerek çıkarılması yaşanan ekonomik sorunların ve dergi çıkarmanın zorluğunun bir yansıması olarak düşünülebilir. Anadolu’dan çıkarılan bir dergi olması sebebiyle bu zorluklar daha da artmaktadır. *Üçüncü Yeni dergisinde* çeşitli yerel ve kurumsal reklamlara yer verilmesi de ekonomik nedenlere bağlanabilir. Dergi içerisindeki çeşitli yazılarla da bu ekonomik zorlukların yaşandığı vurgulanır: “Kâğıt ve baskı masraflarının altından kalkılmaz rakamlara

ulaştığı şu zamanda, Anadolumuzun pirinciyle ünlü bu ilçesinde bu işi yürütmek kolay iş değil.”⁶

Fiziksel olarak bütün sayılar incelendiğinde iç ve dış kapaklarda 22 ve 23. sayılar dışında pek bir değişiklik göze çarpmamaktadır. Bu değişikliğin nedeni olarak 22. ve 23. sayılarda derginin basıldığı matbaanın önceki ve sonraki sayılardan farklı olduğu gösterilebilir. Bütün sayılar Ayyıldız Matbaası tarafından basılırken 22. ve 23. sayı Açısöz Matbaası tarafından basılmıştır. Sayfa sayısı ve sayfa düzenindeki farklılık da bu değişiklik ile açıklanabilir. 22. sayının “Dergimiz Üçüncü Yılında” başlıklı yazısında yeni yayın politikaları, yazı ve sayfa düzenindeki değişiklikler belirtilmiştir ayrıca “Anadolu’nun bağrından çıkan ilk şiir dergisiyiz.” vurgusu yapılmıştır.⁷ 24. sayıda ise tekrar eski fiziksel özelliklere dönüldüğü görülmektedir. Derginin “4. Yıla Girerken” başlıklı yazısında ise “Dergimiz 3.Yeni, halen Türkiye’de yayınlanan tek şiir dergisi olma niteliğini korumaktadır” ifadesi yer almaktadır.⁸ Bu ifadenin doğruluğu tartışılmalıdır. Çünkü aynı dönem içerisinde yayın hayatına devam eden *Üç Çiçek*, *Poetika*, *Şiir Atı*, *Broy* (özellikle ilk on sayı) gibi şiir dergileri vardır.

Üçüncü Yeni dergisi yayın hayatı boyunca Türk şiirinin ve kültürünün önemli isimleri hakkında özel içerikler hazırlamaya çalışmıştır. Derginin 14. Sayısı Yunus Emre Özel Sayısı olarak yayımlanmıştır. Bu sayıda Yunus Emre ile ilgili yazılara ve şairi anlatan şiir örneklerine yer verilmiştir. Yunus Emre’yi anmak için Eskişehir’de toplandıklarını belirten ve anma törenini de kısaca anlatan yazılara rastlanmaktadır. *Üçüncü Yeni* dergisinde özel sayı başlığıyla yayımlanan başka sayı görülme de derginin bazı sayılarında önemli şairlere ve şiirlerine yer vererek kısmen özel sayı formu yakalanmaya çalışılır. Özellikle *Şiir Günlüğü* 3. Kitap içerisinde 1991 Yunus Emre Sevgi Yılına özel birçok içerik bulunmaktadır. Bir dergi çerçevesinde belirli şairler hakkında özel sayı ve dosyalar hazırlanması “... bu kuşağın ne çeşit bir şiire

⁶ Halil Soyuer, “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986, 22.

⁷ Metin Yüksel Karakaş, “Sözümüz Var: Dergimiz Üçüncü Yılında”, *Üçüncü Yeni*, Ocak 1986, 1.

⁸ İsmail Ergi, “4.Yıla Girerken”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat- Mart 1987, 3.

saygı duyduğu konusunda yeterli ipucu vermesi" bakımından önemlidir.⁹ Üçüncü Yeni şairleri de özellikle Yunus Emre'ye dergide oldukça fazla yer vererek saygı ve sevgilerini ifade etmektedir.

Görsel unsurlar olarak dergi kapağında ve iç sayfalarda kullanılan çizimler dikkat çekmektedir. Derginin asıl etkinlik alanı şiirdir fakat kitap, dergi tanıtımları, sanatsal faaliyet duyuruları, sanat haberleri, şair portreleri, söyleşiler vs. gibi pek çok alanda içeriklere ulaşmak mümkündür. Derginin büyük bölümü şiire ayrılmasına rağmen şiir ile ilgili akademik yazılara ve söyleşilere de oldukça fazla yer verilmiştir. Bu düz yazıların yayımlanmasında dergi ile ilgili ufak bir eleştiri yapılabilir. Yazıların sürekli bölünüp araya başka şeylerin alınması bütünlüklü okumayı zorlaştırmaktadır. Üçüncü Yeni dergisinde şair ve yazarlarla yazışma adresleri verilmesi, genç şairlerin şiirleriyle ilgili yorumlar yapılması şiir sanatı alanında oldukça etkili ve teşvik edicidir. Derginin abonelerine hediye kitaplar göndermesi de edebiyat alanında gelişmeyi desteklemeye yöneliktir.

Üçüncü Yeni dergisi gerek faaliyette olduğu dönemlerde gerekse daha sonraki dönemlerde yeterli ilgiyi görememiştir. Ansiklopedi, dergi, kitap gibi pek çok kaynakta derginin adına rastlanması güçtür. Dergi içerisinde de yayımlandığı dönemde asıl ilginin halk tarafından gösterildiği, aydınların sessiz kaldığı belirtilmektedir. Üçüncü Yeni dergisi "görmemezlikten gelenlere aldırmadan, ümitsizliğe kapılmadan" yayın hayatına devam etmiştir.¹⁰ Türkiye dergisinin bir sayısında Kerim Özbekler tarafından yazılmış Üçüncü Yeni'nin anlatıldığı yazıdan bahsedildiği belirtilse de dergiye ulaşım sağlanamadığı için kontrol edilememiştir.¹¹ Üçüncü Yeni'den bahseden kaynaklarda yer alan bazı yazılar dergi içerisine eklenerek okuyuculara ulaştırılmıştır. Bunlardan biri 1 Mayıs 1985 tarihli Açıksoz Gazetesi'nde yer alan Emin Baydil imzalı yazıdır. Bu yazı Üçüncü Yeni

⁹ Baki Asiltürk, *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017), 45.

¹⁰ Üçüncü Yeni, "Başyazı", *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1984, 3.

¹¹ Üçüncü Yeni, "Dergiler Arasında", *Üçüncü Yeni*, Temmuz 1985, 24.

dergisinin 19. sayısında Cemil Kulaoğlu tarafından yayımlanmıştır.¹² Diğer yazı ise Prof. Dr. İ. Agâh Çubukçu tarafından kaleme alınıp *SİZE* dergisinde Ekim 1985 yılında yayımlanan “Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine” dir. Bu yazıda yer alan “Üçüncü Yeni akımı, milli duyguları yayma ve Türk şiirini dünyaya tanıtmaya amacını da taşımaktadır.” ifadesiyle akımın amacı belirtilmektedir.¹³ Üçüncü Yeni’den edebiyat ortamlarında Fırat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı son sınıf derslerinde bahsedilmesi ile ilgili “İlmî ve Akademik bir kurumda Üçüncü Yeni tasvip görmüş ve değerlendirilmiş” ifadeleri kullanılmıştır.¹⁴

Derginin çıkış sürecinde olumlu yorum yapıp destek olanlar kadar olumsuz yorumlarda bulunanlar da olmuştur. Dönem dönem çeşitli ekonomik zorluklarla da karşılaşmış ve bu zorluklar derginin devamlılığını, yeni sayıların çıkışını etkilemiştir. Bütün bu şartlara rağmen *Üçüncü Yeni* dergisi çıkarılmış ve yeni isimlere yer vererek edebiyat dünyasına katkı sağlanmıştır. ¹⁵ *Üçüncü Yeni* yayımlandıktan sonra özellikle Anadolu merkezli şiir dergilerinde artış görüldüğü ve şiir alanında bir hareketliliğe neden oldukları iddia edilmektedir.¹⁶ Derginin yurt dışında da yaygınlık kazanması gelecek planları arasındadır. Bu doğrultuda derginin ilerleyen sayılarında Almanya, Yugoslavya, Çin, Fransa, Polonya gibi pek çok ülkede temsilciliklerinin kurulduğu belirtilir.

1.2.Dergide Etkili Olan İsimler

Üçüncü Yeni dergisine şairlikleri, akademik çalışmaları, gazete ve dergicilik faaliyetleri bakımından pek çok isim katkı sağlamıştır. İsmail Ergi, Reşat Cantaş, Mehmet Çağılıcı, Necdet Evliyagil, Minaceddin Minarecioğlu,

¹² Emin Baydil, “Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi”, *Açıksöz Gazetesi*, Haz: Cemil Kulaoğlu, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1985, 5-6-7.

¹³ Prof. Dr. İ. Agâh Çubukçu, “Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine” *SİZE Dergisi*, Haz: Cemil Kulaoğlu, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 14.

¹⁴ A. Suat Albayrak, Anadolu’ dan Haberler “Üçüncü Yeni Üniversitede”, *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 31.

¹⁵ *Üçüncü Yeni*, “İkinci Cilde Başlarken”, *Üçüncü Yeni*, Şubat 1985, 3.

¹⁶ *Üçüncü Yeni*, “Başyazı: İkinci Cilt Biterken”, *Üçüncü Yeni*, Aralık 1985, 3.

Metin Yüksel Karakaş, Mehmet Önsavaş, N. Yıldırım Gençosmanoğlu, Sezai İrgi, Taşer Taşcan, Metin Bektaş, Prof. Dr. Agah Çubukçu, Ayhan İnal, İrfan Ünver Nasrattınoğlu, M. Ali Müftüoğlu, Cemil Kulaoğlu, İlhan Geçer, İhsan Bektaş, M. Ali Gül, Coşkun Ertepinar, Kerim Özbekler, Aydoğan Albayrak, A. Suroy Receboğlu, Beşir Ayvazoğlu, Hayrettin İvgin, Mustafa Özbacı, A. Şekür Turan, Halil Soyuer, İbrahim Berber, Doç. Dr. Mustafa Özcan, Metin Boşnak, Prof. Dr. Nimetullah Hafız, Mehmet Narlı bu isimler arasında yer almaktadır.

Derginin içerisinde Üçüncü Yeni anlayışını temsil eden isimler “İnanıyoruz ki, birkaç yıldır İsmail Ergi, Yavuz Bülent Bakiler, Reşat Candaş, Metin Yüksel, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Mehmet Durak, Muhlis Mete, Mehmet Önsavaş, Sezai Karakoç, Mehmet Çağılıcı, Yahya Akengin’ in şiirlerinde odağını bulan Üçüncü Yeni kervanına daha yüzlerce şair, bilim adamı, düşünür ve eleştirmen katılacak ve şiirimiz evrensel boyutlarıyla yeni bir nitelik kazanacaktır.”¹⁷ ifadesi ile belirtilir. Fakat dergi içerisinde bu isimlerden Sezai Karakoç, Muhlis Mete, Yahya Akengin’ in eserlerine rastlanmamaktadır. Bazı usta isimleri dergi çevresinde yer almış gibi göstererek etki alanlarını genişletmeyi amaçladıkları düşünülebilir. Dergide etkinlik gösteren usta isimler olarak Prof. Dr. İbrahim Agâh Çubukçu, Ayhan İnal ve Necdet Evliyagil belirtilir. Necip Fazıl ve Arif Nihat Asya gibi Türk şiirinin başarılı temsilcilerini “anlamsızlığa karşı çıkıp evrensel şiir estetiğini” şiire getirmeleri bakımından 3. Yeni şiir hareketini başlatan isimler olarak anılmaktadırlar.¹⁸

Özellikle İsmail Ergi, *Üçüncü Yeni* Dergisinin “önde gelen bir şairi” ve “evrensel şiir teorisiyle yenileşmeyi başlatan” ismi olarak belirtilir.¹⁹ Dergi içerisindeki yazıları, şiirleri ve faaliyetleri bu ifadeleri doğrular niteliktedir. *Üçüncü Yeni* dergisinin anlaşılması için açıklayıcı pek çok yazı kaleme almıştır. Ergi, şiir yazmaya çalışan insanları teşvik ederek herkesin şiir yazabileceğini belirtir fakat her şiir yazar şair olarak kabul edilmek zorunda

¹⁷ Üçüncü Yeni, “Başyazı”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 3.

¹⁸ İsmail Ergi, “Nazım Mı, Şiir Mi?...”, *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 4.

¹⁹ Mehmet Durak, “İsmail Ergi ve Şiirimizde 3.Yeni Olgusu”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1984, 10.

da değildir.²⁰ Ayrıca Ergi, edebi bilinci artırmak ve eserlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla *Örnekli Edebi Sanatlar* isimli edebi sanatları açıklayan kitabı hazırlamıştır.

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde halk şiirine ve kültürüne verilen önem dergide etkinlik gösteren halk şairleri ve bunların şiirlerine bakılarak anlaşılabilir. Halk şiirinin usta isimlerinden alıntı ve derlemeler de yapılmıştır. Akdağlı Kara-Ozan, Sivaslı Dertli-Ozan, Samsunlu Âşık Kemâlî Bülbul, Âşık İsmetî, Âşık Nurşah, Sivaslı Âşık Erdem Can, Âşık Ali gibi pek çok halk şiiri geleneğinin temsilcilerine de yer verilmiştir. Hatta halk ozanı Hüseyin-i Sabur Türk edebiyatına “ilk kez” *Üçüncü Yeni*’de kaleme alınan bir yazı ile tanıtılmış ve eserlerinden örnekler aktarılmıştır.²¹

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde en çok şiiri yayımlanan isimler Taşer Taşcan, İsmail Ergi, Reşat Cantaş, Mehmet Çağlıcı, Metin Yüksel Karakaş, Metin Bektaş, Ayhan İnal, Mehmet Ali Müftüoğlu’dur. Bu isimlerin 20’nin üzerinde şiiri dergide yayımlanmıştır. Ayrıca *Üçüncü Yeni* dergisi faaliyette bulunduğu dönem içerisinde kadın şairlerden Zehra Pınarses, Behiye Köksel, Nesrin Erkan, Deniz Çubukçu, Cavidan Tümerkan gibi isimlere de yer vermektedir. Erdal Doğan, 1980’lere kadar kadın şairlerin edebiyat dergilerinde pek görülmediğini, ancak 1980 sonrasında kadın şairlere edebiyat dergilerinde rastlanabildiğini belirtir.²² *Üçüncü Yeni* dergisi de kendi bünyesinde kadın şairlere yer vererek 1980 sonrası şiir dergilerinin genel eğilimine uymuştur.

1.3.Üçüncü Yeni Dergisi, Derginin Amacı ve İçeriği

Üçüncü Yeni şiiri, edebiyatımızda şiirin içinde bulunduğu durumu değiştirmek, şiire tekrar değer kazandırmak gibi düşüncelerle şekillenmiştir. *Üçüncü Yeni* dergisi ise şiire değer kazandırmak, şairin önemini göstermek

²⁰ İsmail Ergi, “Şiir Yazmak Sanatı”, *Üçüncü Yeni*, Şubat 1986, 1.

²¹ Metin Yüksel Karakaş, “Halk Ozanlarımız: Hüseyin-i Sabur”, *Üçüncü Yeni*, Ocak- Şubat- Mart 1987, 32.

²² Erdal Doğan, *Edebiyatımızda Dergiler*. (İstanbul: Bağlam Yayınları,1997), 163.

gibi fikirlerden hareketle yayın hayatına başlamıştır. Dergi, şiir sanatı alanında yayın azlığına dikkat çekmiş ve genç şairleri edebiyatımıza kazandırmayı amaçlamıştır. *Üçüncü Yeni* dergisi yazı kurulu, *Üçüncü Yeni* şiir anlayışına uygun şiirler yazan isimlerle görüşüp dergi çıkarma kararı alır. “Böylece 3.Yeni, Ülkemizde yalnız şiir sanatı üzerine yayın yapan tek dergi olma onurunu kazandı.”²³ Dergi yalnızca şiir yayımlama çabası içerisinde olmamış, yayımlanan şiirlerin inceleme yazıları ile yazılış hikayelerine de yer vererek şiirlerin daha iyi anlaşılması sağlamış ve şiir alanında çok yönlü bir politika izlemeye çalışmıştır. Şiir teorisi yazıları, şiirde biçim, içerik ve konu değerlendirmeleri de yapılmıştır.

Üçüncü Yeni dergisinin önemli bir diğer çıkış noktası ise “Anadolu menşeli sanat akımı” olmasıdır. *Üçüncü Yeni* temsilcileri sanatın kaynağı olarak Anadolu’yu göstermektedir.²⁴ Dergi, Tosya/ Kastamonu’dan çıkarılıp yurt içinde ve yurt dışında pek çok temsilcilikler kurarak farklı okuyucu kitlelerine ulaşmayı amaçlamıştır. İlk sayının yayımlanmasının ardından gelen olumlu tepkiler ekibi heyecanlandırıp ikinci sayıyı hızlıca hazırlamalarını sağlamıştır. Anadolu’da faaliyet gösteren dergilerin sayısının arttığını ve İstanbul’dakilere göre daha kaliteli olduklarını da belirtirler.²⁵

İsmail Ergi düzenlenen *Üçüncü Yeni* seminerinde “Evrensel Şiir Bildirisi’ni sunarak *Üçüncü Yeni* şiirinin esasını ortaya koymaya çalışmıştır. Bu bildiri dergide “Neden Evrensel Şiir?”, “Dünya Şiirinin Gelişim Çizgisi”, “Modern Türk Şiirinin Yönü”, “*Üçüncü Yeni* Nedir?” başlıkları altında üç sayı içerisinde ele alınmış ve *Üçüncü Yeni*’nin ana hatlarını belirlemeye çalışmıştır. Şiirde evrenseli bulmanın öneminden, Dünya şiirindeki gelişmelerden ve Türk edebiyatından Recaizade’nin, Fecri Ati ’nin, Yahya Kemal’in ve Orhan Veli’nin, Birinci ve İkinci Yeni’nin şiir anlayışlarından bahsettikten sonra *Üçüncü Yeni* konusuna giriş yapar. Ergi’ye göre “şiiri gerçek hayattan damıtmağa çalışan Birinci Yeni şairleri, taklide çalıştıkları

²³ *Üçüncü Yeni*, “Başlarken”, *Üçüncü Yeni*. Nisan 1984, 3.

²⁴ *Üçüncü Yeni*, “Başlarken”, *Üçüncü Yeni*. Nisan 1984, 12.

²⁵ *Üçüncü Yeni*, “Dergiler Üzerine”, *Üçüncü Yeni*. Ocak 1985, 18.

Dadaist ve Sürrealist akımların etkisiyle şiiri yaşayan, savaşı, acı çeken, ölen, neşeli veya küskün, aç veya tok insanların şiiri yapma yolunda beşerî bir başarı gösteremediler. Mısrasız şiir ile şiirsiz manadan yola çıkarak, manasız bir çelişki içinde düğümlenip kaldılar.”²⁶

İkinci Yeni ile ilgili ise “1955 çıkışlı İkinci Yeni ise, Batının Sembolist, Fütürist, Dadaist ve Kübist etkilerine kapılarak, modern şiirimizdeki kaosu artık iyiden iyiye içinden çıkarmaz bir duruma soktu. İkinci Yeni şairleri, şiirimizi anlamsız söz yığınları haline getirmekte adeta yarıştılar. Devri ve toplumu tümünden inkâr ettiler. Bilinçaltını dile getirmek saplantısı içinde anlamsız ve uydurma imajlar yaptılar. Sonuçta şifa bulmaz bir melânkoliye kapıldılar. Bunlardan birçoğu ‘Türkçe’ yi iyi bilmemekten kaynaklanan yanlışlıklara düştüler, kelimelerin anlam ve şekil yapısını bozdular. Sanatçı halktan, hayattan koptu; şiir sanatı yozlaştı.”²⁷ ifadelerini kullandıktan sonra Evrensel Şiir ve Üçüncü Yeni ilişkisini açıklar: “1975 sonrasında ortaya çıkan Evrensel Şiir olgusu, modern Türk şiirinde ÜÇÜNCÜ YENİ olarak yerini almakta, şiirimizin yeni ve özgün boyutlar kazanmasında büyük bir hamle olarak görülmektedir.”²⁸

Üçüncü Yeni şiir dergisinin yayın dünyasına katılışı 1984 tarihindedir fakat Ergi’nin yukarıdaki ifadelerinden hareketle Üçüncü Yeni şiirinin eserlerde ve şairler arasında ortaya çıkışı 1975 yılına dayandırılabilir. İkinci Yeni’nin “anlamsız” lığına karşı tepki olarak doğduğunu da belirten şair “3.Yeni hareketine ‘Anlamcı Şiir’ gözüyle bakma”nın mümkün olduğunu ifade eder.²⁹ Üçüncü Yeni şiir sanatının ilkelerine uyan, kelimeye, kültürel birikime ve felsefi temele önem veren bir şiir hareketi olmayı hedefler. Üçüncü Yeni şiirinin ilkelerini şu şekilde sıralamaktadır:

²⁶ İsmail Ergi, “Modern Türk Şiirinin Yönü”, *Üçüncü Yeni*, Haziran 1984, 19.

²⁷ Ergi, “Modern Türk Şiirinin Yönü”, 19.

²⁸ Ergi, “Modern Türk Şiirinin Yönü”, 19.

²⁹ İsmail Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir?”, *Üçüncü Yeni*, Temmuz 1984, 4.

“1.Sanat hürdür. Onu kesin ve öldürücü kurallara bağlamak doğru değildir. Şair, şuuraltı diktesi dahil politik ve sosyal kayıtların, hatta zamanın üstündedir. Ölçü, biçim, uyak ve söyleyişte stil her şaire göre değişebilir.

2. Her şiir kendi dilinde doğar. Milli dil, halkın kullandığı günlük ve ortak dil esastır.

3. Uyak, yani kafiye anlam mimarisinin harcıdır. Kelime, uyak sayesinde ses, anlam ve ufuk kazanır.

4. Şiir, anlam ve akla dayanmak, dilin mantığında vücut bulmak zorundadır. Şiiri aklın dışında aramak yanlıştır.

5. Mısra esastır. Tek kelimedenden de ibaret olsa kendinden önceki ve kendinden sonraki mısralarla birlikte şiirsel bütünlüğü yaratan ana unsurlardan biri de odur. Şair yerine göre, bir diyalogdan bir paranteze atlayarak, duyumları daraltıp yoğunlaştırır veya genişletip gevşetir. Gayesi, duygudan duyguya, düşünceden düşünceye zihinsel bağlar kurarak gerçek şiiri, hatta evrensel şiiri yakalamağa çalışmaktır.

6. Kelimeyi seçme ve kullanma zevki, şairliğin başlıca göstergesidir. Edebi sanatlar, estetik zevkin anahtarıdır. Ancak, bu sanatlar hiç bir vakit gaye haline getirilmemelidir.

7. Türk şiirinin kaynağı milli kültürümüzdür. Bu nedenle, Türk şiir geleneğinden ve onun kültür birikimlerinden yararlanılabilir.

8. Şiir bir anlatım tarzıdır. Toplumla içiçedir. İnsanın, toplumun isteklerini sevgilerini, nefretlerini, acılarını, zevklerini, anlaşmazlıklarını, uyumlarını, yanlışlarını, aşklarını ve karakterlerinin bütün yönlerini vermek durumundadır. Gerçek şiir ise, bu zeminden hareket ederek, insanlarda barış içinde bir arada yaşama zevki yaratan şiirdir.”³⁰

Üçüncü Yeni şiirin içerisinde bulunduğu karmaşa halini sonlandırma arzusu ile şekillendirilmiştir ve II. Yeni'ye “tepki” olarak ortaya çıkışı sık sık

³⁰ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir?”, 6.

vurgulanmıştır.³¹ Bu çalışmanın Beşinci Bölümünde Birinci ve İkinci Yeni ile farklı noktaları ve Üçüncü Yeni'nin tepki gösterdiği hususlar ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

1.4.Derginin Hedefleri

Üçüncü Yeni Dergisi şiirde Üçüncü Yeni anlayışını benimsemiş isimleri ve bu isimlerin eserlerini bir araya getirmeyi ve şiirin gelişmesine destek olmayı planlamıştır. Derginin pek çok sayısında genç şairlere yer verilmesi, şiir gönderen isimlerin eserlerinin değerlendirilmeye alınması bu hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştıklarını göstermektedir. Düzenli yayın hayatına devam etmek dışında Üçüncü Yeni Şiir Sergileri açmak, yıllık Üçüncü Yeni Şiir Antolojisi hazırlamak, yılın on şairini seçmek ve şiir yarışmaları düzenlemek gibi hedefler belirlemiştir.³² Hedeflenen Üçüncü Yeni Şiir Sergilerinden ilki 25 Ekim 1984 tarihinde Tosya'da açılmıştır. Derginin 9. Sayısında bu sergiden resimler yer almaktadır. Sergide, Üçüncü Yeni şairlerinin şiirleri görsel düzenlemeler ve el yazıları eşliğinde sunulmuştur.

Diğer bir hedef çalışma olarak her yıl sonunda ÜÇÜNCÜ YENİ ŞİİR YILLIĞI hazırlanması planlanır. Derginin yayın hayatına başladığı ilk yıl için "Üçüncü Yeni 84 Şiir Yıllığı" adı altında bir çalışma yapıldığı belirtilmişse de böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır.³³ Türk Dünyası Şiir Şenliği düzenlenmesi teklifini sunmuşlardır. Böylece Türk şiiri geliştirilecek ve tanıtılmış olacaktır. *Üçüncü Yeni* dergisi şairlerinin beğenilen şiirleri, biyografileri ve fotoğrafları *Sevgi İlmekleri* adlı kitapta toplanır. ³⁴*Sevgi İlmekleri* kitabı ile planladıkları şiir yılına yakın bir çalışmayı gerçekleştirmiş olurlar.

³¹ Cemil Kulaoğlu, "Bir Mülakat (3)- İsmail Ergi ile Söyleşi", *Üçüncü Yeni*, Haziran 1985, 14.

³² Üçüncü Yeni, "Başyazı", *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 18.

³³ Üçüncü Yeni, "Başyazı", *Üçüncü Yeni*, Kasım 1984, 3.

³⁴ Üçüncü Yeni, "Başyazı", *Üçüncü Yeni*, Haziran 1985, 3.

Üçüncü Yeni temsilcileri bir araya gelerek şiir sohbetleri düzenlemişlerdir. 1986 yılındaki ilk 'sohbet toplantısı' 24 Ocak akşamı yapılır ve bu toplantıda Türk şiirini dış ülkelere duyurmanın öneminden, şiir festivali düzenlenmesinden bahsedilir.³⁵ Derginin edebiyat dünyasında beşinci yılını doldurduğu sıralarda temsilcilerinin hedefleri de değişiklik gösterir. Şiir sanatın akademik bir araştırma ve süreklilik katma düşüncesi belirir. Bu doğrultuda Türk Şiirini Araştırma Enstitüsü kurmak ve Dünya Şiir Kongresi düzenlemek görüşleri ortaya atılır.³⁶ 43. sayıda Türk Şiiri Araştırma Merkezinin Samsun 19 Mayıs ve Konya Selçuk Üniversitelerinden bilim adamları ile yapılacak ortak çalışmalardan hareketle oluşturulduğu duyurulur.³⁷

Anadolu merkezli şiir dergisi olan *Üçüncü Yeni*, 5 yıl yayın hayatını sürdürdükten sonra yayın serüvenini noktaladı. Bazı kesimlerin ısrarı sonucunda İsmail Ergi tarafından *Şiir Günlüğü* başlığıyla kısa bir süre daha yayın hayatına devam etti. *Şiir Günlüğü* 'nün öncelikli amacı *Üçüncü Yeni* ile bir noktaya getirilen şiir anlayışının ve şiire olan ilginin devam ettirilmesidir. İkinci amaç olarak da "Uluslararası sanat ilişkilerini geliştirmek ve Türk şiirini dünyaya tanıtmak üzere, uluslararası bir şiir ödülü ihdas etmek" ifadeleri belirtilir. 'Uluslararası Altın Jüpiter Ödülü' olarak adlandırmayı düşündükleri bu ödül ile Struga Şiir Şenliği'nin benzeri bir etkinlik gerçekleştirmek amaçlanmıştır.³⁸ Kültür Bakanı, Kaymakam ve Üçüncü Yeni'nin destekleriyle 21 Eylül 1990 Tosya Uluslararası 1. Şairler Şöleni yapılmış ve bu şölenin simgesi olan 'Altın Jüpiter' Barış ve Sevgi Ödülü Yugoslav Şair Trayan Petrovski' ye verilmiştir. Şölende şiir bildirisini okuyan İsmail Ergi "Şölenimiz, Struga ve Mirbed' den sonra dünyada üçüncü şölendir. Törenlerimizin gelecek yıllarda seminer, panel, konferans ve söyleşilerle daha görkemli geçeceğine inanıyoruz." ifadelerini kullanarak

³⁵ Üçüncü Yeni, "Şiir Akşamları", *Üçüncü Yeni*, Şubat 1986, 8.

³⁶ Üçüncü Yeni, "Beşinci Yayın Yılı", *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1988, 2.

³⁷ Cemil Kulaoğlu, "Sevgili Okuyucu", *Üçüncü Yeni*, Aralık 1988, 2.

³⁸ İsmail Ergi, "Şiir Günlüğü ve Uluslararası 'Altın Jüpiter' Ödülü, *Şiir Günlüğü 1.Kitap*, Şubat 1990, 3.

alışmalarının devam edeceğini bildirir. ³⁹ Bütün bu hedeflerin dışında bir vakıf kurarak dergiyi “sağlam temellere” oturtmayı da düşünmüşlerdir.⁴⁰ 1991 Yunus Emre Sevgi Yılı doğrultusunda Yunus Emre ile ilgili faaliyetlere yoğunlaşmayı da planlarlar. *Şiir Günlüğü* 4. Kitap kapağında ise 3-4 Eylül 1991 tarihlerinde Tosya’da yapılması planlanan 1991 Dünya Şairler Şöleni yer almaktadır. 32 ülkeden 76 şair ve bilim adamı davet edilen şölenin gerçekleştiğine dair bir veriye rastlanmamıştır.⁴¹

³⁹ Üçüncü Yeni, “1990 ‘Altın Jüpiter’ Şiir Ödülü Trayan Petrovski’ nin”, *Şiir Günlüğü* 2. Kitap, Kasım 1990, 3-4.

⁴⁰ Mehmet Öklü, “Anlamcı Şiir Üzerine Metin Yüksel Karakaş ile Söyleşi”, *Şiir Günlüğü* 2. Kitap, Kasım 1990, 10.

⁴¹ Üçüncü Yeni, *Şiir Günlüğü* 4. Kitap, Haziran 1991, 1.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ ŞAİRLERİNİN ŞİİR ANLAYIŞI

2.1.Şiir ve Şair

En eski çağlardan beri şiir toplumlar için önemli ve etkili bir unsur olmuştur. Türk kültüründe de şiirin varlığı ve gelişimi desteklenmiştir. Şiir çeşitli dönem ve şartların etkisinde kalarak sürekli değişim göstermiştir. Türk edebiyatı özelinde İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı, İslamiyet Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı ve Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı şeklinde ayrımlar yaparak edebiyat ve şiirdeki gelişim süreci takip edilmeye çalışılmıştır. Batı etkisinin görüldüğü ve yenileşmenin gündeme geldiği Türk şiiri Tanzimat edebiyatı, Servet-i Fünun edebiyatı, Milli edebiyat ve Cumhuriyet dönemi edebiyatı gibi alt başlıklarda incelenebilir. Şiirdeki hareketliliğin en yoğun olduğu dönemler ise Cumhuriyet sonrasına denk gelmektedir. Üçüncü Yeni, Cumhuriyet sonrası Türk şiirini üç başlık altında değerlendirir: 1940 I. Yeni (Garip Şiir), 1955 II. Yeni (Anlamsız Şiir) ve 1975 III. Yeni (Anlamcı Şiir).

Birinci Yeni şiiri günlük meseleleri, insanların küçük sorunlarını şiire konu edinerek varlığını sürdürmüştür. Daha sonra şiirin içinde bulunduğu bu durumu değiştirmeye amaçlayan İkinci Yeni şairleri yüksek şiir ve yüksek okur düşüncesiyle şiirde anlam, kelime, harf oyunları gibi çeşitli yöntemlere başvurmuştur. Böylece şiir herkesin anlayamayacağı bir sanat haline gelmiştir. Üçüncü Yeni şairleri ise Birinci Yeni ile şiirde görülen bu 'garip' yapıyı ve İkinci Yeni'nin şiiri içine soktuğu 'anlamsızlık' durumunu eleştirerek şiirde amaç olarak 'evrensel ahengi sağlamayı' ve 'anlamcı' bir şiir oluşturmayı benimsemiştir. Üçüncü Yeni'nin şiir anlayışını ele almadan önce hareketin belirmeye başladığı 1975-80 dönemini ve hatta derginin de yayın tarihi olan 1984-1990 yılları arasındaki Türk şiirinin genel durumunu da değerlendirmek gerekmektedir. Asiltürk bu dönemde karşılaşılan edebi manzarayı "1970'lerde yaygın olan Toplumcu şiir anlayışı yerine tarihsel birikimi bütünüyle önceleyen,

İkinci Yeni'yle akraba imgeci anlayışı yerleştirmeye çalışan genç şairler 1980'lerde yeni anlayışların yolunu açmışlardır." ifadeleriyle aktarır ve bu dönemin edebi ortamında "imgenin" önemli bir unsur olduğunu da vurgular. 1980'li yıllarda edebiyat dünyasında bir hareketlilik yaşandığını ve Türk şiirinin gelişimi ve etkileşimi adına 'dergilerin' önemli bir rol oynadığını da belirtir.⁴² Bu yıllarda bireysel yönelimlerin ve farklı şiir anlayışlarını yansıtan kalemlerin varlığının yanında Üçüncü Yeni gibi topluluk halinde sanatını icra etmeye çalışan gruplar da vardır. 80'li yıllar şiirinde dikkat çeken bazı ortak noktalar "şiirde poetikaya önem verilmesi ve şiir üzerine düşünme", "geleneği reddetmemek" ve "estetiği ön planda tutmak" olarak belirtilebilir.⁴³

Üçüncü Yeni'nin ortaya çıkışı ve gelişmesi sürecinde Türk şiirinin içinde bulunduğu "kargaşa" ⁴⁴ ve "karanlık" durumunun etkili olduğunu Ergi, "İnsanlarımız, yıllardır kendilerini gerçek şiire hasret bırakan, şiirle ve şairlikle ilgisi bulunmayan kişilerin zırvalarından kurtaracak bir ışık aramakta idi. İşte böylesi bir karanlık dönemin arkasından 3.Yeni Anlamcı Şiiri doğdu. Başlangıçta bir tepki şiiri olarak beliren bu gelişim, kısa sürede sanatı milli kültürümüzün ana damarı olarak gören tüm gerçek şairlerimizi bir araya toplayan köklü ve kapsamlı bir hareket, bir akım haline geldi. Giderek Azeri ve Balkanlar Türk şiirini de etkileyen Anlamcı Şiir, Fransa'da, Almanya'da, Amerika ve Arap ülkelerinde de merakla izlendi." ifadeleriyle dile getirir. ⁴⁵ Şaire göre geliştirdikleri bu şiir anlayışı çeşitli toplum ve coğrafyalarda da geniş yankılar uyandırmıştır.

Üçüncü Yeni'nin nasıl bir ortamda doğduğunu ve hareketin genel çerçevesini belirttikten sonra şiir anlayışlarını daha detaylı incelemeye başlayabiliriz. Üçüncü Yeni şiirini dergideki yazıları ile açıklayan İsmail Ergi şiiri "MANANIN EVRENSEL BÜTÜNLÜĞÜNÜ ORTAYA KOYAN BİR SÖYLEYİŞ" olarak tanımlamaktadır.⁴⁶ Bu ifadeden hareketle şiirde anlam ve söyleyişin en

⁴² Baki Asiltürk, *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017), 7.

⁴³ Metin Celâl, *Yeni Türk Şiiri "80'li Yıllar"*. (Ankara: Çolpan Kitap, 2018), 68 ve 69.

⁴⁴ Kulaoğlu, "Bir Mülakat (3)- İsmail Ergi ile Söyleşi", 14.

⁴⁵ İsmail Ergi, "4.Yıla Girerken", *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1987, 3.

⁴⁶ İsmail Ergi, "Neden Evrensel Şiir", *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 11.

önemli iki unsur olarak belirlendiği söylenebilir. Şiir sanatının kendine ait ilkelerinin olduğu düşünülür. Şiirin insana ve insan duygularına dönük olması gerektiğini ve doğa unsurlarını, tabiatı şiirin bir parçası olarak gördüklerini ifade ederler. Üçüncü Yeni şairlerine göre şiir kültürel bir birikim, felsefi temel, çaba ve emek isteyen bir iştir. Ayrıca dünyada var olan her şeyin altında bir mana bulunmaktadır ve şiir sanatı “nesnel ve zihinsel varlığın yapısındaki bu derin manayı görebilme, gösterebilme çabasıdır.”⁴⁷ Şiir yazılırken geçmiş birikimler ve gelenek göz ardı edilmemelidir.⁴⁸ Bunun dışında şiirde yenileşmenin önemine de dikkat çekmektedirler.

Metin Yüksel Karakaş şiirin tanımı olarak “Şiir insanın derindikleri güzel düşüncelerin, tatlı duyuların dudağa gelişi, kâğıda dökülüştür. Şiir güzel, anlatımı akıcı, yapılışı anlamlı olmalı ki zevk versin; şiire benzesin.” ifadelerine yer verir.⁴⁹ Üçüncü Yeni temsilcilerine göre Türk şiirini geliştirmek için şiir enstitüleri kurulmalı, şölenler düzenlenmeli, şiir incelemeleri yapılan çalışmalar artırılmalı, şiir tarama faaliyetleri ve şair biyografileri düzenlenmelidir. Ergi tarafından şiirin “statik olmadığı” ve “yaratılışın ahengindeki akış gibi sürekli ve sonsuz olduğu” belirtilir.⁵⁰ Üçüncü Yeni’ye göre şiir “düşünülmemiş söylemekten, şiirsel akışı, sürekliliği, sonsuzluğu ortaya koymaktan geçer. Böylece şiir sanatı insanoğlunun gözündeki her perdeyi birer birer kaldırarak, ona yeni ufuklardan vuran ışığa doğru korkusuzca yürüme cesaretini verir.”⁵¹ Şiir sanatı ile nesir arasındaki farkı da sık sık vurgulamaktadırlar. Nesir belli kuralları ve yapısı olan bir tür iken şiiri özel kılan belli bir kuralı, yapısı olmadan farklılıklara açık olmasıdır. Ergi “Şiire özel ve üstün bir söyleyiş kazandırmanın yolu, şüphe yok ki, kendi biçimini yaratan bir iç ahenkten, bir imaj ve mecaz etkenliğinden, iletişim ve duyarlılığından geçer.” ifadeleriyle şiir sanatının inceliklerinden bahsetmektedir.⁵² Üçüncü Yeni’nin şiir ve şair anlayışıyla ilgili

⁴⁷ İsmail Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, *Üçüncü Yeni*, Temmuz 1984, 5.

⁴⁸ İsmail Ergi, “Gerçek Şiir-Büyük Şair”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 8.

⁴⁹ Metin Yüksel Karakaş, “Şiir Sohbetleri: Şiirlerimiz İçin Neler Yapabiliriz”, *Üçüncü Yeni*, Aralık 1985, 7.

⁵⁰ İsmail Ergi, “Şiir 1986”, *Üçüncü Yeni*, Ocak 1986, 5.

⁵¹ Ergi, “Şiir 1986”, 5.

⁵² İsmail Ergi, “Şairime Mektuplar”, *Üçüncü Yeni*, Aralık 1988, 3.

Cemil Kulaoğlu' nun Ahmet Uluçay ile yapmış olduğu dergideki bir söyleşi oldukça açıklayıcıdır. Bu söyleşiye göre şiir “bütün sanatların mayası”, “soylu” bir unsur, “yalnızca aklın değil kalbin de” ürünüdür. Şair ise “kendini anlaşılma perdesi arkasına saklamamalıdır” ve “herkes şair olmamalı, şiir ayak altına düşmemelidir.”⁵³

Şiirin klasik ve serbest olmak üzere iki çeşidi bulunur. 1975 yılı sonrasında şiirde özellikle de Üçüncü Yeni ile ‘serbest şiir’ yaygınlık kazanmıştır. Serbest şiirde akıcılık önemli bir unsurdur. Akıcılık, mana ve şekil güzelliği, söz ve ifade gücü Üçüncü Yeni şiirinin temel hedefleridir. İsmail Ergi, Üçüncü Yeni’nin şiir anlayışını, şiire getirdikleri yenilikleri ve Türk şiirine katkılarını şu maddeler ile açıklamaktadır:

“-Her şeyden önce bu toprağın sesini veren; bu toprağın acıları, bu toprağın aşkları, tutkuları ve ümitleriyle kaynaşmış bütünleşmiş bir şiir tarzının sevdalıları olduk.

-Şiir estetiğinde millî ve evrensel anlamcılığın ortak tavrını ortaya koyarak, nitelikli sanat eserlerine ilgiyi artırdık.

-Şiiri, millî dehamızın epik, mitolojik ve mistik motifleriyle yoğurduk. Böylece onu, yüksek bir sanat konusu haline getirmeye özen gösterdik.

-Sevgi, barış, kardeşlik, hürriyet, bilimsellik ve tekâmül gibi ortak evrensel ilkelerle şiirin kaynağına inerek, seslerden kelimelere, kelimelerden ruhlara doğru akıp giden evrensel ve ilâhî zevki bulmayı amaçladık.

-Baştan beri ilkelerinde tutarlı, yanlışları ve yanlışlıkları yinelemekten sakınan bir şiir anlayışının kapılarını açtık.

-İnsanlardan ve sanattan kendini dışlamış yoz, kaba ve aşılama kültürlerin bozguncu çabalarını boşa çıkararak, halkın zevkini, tarihi ve estetik dehasını ortaya çıkardık.

⁵³ Cemil Kulaoğlu, “Anlamcı Şiirin Doruğunda Bir Deha: Ahmet Uluçay ile Söyleşi”, *Şiir Günlüğü* 1.Kitap, Şubat 1990, 7 ve 8.

-Sanatı, sınıf çatışmasına ya da savaş kışkırtıcılığına alet etmek isteyenlere karşı bir tavır olarak ortaya koyduk.

-Türk dilinin gelişmesini durdurma yanlısına kapılan uydurmacılar ile osmanlıcacılara karşı, ağızlara kadar genişleyen zengin bir şiir dili yaratmayı ön plâna aldık.

-Çıkarıcı ilişkiler, yüzeysel yaklaşımlar yerine, bilimsel eleştiriden yana olduk.

-Daima eleştiren, öneri ve çözüm getiren akademik bir çaba içinde bulunduk.

-Genç şairler ile, Türk şiirinin ünlü ve usta kalemlerini biraraya getirerek, üç nesli birleştiren bir çağır getirdik. Böylece, Anlamcılık' ta bütünleşip derinleşen, yayılıp genişleyen, sonunda dünyanın önemli sanat merkezlerine kadar ulaşan bir şiir hareketine öncülük ettik.

-Bütün maddi güçlüklerle, ilgili kuruluşların bütün duyarsızlıklarına rağmen, Türk şiirinin gelişmesine gönül veren her gayrete destek olduk.”⁵⁴

Üçüncü Yeni şiirinin önemli temsilcilerinden olan Ergi, şairlerin toplum için önemini “şairler, her devirde toplumun sözcüleri olmuşlar” ifadeleriyle vurgular ve bu doğrultuda şairlerin görevlerini “milli dili çok iyi bilmek, onun ses ve mana ufkunda serbestçe dolaşabilmek” olarak belirtir.⁵⁵ Ayrıca şair için “gerçek şiiri” bulmanın gerekliliğinden bahsedilir ve gerçek şiire ulaşabilmek için yapılması gerekenler “eski alışkanlıkları yenmek, eskimiş mantık kurallarından kurtulmak”, “yaratılışın sistematüğini kavramak” ve “bu büyük sırrı yankılayıp söylemek” olarak belirtilir.⁵⁶ Şair, şiirin gerekleri olan kültürel birikim ve felsefi temeli sağlayabilecek bir donanıma sahip olmalıdır. Kelime seçimi ve kullanımı da şair için belirleyici bir unsurdur. Gerçek şiir doğada, çevrede, toplumda görülebilen herhangi bir nesneyi veya unsuru doğal bir şekilde aktararak da sağlanabilir. Yani şiir yazımında çaba ve emek etkili olabilir ama doğal bir yetenek ve ilham etkisinden de söz edilmelidir. Toplum tarafından

⁵⁴ İsmail Ergi, “Biz ‘Anlamcılar”, *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1987, 3 ve 4.

⁵⁵ İsmail Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 8.

⁵⁶ İsmail Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, *Üçüncü Yeni*, Temmuz 1984, 5.

bazı dönemlerde şiire ve şairliğe olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşılmaktadır. Bu yaklaşıma Mehmet Çınarlı “Bağışlamazlar” şiiri üzerinden tepki gösterir:

“Ne kadar anlatmaya çalışsan anlamazlar;
Her suçu affederler, aşkı bağışlamazlar.

O ne güzel gerçeği yalan sanırlar; çünkü,
Ömürlerinde bir gün yalansız yaşamazlar.

Onları ağlatacak sizin sevincinizdir;
Kırk yıl acı çekseniz, görmez umursamazlar.

Açıklığa karşıdır bütün düşmanlıkları;
Saman altından akan suyu ayıplamazlar.

Biraz dokunulunca göklere el açar da;
Ezerken, öldürürken Hak’kı hatırlamazlar.

Şiir bir boşboğazlık şair bir serseridir;
Parayla ölçülmeyen hüneri kutlamazlar.”⁵⁷

Üçüncü Yeni’ye göre şairler toplumla bütünleşmeli, dünya şiirini ve gelişmelerini yakından takip edebilmeli, bilgisayar ve teknik çağına uyum sağlayabilmeli ve evrensel ahengi bulmaya çalışmalıdırlar.⁵⁸ Yani şair bir yandan her türlü yeniliğe ve gelişmeye açık olurken diğer yandan kendi toplumunu ve özünü de göz ardı etmemeli böylece evrenseli yakalamalıdır. Şair sentez gücü ve çözüm bilincine sahip olmalı, anahtar kelimeleri iyi seçmeli, sağlam bir şiir yapısı kurmalı ve işlediği konunun içerisine kendisini dahil etmelidir.⁵⁹ Ergi şairin tanımını “çeşitli ruhsal ve fiziki baskıları çözümleyerek sanata çeviren kişi”

⁵⁷ Mehmet Çınarlı, “Bağışlamazlar”, *Üçüncü Yeni*, Haziran 1985, 14.

⁵⁸ Cemil Kulaoğlu, “Bir Mülakat- İsmail Ergi ile Söyleşi”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1985, 7.

⁵⁹ İsmail Ergi, “Gerçek Şiir-Büyük Şair”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 8.

olarak yapar ve şairin dış baskılardan kaçmaması gerektiğini belirtir.⁶⁰ Genç şairlere her zaman önem ve değer vermişlerdir. Genç Şairler Antolojisi hazırlama fikirleri bu değeri yansıtmaları bakımından dikkat çekmektedir. Bu tutumun *Şiir Günlüğü* 2.Kitap'ta biraz değiştiği gözlemlenebilir. Mehmet Öklü ve Metin Yüksel Karakaş'ın yapmış olduğu bir röportajda "büyük bir idealin temsilcisi olan dergilerinde amatör şairlere yer vermedikleri ve bu şairlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiği" vurgulanmaktadır.⁶¹

2.2. Şiir Dili

Üçüncü Yeni'nin şiir ve şair hakkındaki genel görüşlerinden bahsettikten sonra şiir anlayışlarını daha detaylı inceleyebiliriz. Şiiri oluşturan önemli unsurlardan biri şiirde kullanılan dildir. Ergi "Elbette şair gerçek şiire erişebilmek için bazı malzemeler kullanacaktır. Bunların başında dil gelir. Ancak, dilin gerçek şiiri yakalayabilmesi için yüksek bir ifade gücüne sahip olması gerekir. Bu nedenle 3.Yeni, Türk dilinin cihanşumül bir yüksekliğe erişmesini, yüksek bir sanat dili özelliği kazanmasını esas alır. 3.Yeni şairlerinin kuralda yazı diline, kelime ve nüansa halk diline önem vermeleri bundandır." ifadeleriyle şiirde dil ve kelimenin değeri vurgulamaktadır.⁶² Şiirde dilin kullanımı kadar kelimelerin seçimi de önemlidir. Özellikle iyi bir 'anahtar kelime' belirleyerek şiirin çatısını bu kelime üzerine kurmak gerekir. Ayvazoğlu konuşma dilinin ifadeleri ile nasıl şiirsel bir söylem oluşturulabileceğini bir örnek üzerinden açıklar: "Şiir realiteyi canlandırmaz, arka plânını araştırır. Sözcüğü, 'Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden' mısraında bizi hemen saran, günlük konuşmalarımızda da sık sık kullandığımız kelimeler değil, bu kelimelerin meydana getirdiği terkip sayesinde, dilin kendisinde zaten var olan üzeri örtülü bir duyusun su yüzüne çıkarılmış olmasıdır. Çok zaman herhangi bir kelimenin sahip olduğu üzeri örtülü imkânların farkında değilizdir. Ancak hakiki şiir

⁶⁰ İsmail Ergi, "Şiir 1986", *Üçüncü Yeni*, Ocak 1986, 4.

⁶¹ Mehmet Öklü, "Anlamcı Şiir Üzerine Metin Yüksel Karakaş ile Söyleşi", *Şiir Günlüğü* 2. Kitap, Kasım 1990, 10.

⁶² Kulaoğlu, "Bir Mülakat- İsmail Ergi ile Söyleşi", 7.

duygusuna sahip olan bir şair bu örtüyü kaldırabilir, alelâde ‘merdiven’ kelimesiyle bizim için yepyeni bir dünyanın kapılarını arayabilir.”⁶³

Üçüncü Yeni evrensel bir ahengi yakalamak istediği için şiirde kullandıkları dil genellikle ‘sade’ ve ‘anlaşılır’ olmaktadır. Fakat bu sadelikten kastedilen basit bir dil kullanımı değildir. Aksine dili önemserler ve kültürel birikimli, donanımlı bir dil kullanmaya özen gösterirler. Her şair öncelikle kendi dilini iyi bilmeli ve doğru kullanmalıdır. Türk dilinde başarılı eserler ortaya koymayı ve evrensel alanda Türk dilini temsil etmeyi hedeflemektedirler. Halk deyimleri ve halk ağzı kullanımları dikkat çekmektedir. Halk deyimleri kullanımı Metin Karakaş, Mehmet Önsavaş ve Sezai İrgi gibi isimlerde yaygındır. Örnek olarak Metin Yüksel Karakaş’ın “Evimiz” şiiri belirtilebilir. Bu şiirin Üçüncü Yeni şiirinin önceki sayılarda belirtilen ‘günlük, halk dili kullanımı’, ‘mısra, ahenk ve kelimeye verilen önem’, ‘kültürel unsurlar’ gibi ilkeleri ile uyumlu olması da dikkat çekmektedir:

“Her yandan sarmışken solutmaz acı
Yıllar, alnında bir iz.
Eksilmedi rüzgârın insafsız, soğuşun kırbacı.
Mahallemizin yaşlısıydı evimiz.

Konu komşu satalım diyor,
Dilim varmıyor.

Gün eğilirken ışıltılarla odalarında
Hüznün, gözyaşının avusu diner.
Uzarlardan duyulan ezan sesi
Huzur ister, gönül ister.

Eş dost yıkalım diyor,
Elim varmıyor,

⁶³ Beşir Ayvazoglu, “Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 19.

Günler zalim, yıllar sanki yalan
Ne tutar bütün çilelerin toplamı?
Ha yıkıldı, ha yıkılacak diye her an
Haklı mı çıkaralım zamanı?

Zamane çıkalım diyor,
Gönlüm olmuyor.”⁶⁴

“Yaşayan” ve “gelişen” bir Türkçe ‘ye önem verdiklerini belirten İsmail Ergi, şiirde dilin önemini ‘kuş’ metaforu ile anlatmaktadır: “Şiir esrarengiz bir kuştur. Her kuş gibi onun da bir beyni, sıcak bir yüreği, kanatları vardır. İşte dil, adına şiir denilen bu esrarengiz kuşun kanatlarıdır. Kuş, bu ipek kanatlarını açıp cırparak evrensel aklın sınırları üstünde yükselir, yükselir.”⁶⁵ Şiir dili olarak ‘eskiye takılıp kalmak’, ‘Osmanlıca’ ya yer vermek/vermemek’ ya da ‘uydurmaca bir dil’ geliştirmek gibi düşüncelere kapılmazlar. Hatta şiirde “ağızlara” da yer vererek “zengin bir şiir dili” yaratmaya çalışırlar.⁶⁶ Asıl olan dili iyi bilmek, iyi kullanmak ve anlaşılır olmaktır. Halkın kullandığı ortak ve milli dil önemlidir. Şiirde şairin dil kullanımının önemi hakkında Ayvazoğlu’nun “Her şair, kullandığı dili yeni baştan yorumlar ve yepyeni imkânlar getirir. Esasen yazıldığı dile yeni imkânlar getirmeyen şiir, hakiki şiir değildir. Yeni imkânlar getirmek, biraz da dilin sınırlarını zorlamakla mümkündür. Böylece yapısındaki düşünce ve duyuş biçimleri, yahut ortak şuuru yüzüne çıkar, bir başka deyişle, dil, aktif olarak duyma ve düşünme faaliyetine katılır.” ifadeleri de dikkate alınmalıdır.⁶⁷

Birinci ve İkinci Yeni’ yi “Türk dilinin şiirsel gücünü yok etmek” ile suçlayan Ergi, özellikle İkinci Yeni ile “Türk dilinin fonetik, semantik ve sentaks

⁶⁴ Metin Yüksel Karakaş, “Evimiz”, *Üçüncü Yeni*, Eylül 1984, 6.

⁶⁵ İsmail Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 8.

⁶⁶ İsmail Ergi, “Biz Anlamcılar”, *Üçüncü Yeni*, Nisan- Mayıs-Haziran 1987, 3.

⁶⁷ Ayvazoğlu, “Şiir ve Dil”, 20.

yapısının” bozulduğunu da vurgular.⁶⁸ Üçüncü Yeni şiirde Türk dilinin getirildiği bu durum karşısında bir tepki ortaya koymayı amaçlamıştır. Ergi, yeni şiirler yazmakta olan genç şairlere dil ve şiir arasındaki ilişkiyi “Nasıl ki ruh ile vücut arasında ortak bir illiyet varsa, dil ile şiir arasında da öyle bir bağıntı vardır. Daha doğrusu şiir, evrensel akılla beşerî akli birleştiren bir olgu, sürekli bir doğuştur. Bu doğuş, sözden zekâyâ, ondan da manaya doğru akan bir ışıık gibi parlar ve büyür. Genç şairler özellikle bu noktaya dikkat etmeli, yaratılışın ahengindeki yüksek zevki bulmayı amaçlamalıdır.” ifadeleriyle aktarır ve milli dili şiir dili haline getirmeleri hakkında tavsiyelerde bulunur. Ayrıca dilin şiirleşmesi için “evrensel mantıkla beşerî mantık arasında bağ kurulması” gerektiğini belirtir.⁶⁹

2.3. Vezin/ Kafiye

Şiir üzerine yapılan çalışmalar, değerlendirmeler ve poetikalar incelendiğinde en çok tartışılan konulardan biri olarak vezin/kafiye meselesi belirtilebilir. Divan edebiyatında kullanılan aruz ölçüsü ve halk edebiyatında kullanılan hece ölçüsü şairler tarafından pek çok değerlendirmelere tabi tutulmuştur. Aruz yanında hece ölçüsünü de benimseyeler olduğu gibi, aruzun tamamen bırakılıp hece ölçüsünün milli ölçü olarak kullanılması gerektiğini savunanlar da olmuştur. Yenileşme ve Cumhuriyet dönemi edebiyatımıza bakıldığında zaman iki ölçüyü de kullanan isimlere rastlansa da hece ölçüsünün özellikle Milli Edebiyat ve Toplumcu şairler tarafından daha çok benimsendiği söylenebilir. Bahsedilen bu iki vezin dışında ‘serbest ölçü’ ile yazılan şiirler de Yenileşme dönemi ve sonrasında etkisini artırmıştır. *Üçüncü Yeni* dergisinde yer alan şiirler incelendiğinde serbest ölçü ile yazılan şiirlerin çokluğu dikkat çekmektedir.

İsmail Ergi, Üçüncü Yeni şiirinin ilkelerini açıklarken “Ölçü, biçim, uyak ve söyleyişte stil her şaire göre değişebilir.” ifadesiyle serbest şiir anlayışı

⁶⁸ Cemil Kulaoğlu, “Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1985, 9.

⁶⁹ İsmail Ergi, “Gerçek Şiir-Büyük Şair”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 7.

benimsediklerini belirtir.⁷⁰ Her şair kendisine uygun bulduğu tarzda şiirini yazabilir. Üçüncü Yeni'nin bütün şairlerini kapsayacak şiirde genel bir vezin, ölçü kuralları yoktur. Uyak ve ölçü "şiiri gayeye götürecek vasıtalar" arasında yer almaktadır.⁷¹ Serbest şiir denildiğinde tamamen kuralsız ve akla gelen her şekilde şiir oluşturulamayacağını da belirtirler. Bektaş'a göre serbest şiirin de bir ölçüsü vardır ve bu ölçü "akıcılık" tır. Ayrıca "Sanatı ise; yeni, yalın ve duyarlı güzel dizeler oluşturmaktır. Bu da uyaklar, benzetmeler ve imgelerde yoğunlaşır." ifadeleriyle serbest şiir sanatının uyak, benzetme ve imgelerle şekillendirilebileceğini belirtir.⁷² Genç şairlere ölçü ve uyak konusunda tavsiyelerini de aktarır: "... genç şairlerimize, klâsik ya da serbest ölçüler içinde uyağı tümüyle bir yana itmeden, ama kendilerine özgü ve yeri geldiğinde belirlediği kuralları içinde, örgü yolunu açmalarının yeni bir çıkış yolu olabileceğini vurgulamak isterim."⁷³

Üçüncü Yeni'nin şiirde kafiye ve uyak konusundaki görüşleri yine Ergi'nin bahsettiği ilkelerden hareketle değerlendirilebilir: "Uyak, yani kafiye anlam mimarisinin harcıdır. Kelime, uyak sayesinde ses, anlam ve ufuk kazanır."⁷⁴ Şiirde kafiye ve uyak anlamın belirlenmesinde etkili olmaktadır. Şiirde kalıcılığı yakalamak yalnızca ölçü, uyak ve biçim unsurlarıyla oluşturulmuş sözlerle sağlanamaz, anlam şiirin temel unsurlarından biridir.⁷⁵ Ergi şiirlerinde 'bağlama kafiye' adını verdiği bir kafiye çeşidi kullanmaktadır. Bağlama kafiye için "Mısra sonundaki bir kafiye, bir sonraki dizenin başında yer alan bir uyaklama türü."⁷⁶ ifadesini kullanır ve derginin beşinci sayısında yayımlanan "Çapraz" şiirinden bir örnek de verir:

⁷⁰ İsmail Ergi, "Üçüncü Yeni Nedir", *Üçüncü Yeni*, Temmuz 1984, 6.

⁷¹ İsmail Ergi, "Şiirde Konu Meselesi", *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986, 5.

⁷² İhsan Bektaş, "Edebiyat-Şiir", *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 26.

⁷³ Bektaş, "Edebiyat-Şiir", 26.

⁷⁴ Ergi, "Üçüncü Yeni Nedir", 6.

⁷⁵ İsmail Ergi, "Sözden Şiire", *Şiir Günlüğü 4.Kitap*, Haziran 1991, 4.

⁷⁶ Kulaoğlu, "Bir Mülakat- İsmail Ergi ile Söyleşi", 8.

“Cana adanan göz

Söz çapraz”⁷⁷

Edebiyatımızda şiir ve nazım kavramları sık sık birbirinin yerine kullanılmaktadır. Serbest şiir, klasik şiir, serbest nazım, şiir ve nazım kavramlarını ve aralarındaki farkları Üçüncü Yeni şairlerinden İsmail Ergi ölçü ve uyak üzerinden açıklamaktadır: “Eskiden sözün ölçülü ve uyaklı şekline ‘nazım’ denirdi. Sonradan ‘serbest nazım’ çıkınca bu ikisi arasındaki ayırım unutuldu, dolayısıyla nazma da şiir demek âdet haline geldi. Sonuçta, şiir sanılan birçok nazım parçasının şiirle hiçbir ilgisi bulunmadığı gerçeği gözlerden uzak tutuldu. Kimin nâzım, kimin şair olduğu bilinmez hale geldi, toz-duman arasında ferman okunmaz oldu. Oysa nazımın klâsik ve serbest şekilleri bulunduğu gibi, şiirin de ‘klâsik şiir’, ‘serbest şiir’ türleri vardır. İster klâsik, ister modern tarzda olsun, nazım nazımdır, şiir de şiir... Bize düşen görev, hiç bir zaman şiir olamamış nazım parçalarına eskiden olduğu üzere yine ‘serbest nazım’ demek, böylece ‘serbest nazım’ la ‘serbest şiir’ i birbirinden ayırmaktır.”

⁷⁸ Bu ifadelerinden sonra Birinci Yeni’nin şiirde nazım ağırlıklı ürünler ortaya koyduğunu, İkinci Yeni ve sonrasında serbest nazım üzerine yoğunlaştığını ve Üçüncü Yeni şairlerinin ‘yeni bir dönem’ başlatarak serbest nazım yerine serbest şiiri ön plana çıkarttıklarını belirtir.⁷⁹

Üçüncü Yeni temsilcileri şiirde kafiye/vezin ve uyak ile ilgili görüşlerinin yanında şiir için önemli bir diğer unsur olan edebi sanatların, kelime ile ses tekrarlarının ve ikilemelerin de kullanımına değinmiştir. Üçüncü Yeni’de bahsedilen edebi sanatlar mecaz ve teşbih olarak belirtilebilir. İsmail Ergi şairlerin yöntemlerinden bahsederken edebi sanat, ses tekrarları gibi konulardaki yaklaşımını “Bakarsınız müzikal ve pitoresk izlenimler ile psikolojik izlenimlerden yola çıkar, bakarsınız açık teşbihlerden sembollere kayarak beşerî muhayyilenin sınırını aşarlar. Bazan da anlam kaymalarından, kelimelerdeki

⁷⁷ Kulaoğlu, “Bir Mülâkat (2)- İsmail Ergi İle Söyleşi”, 8.

⁷⁸ Ergi, “Nazım Mı, Şiir Mi?...”, 3.

⁷⁹ Ergi, “Nazım Mı, Şiir Mi?...”, 3 ve 4.

vokal-konsonant düzenlemelerinden; ses taklidi (Onomatepe), Alliterasyon ve Assonanslardan yararlandıkları olur.” ifadeleri ile açıklar.⁸⁰

2.4. Geleneğe Bakış

Gelenek bir milletin kültürel ve toplumsal birikimlerinin çeşitli araçlarla kuşaklar arasında aktarılması şeklinde tanımlanabilir. Bir süreklilik ve devamlılık içerir. Üçüncü Yeni şiirde geleneği inkâr etmez hatta geleneğin getirilerini benimseyerek ve geliştirerek şiirine aktarır. Üçüncü Yeni’nin ilkelerinden biri olarak “Türk şiirinin kaynağı milli kültürümüzdür. Bu nedenle, Türk şiir geleneğinden ve onun kültür birikimlerinden yararlanılabilir.” ifadesi geleneğe bakışlarını yansıtmaktadır.⁸¹ Divan ve halk şiiri unsurlarının iyice kavranmadan yeni bir şiir geliştirilemeyeceği düşüncesini Baydil “... bu edebiyat zenginliğinin unsurlarına vakıf olmadan yeni ve güzel bir sentez meydana getiremeyeceğimizi bilmek durumundayız. Çünkü herşey kendi temeli veya birikimi üzerinde bina edilmek mecburiyetindedir. Bu temel, görmezlikten gelinerek doğrudan yeni ve çağdaş olan bir akıma girilecek olursa, bu takdirde onda da başarılı olmak mümkün değildir.” ifadeleriyle belirtir.⁸²

Geleneğe bakışları konusunda usta isimlerin dergiye ve şairlere katkısını, desteğini belirtmeleri de fikir vericidir. Bu doğrultuda Türk şiirinin önemli isimlerinin şiire olan etkisinden, bu isimlerin şiirlerinden ve poetikalarından oldukça fazla bahsedilmektedir. Şiirde Yunus Emre, Mevlâna, Mehmet Akif, Yahya Kemal gibi pek çok değerli ismin yolunu güncel de uyarlayarak devam ettirdiklerini sık sık vurgularlar: “Yunus Emre’den akıp gelen gelişim çizgisi, çağdaş yorumlarla birleştikçe sizi daima doğruya götürecektir.”⁸³ Halk şiirini ve klasik şiiri önemsediklerini dergiye taşıdıkları şiir örnekleri ile ve temsilciler hakkında yazdıkları yazılarla anlamak mümkündür. Üçüncü Yeni’nin şiir

⁸⁰ İsmail Ergi, “Şiirde İmaj”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 11.

⁸¹ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, 6.

⁸² Emin Baydil, “Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi”, *Açıksöz Gazetesi*, Haz: Cemil Kulaoğlu, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1985, 5 ve 6.

⁸³ İsmail Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 9.

anlayışını Selçuklu dönemine kadar dayandırmaktadırlar: "...Üçüncü Yeniciler, Selçuklular döneminde gelişmeğe başlayan evrensel şiir anlayışına yeni bir boyut getirmek çabasıındadırlar."⁸⁴ Üçüncü Yeni şairlerinin halk edebiyatından etkilendiklerini göstermesi bakımından Perihan Altıncı' nın "Dedim-Dedi" şiiri örnek verilebilir. Bu şiir halk edebiyatında genellikle aşıkların dile getirdiği Dedim-Dedi şiiri tarzına uygundur. Aşağıda bir dörütlüğüne yer verilen şiirde 'bülül-gül- feryat- harap- ateş' gibi geleneksel Türk şiirine ait kavram ve konulara da rastlanmaktadır:

"Dedim bülül feryat edip durusun
Dedi bahar geldi gülüm açmıyor.
Çırpına çırpına harap olursun
Dedi içimdeki ateş geçmiyor."⁸⁵

Birinci ve İkinci Yeni şiir hareketlerini Türk şiir geleneğine uzak kalmaları bakımından eleştirirler. Özellikle İkinci Yeni'nin halka ve halk kültürüne uzaklığı sonrasında gelişen yeni şiir anlayışlarında halk şiirinin önemli isimlerinin etkinliği artırılmıştır. Genç şairlere de geleneği takip etmeleri gerektiği hususunda öğütler verirler: "Genç şair, yüksek şiiri ararken, geçmişin şiir geleneğini de göz önüne almalı, hatta ondan yararlanmalıdır. Ve bilmelidir ki, şiir sanatında gerçek başarı, insanlığın zevk çizgisini izlemekten geçer. Bütün yenilikler, ancak bu çizgi üzerindeki akılcı atılımlarla gerçekleşmiştir."⁸⁶ Geçmişten günümüze yazılan şiir sayısının fazla olmasına rağmen başarılı şiir sayısının azlığının nedeni olarak da gelenekten kopukluğu belirtirler. Mesut Kılıç, Osmanlı'nın şiir kültürü ve geleneğini anlattığı yazısında bu durumu "Böyle bir ecdadın bize bıraktığı kültür mirasını görmezlikten gelerek geçmişle bağlarımızı koparmak isteyenlere verilecek en güzel cevap, onları ibret ve ilham almak gayesiyle okumak ve hergün bir adım ileri gitmek düşüncesiyle çalışmak,

⁸⁴ Prof. Dr. İ. Ağâh Çubukçu, "Basınıımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine" *SİZE Dergisi*, Haz. Cemil Kulaoğlu, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 13.

⁸⁵ Perihan Altıncı, "Dedim-Dedi", *Üçüncü Yeni*, Ocak 1985, 11.

⁸⁶ İsmail Ergi, "Gerçek Şiir-Büyük Şair", *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 8.

çok çalışmaktır. Bu kadar çok şair geçinen kimsenin olduğu bir memlekette bu kadar az iyi şiirin bulunması geçmişle olan kopukluğun ve bize bırakılan şiir mirasının iyi değerlendirilmemesinin sonucudur.” ifadeleriyle özetler.⁸⁷

2.5. Şiirde Anlam Meselesi

Üçüncü Yeni ilk oluştuğu zamandan beri İkinci Yeni’yi ‘anlamsızlık’ ile suçlar ve kendilerinin tam tersi bir ‘anlam’ anlayışları olduğunu vurgular. Kendilerinden bahsederken sık sık ‘Anlamcılar’, ‘Anlamcı Şiir’, ‘Biz Anlamcılar’ ifadelerini kullanırlar. Bunlardan hareketle şiirde en önem verdikleri unsurlardan birinin ‘anlam’ olduğunu söyleyebiliriz. “Şiirin mana dünyasında bir ışıık”⁸⁸ , “şiirin bir anlam ve söyleyiş sanatı”⁸⁹ ve şiirin “mananın evrensel bütünlüğünü ortaya koyan bir söyleyiş”⁹⁰ olduğunu İsmail Ergi çeşitli yazılarında belirtir. Şiirde anlamı sağlayan ana öğelerden biri olarak kelimeyi görürler.⁹¹ Bu nedenle şiirlerinde kelime seçimine özen gösterirler. Kelimeye önem veren Yahya Kemal, Ahmet Muhip Dıranas gibi isimlerden şiirle ilgili düz yazılarında övgüyle bahsederler. Bir şair, şiirini oluştururken “böceğin uçuşu” nu anlattığı kelimelerle “özgürlüğü”, “sonsuzluğa yönelişi” ve “bir tomurcuğun açışı” ile de sevgiyi anlatabilir.⁹² Kelimeler ile anlam ilişkisi bu ifadelerle örneklendirilebilir. Kelimeden sonra şiirde anlamı sağlayacak unsur olarak kafiye belirtilir. Şiirde anlam unsurunu başarılı bir şekilde yansıtabilmek için kültürel, sosyal, bilimsel ve felsefi birikiminin kuvvetli olması gerektiğini savunurlar.

Üçüncü Yeni temsilcileri kendilerinden önce şiir dünyasında etkinlik göstermiş Birinci ve İkinci Yeni’ yi şiirde anlam unsuruna dikkat etmemeleri bakımından eleştirir. Özellikle İkinci Yeni şairleri farklı olmak adına şiirde

⁸⁷ Mesut Kılıç, “Şiirimizde Üçüncü Selim”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1987, 15.

⁸⁸ Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, 8.

⁸⁹ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, 5.

⁹⁰ İsmail Ergi, “Neden Evrensel Şiir”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 11.

⁹¹ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, 4.

⁹² İsmail Ergi, “Şiir Yazmak Sanatı”, *Üçüncü Yeni*, Şubat 1986, 4.

kullandıkları kelimelerde anlam unsurunu arka planda bıraktılar. İkinci Yeni'nin şiirlerini anlam ifade etmeyen kelimelerin bir arada kullanımı olarak tanımlarlar.⁹³ Üçüncü Yeni temsilcileri kendi şiir anlayışlarından bahsederken ısrarla 'Anlamcı şiir' ifadesini kullanıyorlar, 'Evrensel şiir' de diyebilirlerdi. İkinci Yeni için de aynı çaba 'Anlamsız şiir' tanımında görülebilir. Bu adlandırmalar ile aslında İkinci Yeni'ye karşı olduklarını vurgulamaya çalıştıkları söylenebilir. Üçüncü Yeni "kâinatın anlam ve ahengini şiirde yansıtan yeni bir akım" olarak tanıtılır.⁹⁴ Şiirde manayı sağlayacak önemli bir unsur olarak dili görürler: "Mana dildedir. Hüner, dilden giderek manaya varmak; ondaki evrensel olguyu, ondaki barışı, sevgiyi ve sonsuzluğu yakalamaktır. İşte mana budur: Sevgi, barış, sonsuzluk... Yaratılışın ahengindeki evrensel akış..."⁹⁵ Bu doğrultuda Ergi'nin genç şairlere iyi şiir yazmak için yapılması gerekenleri dil üzerinden açıkladığı ifadeler de oldukça değerlidir. Hakiki şiire ulaşabilmek için "dil'in seslerini, fonetik yapısını iyi bilmek ve anlam dünyasını kavramak" gerekir.⁹⁶

Mehmet Çağılıcı şiirde mananın önemini "Nasıl ki insan ruh ve bedenden mürekkepse, insan için olan şiir de madde ve mânâdan mürekkep olmalı. Mânâdan kastımız yeri makale olan fikir değil. Şiirin maddesi de şekliyle, sesiyle, sözüyle, müziğiyle güzel olmalı." ifadeleriyle aktarır.⁹⁷ Buradan da anlaşılacağı üzere şiirde manadan kasıt, bilimsel yazılardan alınan verimle aynı değildir. Şiir şekil, ses, söyleyiş ve müzikal unsurları içermesi bakımından manalı sayılmaktadır. Şiirde müzikal ve anlam ilişkisini açıklamak için "gerçek şiirin manadan ritme giderek bulunabileceği" ve "şiirde mananın statik olmaktan çıkarak, belli bir dinamizm, belli bir akış, belli bir süreklilik kazanması" gerektiğini de ifade ederler.⁹⁸ Şiirde mana ve anlam konusuna örnek olarak Sezai İrgi'nin "Benlik" şiiri gösterilebilir:

⁹³ İsmail Ergi, "Modern Türk Şiirinin Yönü", *Üçüncü Yeni*, Haziran 1984, 19.

⁹⁴ İsmail Ergi, "Anlamcı Şiir Üçüncü Yeni", *Üçüncü Yeni*, Ekim 1984, 4.

⁹⁵ İsmail Ergi, "Şekil-Öz Tartışması", *Üçüncü Yeni*, Ekim-Kasım-Aralık 1987, 5.

⁹⁶ İsmail Ergi, "Şiir Yazmak Sanatı", 5.

⁹⁷ Mehmet Çağılıcı, "Şiir Nedir?...", *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1987, 18.

⁹⁸ Ergi, "Şekil-Öz Tartışması", 5.

“Gönül ruhla birleşmiş
Mânâ mı olmuştu ne?
Boşalan şu benliğe
Mânâ mı dolmuştu ne?

XX

Sözler mânâda doğru
Gerisi yalan mı ne?
Alınan satılan şey
Kalan mı haram mı ne?...”⁹⁹

Şiirlerindeki anlam anlayışlarının açıklamak adına Ergi “Şiir estetiğinde millî ve evrensel anlamcılığın ortak tavrını ortaya koyarak, nitelikli sanat eserlerine ilgiyi artırdıklarını” belirtir.¹⁰⁰ Sembolist şairlerin şiirde anlamı ikinci plana atışlarını eleştirerek kendilerinin anlam konusundaki fikirlerini özetlerler: “Biz ‘anlamcı’ tarzın şairleri, her şeyi madde olarak görmüyoruz. Tam tersine, varlığın, yaratılışın bütünüyle ‘mana’ demek olduğuna inanıyoruz. Gerçekten de madde bile kendi içinde çok yönlü bir yapıya sahip... Şairin buradaki görevi, ruh dünyasını maddeleştiren imajlar yapmak değil, yaratılışın ahengindeki evrensel anlamı yankılamaktır. Çünkü manayı teşkil eden şey, mevcudatın yapısı ve görevidir.”¹⁰¹

2.6. Şiirde Konu

Şiirin, Üçüncü Yeni tarafından önemli bulunan bir diğer unsuru konudur. Evrenseli ve toplumsalı yakalamayı amaçlayan Üçüncü Yeni temsilcileri şiirlerine konu olarak Anadolu, günlük hayat, felsefe, sosyal meseleler, aşk, tasavvuf, kahramanlık, bilgisayar, bilim ve teknoloji, uzay gibi konuları seçmişlerdir. Şiirde eski dönemlerden beri var olan konuların bazılarını

⁹⁹ Sezai İrgi, “Benlik”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1985, 13.

¹⁰⁰ İsmail Ergi, “Biz Anlamcılar”, *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1987, 3.

¹⁰¹ Ergi, “Şekil-Öz Tartışması”, 3.

kullanmalarının yanı sıra toplumsal ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamak adına günceli ve yeniye de şiirlerine eklemişlerdir. Şiire yeni konular dahil etmelerini İsmail Ergi, Cemil Kulaoğlu ile yaptığı bir söyleşide toplumsal gelişmeler üzerinden açıklamaktadır: “Uzay, yıldızlar, galaksiler ve tüm kâinat... Bunların hepsi de 3.Yeni şiiriyle gelen yeni mekânlar... Çağımızın şiiri, bundan böyle daha yeni, daha geniş mekânlara açılmak zorunda sayın Kulaoğlu, İnsanın günlük zevkleri, günlük ihtiyaçları, günlük oyalanmaları, gerçek şiiri yankılamaya yetmiyor. Çünkü onun yurdu sadece insan ve eşya değil, tüm kâinat ve mana ’dır.”¹⁰² Şiirin diğer unsurlarında olduğu gibi konu bahsinde de Birinci ve İkinci Yeni’den farklı bir yaklaşımı benimsemişlerdir. Özellikle bilgisayar, uzay, teknoloji gibi konuları şiire dahil etmeleri bakımından farklılık görülebilir. Şiirin kaynağı olarak Anadolu’yu görmektedirler.

Geçmiş dönem şiirlerinde o dönemlerin yaşantısına uygun savaş, ölüm, kıtlık, aşk, ayrılık, gurbet gibi konular görülürken Üçüncü Yeni şiirinde gelişen ve değişen toplumsal yapıya uygun yeni mekân ve konular şiire dahil edilmiştir. Ergi, Türk şiirinde dönemlere göre değişiklik gösteren konu kavramını “Başlangıçtan bu yana her yeni kavram, her nesnel varlık, toplumun uygar gelişimi ölçüsünde şiirimize girmiş, yani ‘konu’ olmuştur. Nitekim, Divan şiirinin soyut konularına karşı Tanzimat şiiri, bazı sosyal ve siyasî konuları da gündeme getirdi. Recaizade Mahmut Ekrem, o dönemin konu anlayışını: ‘Her Güzel Şey Şiir Konusu Olabilir’ şeklinde özetledi. Servet-i Fünun şairi Tevfik Fikret, bu meselede önemli bir atak daha yaparak ‘güzel’ kaydını kaldırdı, şiirin konusunu ‘Her Şey Şiir Konusudur’ şeklinde genişletti. 1911 sonrası, bunu millî konularla desteklerken, 1.Yeniciler buna günlük konuları, yaşama sevincini kattılar. 2.Yeni kendini bilinçaltı ile sınırladı. 3.Yeniciler, bilgisayar ve uzay’ a da açılarak şiirin konusunu evrensel bir bütünlüğe doğru genişlettiler.” ifadeleriyle açıklar.¹⁰³

¹⁰² Kulaoğlu, “Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi”, 8.

¹⁰³ İsmail Ergi, “Şiirde Konu Meselesi”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986, 6.

Şairler bir konuyu ele alırken o konuyla özdeşleşebilmelidir: “Şair, ele aldığı konuyu önce tüm boyutlarıyla görebilecek bir çözüm bilincine erişmeli, sonra da sağlam bir sentez gücü göstermelidir. Hatta dil ile anlamın nesnel varlığına o ölçüde girmelidir ki, işlediği konu ne ise, kendisi bizzat o olmalıdır. Söz gelişi eğer bir yağmur şiiri yazılacaksa, yağmur taneleri gibi buluttan kopup düşebilmeli, adeta selleşip akmalıdır. Yıldırımsa yıldırım, ışıksa ışık... Ama mutlaka önce şair şiirleşmelidir. İşte deha budur...”¹⁰⁴ Ergi, başarılı bir şiir yazmak isteyen şairlerin yapması gerekeni bu ifadelerle açıklamaktadır. Üçüncü Yeni temsilcilerinden Metin Yüksel Karakaş ise şiir yazmaya başlamadan önce kafasında şiirin konusunu belirlemeye önem verdiğini söyler.¹⁰⁵

Üçüncü Yeni temsilcileri şiirlerinde konu olarak Türk-İslam kültürü, toplumu ve tarihini etkileyen önemli isimlere de yer vermektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Atatürk, tasavvuf şairleri Yunus Emre ve Mevlâna, halk ozanı Karacaoğlu, Türk şiirinin temsilcileri Mehmet Akif, Necip Fazıl, Yahya Kemal, ünlü filozoflardan Sokrates ve Diyojen, eski Türk hükümdarlarından Ertuğrul Bey, Bumin ve Mete, peygamberlerden Hz. Yusuf ve Hz. Muhammet, Kurtuluş Savaşı kahramanlarından Şerife Bacı gibi...

Şiirde ‘konu’ ve ‘gaye’ nin birbirinden farklı olduğunu açıklayan Ergi “Gaye, şiirin ulaşmayı tasarladığı noktadır. Bu nokta şu ya da bu olabilir. Şair, tasarladığı noktaya giderken mutlaka bir vasıttan hareket etmek zorunda... Daha doğrusu belli bir konudan yola çıkmak durumundadır. Aksi halde karmaşık bir anlam boşluğu içinde düğümlenip kalır. Şiiri gayeye götürecek vasıtalar çeşitlidir. Dil, dize, uyak, ölçü gibi... Fakat, bunların içinde en önemlisi ‘konu’ dur. Çünkü şiir, konu ile gaye arasındaki evrensel ilgide can bulan söyleyiş tarzıdır. Öyle olunca, şiir estetiğinin diğer öğeleri yanında ‘konu’ nun ayrı bir yeri olması gerekir.” ifadeleriyle konunun önemini vurgular.¹⁰⁶

¹⁰⁴ İsmail Ergi, “Gerçek Şiir-Büyük Şair”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 8.

¹⁰⁵ Metin Yüksel Karakaş, “Şairlerimizden”, *Üçüncü Yeni*, Şubat 1986, 3.

¹⁰⁶ Ergi, “Şiirde Konu Meselesi”, 5.

Sezai İrgi, Türk şiir geleneğinde ‘Vatan, Millet ve Hürriyet’ kavramlarını ilk kez Namık Kemal’in Avrupa’dan alarak kendi şiirinde konu edindiği görüşüne değişik bir yorum getirmektedir. İrgi’ ye göre Eski Türk şiirleri içerdikleri çeşitli konular bakımından incelendiğinde, yeni olarak düşünülen pek çok konunun aslında Eski Türk şiirlerinde ifade edilmiş olduğunu görülebilir. ‘Sanatta Öze Dönüş’ başlıklı yazısında bir Hun dörtlüğüne yer vererek Dünya’da ‘Vatan ve İstiklal’ konularının şiirde ilk defa bu dörtlükte kullanıldığını belirtir ve bu dörtlükten hareketle “Türkler Dünya Edebiyatında şiirle ifade geleneğinin en kıdemli, en eski ustalarıdır.”¹⁰⁷ yargısına varır:

“Yen-kisan’ ı kaybettik

Kadınlarımızın güzelliği artık kalmadı

Ki-liyen Dağlarını bıraktık

Hayvanlarımız artık bakılmayacak”¹⁰⁸

Üçüncü Yeni dergisinin temsilcisi ve ilkelerini belirleyen ismi İsmail Ergi şiirde konu meselesi ile ilgili pek çok görüş ifade etmektedir. Bahsedilen görüşlerden biri de şiirde ‘eskiyen tema ve konuların’ bırakılması gerektiğidir. Bu eski temaların ne kadar farklı ele alınmaya çalışılmış olsa bile sanatsal olarak şiiri olumsuz etkileyeceğini düşünür. Örnek üzerinden konuyu açıklamaya çalışır: “Söz gelişi, bir dönemde pek tutulan sıra özlemi günümüzde artık eski çekiciliğini yitirmiş olabilir. Dolayısıyla aynı tema üzerinde dönüp durmaya, düğümlenip kalmaya gerek yoktur. Bunun yerine varlığı daha evrensel bir kavrayışla, daha anlamcı bir yorumla yankılayan konulara yönelmeye özen gösterilmelidir. Çünkü geleceğin insanı, laserlerle yarışan, ısınlama ile hareketin kanunlarını altüst eden, beynin yeni fonksiyonlariyle düşünen; yol, mesafe ve mekân mefhumlarının değişip yok olduğu bir dünya ile karşı karşıya gelmek üzere... Belki de fizik ile metafiziğin, obje ile nesnenin sınırlılıkla sonsuzluğun kesiştikleri bir noktaya doğru yürümek... Ama daima yaratılışın evrensel

¹⁰⁷ Sezai İrgi, “Sanatta Öze Dönüş”, *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 17-18.

¹⁰⁸ İrgi, “Sanatta Öze Dönüş”, 13.

bütünlüğü yönünde; daima sevgi, barış, hürriyet ve sonsuzluk ile... Öyleyse Anlamcı şair de 'tema' da yaratılışın bu dört ana ilkesinin ışığından ayrılmamalı..."¹⁰⁹

2.7. Evrensel Şiir

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre 'evrensel' kavramı "Evrenle ve onun genel düzeniyle ilgili", "Bütün insanlığı ilgilendiren" ve "Dünya çapında" anlamlarına gelmektedir.¹¹⁰ Üçüncü Yeni şiiri ilkelerini belirlerken ve kendini tanıtırken sürekli 'evrensel şiir' kavramını kullanmıştır. Evrensel kelimesinin tanımından hareketle Üçüncü Yeni'nin evrensel şiir anlayışını evren ve dünya ile ilgili, bütünü kapsayan, herkesi ilgilendiren bir şiir olarak belirtebiliriz. Evrensel şiir ile kastedilen şeylerden biri de bütün toplumu, dünyayı içine alan ortak konu, durum ve olayların, benzer unsurların şiirde yer almasıdır. Evrensel şiir kavramının temsilcisi şair İsmail Ergi evren ve evrensel kelimelerini açıklarken "Bugün için evren kâinat, evrensel de kâinatla ilgili, kâinatı kapsayan, Tanrı'nın yarattığı tüm âlem anlamında kullanılmaktadır" ifadelerini dile getirir.¹¹¹ Teknolojik gelişmeler, yenilikler, savaşlar, icatlar, kıtlık, küresel ısınma, afetler, aşk, özlem gibi pek çok unsur evrensel olarak hem dünya şiirinde hem de bizim şiirlerimizde karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü Yeni şairleri evrensel şiir anlayışlarını Selçuklu dönemine dayandırmaktadır. Üçüncü Yeni'nin şiirdeki amacı "Amacımız evrensel bütünlüğe; toplumcu ve gerçekçi yapımızdan güç alarak, ulusal kültürümüzle varmaktır. Bunun için anlamın evrensel bütünlüğünü ortaya koyan şiirde olmak, dünya şiirinin gelişim çizgisindeki en son halkamızdır. Bu halka da bireysel zevki tattırmak esastır." Ersin Erge' nin bu ifadelerinden hareketle yorumlanabilir.¹¹²

¹⁰⁹ İsmail Ergi, "Şairime Mektuplar", *Üçüncü Yeni*, Aralık 1988, 3 ve 4.

¹¹⁰ 'evrensel' TDK Sözlük <https://sozluk.gov.tr/>

¹¹¹ İsmail Ergi, "Türk Mitolojisinde Evren", *Üçüncü Yeni*, Eylül 1984, 11.

¹¹² Ersin Erge, "Üçüncü Yeni Derken", *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 21.

İsmail Ergi'nin şiire getirdiği önemli yeniliklerden biri "şiir sanatını evrensel ölçülere bağlaması" dır ve evrensel şiir anlayışının kurucusu olarak Ergi'yi ön plana çıkarırlar.¹¹³ Ergi "sanatın soyut bir çaba" olduğunu ve bu özelliğinden dolayı "hem milli hem evrensel" özelliklere sahip olması gerektiğini vurgular.¹¹⁴ Yani şiirde sadece evrenseli yakalamaya çalışmak değil, hem evrenseli hem de milliyi aynı şiirde buluşturabilmek önemlidir. Tamamen evrensele odaklanıp milli kısmı dikkate almamak doğru değildir. Ergi şairler için önemli olan dört ilkeyi şöyle sıralamaktadır: "Bunlardan birincisi, toplumla bütünleşmek yâni toplumun dil ve söyleyiş zevkini kavramak; ikincisi dünya şiirindeki büyük dâhilerin eserlerindeki tekniği öğrenmek; üçüncüsü, bilgisayar çağının bilim ve teknolojisini izlemek; dördüncüsü de yaradılışın özündeki evrensel ahengi yakalayabilmektir. Böylece şair, bir yandan halk sanat ve kültürünü tanıyarak halktan milli zevk terbiyesi alırken, bir yandan da yüksek sanat tekniği sayesinde tüm insanlığa yönelik eserler yaratabilecektir. Fakat bütün bunların sağlam bir temele oturabilmesi için de madde ile mana arasındaki bağı açıklayan 'Evrensel mantık teorisi' ni iyi bilmesi gerekiyor."¹¹⁵ Şairin evrenseli yakalayabilmesi için günceli takip etmesi, kendini geliştirmesi, kültürel birikim ve felsefe bilgisi gerekmektedir. Milli ve evrenseli aynı şiirde buluşturma İlhan Geçer'in "Geçip Giden Gemiler" şiirinden hareketle örneklendirilebilir. Denizcilik faaliyeti, özlem ve hasret duyguları hem milli temsilci olan Temel de hem de evrensel olanı temsil eden Hans da görülebilir:

"Boğaz'dan geçip giden gemiler
Gecenin ıssızlığında heybetli yorgun
Çarkları durmadan şarkılar söyler
Uzak limanların özlemiyle mahzun

Gece vardiyasında delikanlı gemici
Bu Temel de olabilir Hans da Vasil de

¹¹³ Mehmet Durak, "İsmail Ergi ve Şiirimizde 3.Yeni Olgusu", *Üçüncü Yeni*, Kasım 1984, 10.

¹¹⁴ Kulaoğlu, "Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi", 6.

¹¹⁵ Kulaoğlu, "Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi", 7.

Yalı ışıklarıyla burkulur hepsinin içi
Hepsi de sımsıcak tenlerin hasretinde..."¹¹⁶

İkinci Yeni şiiriyle evrenseli yakalamaya çalışmak konusunda da ayrı düşmüşlerdir. Ergi'ye göre İkinci Yeni şairleri "madde-mana ve vücut-ruh arasındaki evrensel gerçeği görmekten dolayı ile kendine olan güvenini yitirmekten korkuyordu."¹¹⁷ Üçüncü Yeni ise "evrensel mekânın, evrensel bütünlüğün, anlamın, inancın, beşerî ve evrensel tekâmülün şiiridir."¹¹⁸ Üçüncü Yeni temsilcileri şiirde evrensele ulaşmak için yalnızca konu, dil ve imaj gibi unsurlara dikkat etmemişlerdir. Bu unsurların dışında uluslararası bir ilişki sağlanması adına yurt dışı bayilikleri, şiir şölenleri ve festivaller düzenleyerek, şiir tercümeleri yaparak ve ödül törenleri düzenleyerek şiirde evrenseli her alanda geliştirmeye çalışmışlardır. Yugoslavya, Kosova, Azerbaycan gibi ülkelerden Türk şiiri örneklerine ve temsilcilerine *Üçüncü Yeni* dergisinde yer verilmesinin nedenlerinden biri de evrensel şiir anlayışı olarak belirtilebilir. Türk edebiyatında evrenselliğin önemli temsilcileri olarak Mevlâna ve Yunus Emre'den bahsederler. Yabancı akademisyenlerin Yunus Emre hakkındaki yazılarına yer vererek şairin evrensel bir niteliğe sahip olduğunu vurgularlar.

Evrensel şiir konusunda genç şairlere milli ve evrensel unsurlardan yola çıkarak gerçek şiire ulaşabileceklerini belirtirler. Ergi, genç şairlere "Millî olmayan şiirin evrensel, evrensel olmayan şiirin de gerçek şiir olmayacağını" bilinmesi gerektiği tavsiyesinde bulunur.¹¹⁹ Evrensel şiirde kullanılan dil ve imajlar oldukça önemlidir. Şair kendine has ifade öğeleri kullanarak şiir dilini geliştirmeli ve evrenseli yakalamalıdır. Anlamcı şiirin evrensel şiir anlayışını Ergi "Anlamcı şiir, beşerî ilkeler ile evrensellikler arasındaki bağı güçlendirir, insanlığın gelişimini hızlandırır. Böylece insanlığı Agnostisizm'in boşluğuna itilmekten kurtarır. İnsanlar Anlamcı Şiir'de hayatın gerçek anlamını bulur,

¹¹⁶ İlhan Geçer, "Geçip Giden Gemiler", *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1987, 4.

¹¹⁷ Kulaoğlu, "Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi", 9.

¹¹⁸ Kulaoğlu, "Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi", 9.

¹¹⁹ İsmail Ergi, "Gerçek Şiir-Büyük Şair", *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 8.

yaratılışın evrensel ilkeleriyle bütünleşerek, kendini aşmanın mutluluğunu yaşarlar.” ifadeleriyle özetler.¹²⁰

İsmail Ergi’nin evrenselliği vahiy ve şiir üzerinden anlatışı da dikkat çekmektedir: “Bir hadiste arşın anahtarlarının şairlerin diline emanet edildiği yazılıdır. Kur’ân’da hakikate doğrudan ulaşmanın tek yolu, vahiydir. Buna göre, hakikatle dolaylı temasın ilk ve en güçlü noktası da şiirdir. Yasin sûresinin 69.âyetinde ‘Biz o Peygamber’e şiir öğretmedik’ denilerek, vahiy ile şiir arasındaki sınır çizilmekte, vahiyden sonra en önemli evrensel doğuşun şiir olduğu bildirilmektedir.”¹²¹ Şairin buradaki ifadelerinden hareketle şiire ve şaire bakışı hakkında fikir sahibi olunabilir. Şiir bir toplumu veya milleti etkileyebilen, yönlendirebilen bir unsur olarak görülür. Şair de şiir aracılığıyla bu değişime sebep olan etkin bir kişidir.

2.8. Teknoloji/ Bilgisayar ve Yeni Mekânlar

Teknoloji ve bilgisayar başlığı iki açıdan incelenebilir. Bunlardan birincisi teknolojik gelişmelerin, bilgisayarın ve çeşitli teknolojik aletlerin şiire konu olmasıdır. İkinci ise bu teknolojik aletlerden şiir sanatı, şiir araştırmaları gibi çeşitli akademik hususlarda yararlanılmasıdır. Üçüncü Yeni şairleri şiirde konu olarak da şiir araştırmaları için araç olarak da bu teknolojik gelişmelere önem vermiştir. Ergi’nin şairler için önemli bulduğu ilkelerden biri olarak “bilgisayar çağının bilim ve teknolojisini izlemek” gerektiğini vurguladığını bir önceki başlıkta da belirtmiştik.¹²² Şiirde konu olarak bilgisayar, uzay, kâinat gibi yeniliklere de yer vermişlerdir. Ahmet Uluçay’ın “Ben Üçüncü Yeni’yim” şiiri Üçüncü Yeni şairlerinin şiirde bilgisayar ve teknolojinin insanlara etkisini göstermesi bakımından önemlidir:

“ ...

Ben Üçüncü Yeni’yim

¹²⁰ İsmail Ergi, “Şiirde İmaj”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 12.

¹²¹ İsmail Ergi, “Sözden Şiire”, *Şiir Günlüğü 4.Kitap*, Haziran 1991, 3.

¹²²Kulaoğlu, “Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi”, 7.

Yaşadığım çağ, bir sahte çağdır
Ve bilgisayarlar
Önünde vecd ile insanların
Diz çöktüğü mihraplardır
Nükleer silahlar, yıldız savaşları
Anaların sütünde
Radyasyon vardır..." ¹²³

Üçüncü Yeni şairlerine göre Türk şiiri gelişimini sürdürürken toplumun içinde bulunduğu yeni şartlara ve gelişmelere de açık olmalıdır. Bu sebeple şiirin "Uzay, yıldızlar, galaksiler ve tüm kâinat" gibi farklı ve yeni mekânlara açılması beklenebilir. Üçüncü Yeni, Türk şiirine bu yeni mekânları "...İnsanın günlük zevkleri, günlük ihtiyaçları, günlük oyalanmaları, gerçek şiiri yankılamaya yetmiyor. Çünkü onun yurdu sadece insan ve eşya değil, tüm kâinat ve mana'dır." gerekçesi ile dahil etmiştir. ¹²⁴ Birinci ve İkinci Yeni'den ayrıldıkları noktalardan birisi olarak bu yeni mekân anlayışını ve bilgisayar çağı şiirini göstermektedirler. Cemil Kulaoğlu' nun İsmail Ergi ile yaptığı mülakatın bir kısmını konuyla ilgili olması açısından buraya ekleyebiliriz:

"C. K: (soru) 3.Yeni için kısaca kozmolojik mekâna açılan, halk dilini şiir dili haline getiren ve bilgisayar çağı insanını konu edinen felsefi şiir diyebilir miyiz?

İ.E: (cevap) Kısaca öyle diyebiliriz sayın Kulaoğlu...

C.K: (soru) Galiba 1. Ve 2. Yeni'den ayrılan en önemli yanınız bu?...

İ.E: (cevap) Daha çok, ama en önemlisi bu." ¹²⁵

Metin Yüksel Karakaş, bilgisayar ve teknolojinin şiir çalışmalarında nasıl kullanılabileceği ile ilgili görüşlerini bildirir ve Türk Şiirini Araştırma Enstitüsü kurulabileceğinden bahseder. Şaire göre bilgisayar vasıtasıyla "Başlangıçtan

¹²³ Ahmet Uluçay, "Ben Üçüncü Yeni'yim", *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1987, 10.

¹²⁴ Kulaoğlu, "Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi", 8.

¹²⁵ Kulaoğlu, "Bir Mülâkat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi", 8.

günümüze kadar olan şiirler, bilgisayar verilerine göre düzenlenebilir”, “Şairlerin hayatları bilgisayar üzerine yüklenebilir”, “Şiirlerin yazılış şekilleri, kafiye, vezin ölçüsü gibi unsurları tespit edilebilir”, “Şiirde imâj unsuru taşıyan bütün kelimeleri tespit edilip, yıllara göre düzenlenebilir” gibi pek çok fayda sağlanabilir. Bu sayede bilgisayar istatistik verileri oluşturarak şiir çalışmalarına yardımcı olma işlevi görebilecektir: “Şairlerimizin en çok kullandığı şiir şekli, şiirimizde vezin, şiirimizde kafiye, şiirimizde konu, şiirimizde ölçü, yenilik hareketleri, şiirimizde değişim, şiirimizde teknik, şiirimize etki eden unsurlar vb. gibi arzu ettiğimiz bilgileri öğrenebiliriz. Ayrıca şairlerimizin yaşadığı çağda birbirlerinden nasıl etkilendikleri, dünya ve yurt olaylarının şiirimiz üzerine tesiri, yaşadığımız çağın şiirimizin gelişmesine katkısı şiirimizin değişim süreci gibi bir çok sorunun net cevabını alma imkanımız olacaktır.”¹²⁶ Bilgisayar aracılığıyla düzenlenen verilerden hareketle sistemli bir şiir incelemesi, şiirde gelişim ve değişim değerlendirmesi gibi çıkarımlar yapılması kolaylaşacaktır.

2.9. Şiir ve Toplum (Halk)

Üçüncü Yeni şairleri yaşadıkları toplum ve dönemden etkilenmişler ve bu etkilenmeleri şiirlerine yansıtmışlardır. Özellikle Anadolu, halk kültürü, gelenek gibi unsurlar Üçüncü Yeni şiirinde önemli bir yere sahiptir. İkinci Yeni şairlerini anlamsızlıkla ve toplumdan kopuk olmaları nedeniyle sık sık eleştirirler. Her anlamda İkinci Yeni şairlerine tepkilerini dile getirdikleri gibi halktan kopuk olma konusunda da farklı bir anlayışa sahip olduklarını ifade ederler. Şair içinde bulunduğu toplumun duygu durumunu, kültürel birikimini, sıkıntılarını, sevinçlerini iyi bilmeli ve bunları şiirine yansıtmaktan kaçınmamalıdır. *Üçüncü Yeni* dergisinin temsilcisi olan İsmail Ergi, akımın ilkelerini belirtirken şiirin toplumla ilişkisi konusuna da değinir: “Şiir bir anlatım tarzıdır. Toplumla içiçedir. İnsanın, toplumun isteklerini sevgilerini, nefretlerini, acılarını, zevklerini, anlaşmazlıklarını, uyumlarını, yanlışlarını, aşklarını ve karakterlerinin bütün yönlerini vermek durumundadır. Gerçek şiir ise, bu

¹²⁶ Metin Yüksel Karakaş, “Bilgisayar Ve Şiirimiz”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 3-4.

zeminden hareket ederek, insanlarda barış içinde birarada yaşama zevkini yaratan şiirdir.”¹²⁷ Ergi, şair için önemli olan ilkeleri sıralarken “toplumla bütünleşmek yâni toplumun dil ve söyleyiş zevkini kavramak” maddesini ilk sıraya koymaktadır.¹²⁸ *Üçüncü Yeni* dergisinde Anadolu, toplum, toprak gibi hususlara değinen pek çok şiire rastlamak mümkündür. Örnek olması bakımından Mesut Kılıç’ın “Ben Anadolu’yum” şiirini buraya ekleyebiliriz:

“Bir avuç toprağım, bir damla suyum
Köhne bir kasaba, yıkık bir köyüm
Çoğu zaman hüznün, bazan coşkuyum
Kanayan yarayım, Anadolu da

.....

Bazan bir kazmayım, nasırlı elde
Bazan bir kilimim, serili yerde
Bazan bir ilacım, deva her derde
Bitmeyen çileyim, Anadolu da

.....

Bazan bir türküyüm, düşmem dillerden
Bazan sa uzağım, tüm gönüllerden
Ben Anadoluyum, Anadolu ben
Velhasıl herşeyim, Anadolu da”¹²⁹

Üçüncü Yeni dergisinin beşinci sayısında bir istatistik değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirmede yayınlandığı dönemde dergiye en fazla ilginin “kültürden anlamaz dediğimiz” halk tarafından gösterildiğini, aydın kesimin ise “daha büyük işlerle uğraştıkları için” dergiye hak ettiği değeri vermediğini belirtirler.¹³⁰ Dergi etrafında gerçekleştirilen sergi, şölen gibi çeşitli etkinliklerin de Anadolu merkezli oluşu dikkat çekmektedir. Tosya, Ankara, Eskişehir gibi

¹²⁷ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, 6.

¹²⁸ Kulaoğlu, “Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi”, 7.

¹²⁹ Mesut Kılıç, “Ben Anadolu’yum”, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1985, 20.

¹³⁰ *Üçüncü Yeni*, “Başyazı”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1984, 3.

farklı coğrafyalarda halk ve toplumla iç içe etkinliklerini gerçekleştirmişlerdir. Bu etkinliklerde halk oyunları gösterileri de yapılarak kültür aktarımı sağlanmıştır. Üçüncü Yeni şiiri “halkla içiçe olma” niyetindedir. Ve “Üçüncü Yeni’ye göre, bütün tekrarlarına rağmen, sadeliği, içtenliği ve halkın temsilciliğiyle halk şiiri günümüze kadar etkinliğini sürdürmüştür.”¹³¹

Şiirlerinde halk kültürü ve halk geleneğine yer veren Üçüncü Yeni şairleri, dergide halk şiirinin önemli temsilcilerine ve onların eserlerine de yer vererek halk edebiyatını ne kadar önemsediklerini belli etmiş olurlar. Bayburtlu Zihni, Karacaoğlu dergide bahsedilen halk şairlerindendir. İkinci Yeni’nin şiiri halktan ve toplumdan uzak tutması sonucu halk kültürünü yaşatmak isteyen bazı kesimler ve halk ozanları tarafından “Konya Âşıklar Bayramı, Eskişehir Yunus Emre Seminerleri ve Âşık Veysel Programları” gibi çeşitli etkinlikler düzenlenerek şiir sanatını canlandırma çalışmaları yapılmıştır.¹³² Yapılan bu faaliyetlerden sonra Türk şiirinde Üçüncü Yeni’nin ortaya çıkması ile halk kültürü ve şiiri tekrar etkili oldu.

Üçüncü Yeni şairleri Türk şiirine katkılarını sıralarken yaşadıkları toprağa ve topluma yöneldiklerini belirtirler. Ergi, şiirdeki başarılarının sebebi olarak bazı ilkeler sunmaktadır: “Her şeyden önce bu toprağın sesini veren; bu toprağın acıları, bu toprağın aşkları, tutkuları ve ümitleriyle kaynaşıp bütünlenmiş bir şiir tarzının sevdalıları olduk.”, “İnsanlardan ve sanattan kendini dışlamış yoz, kaba ve aşılama kültürlerin bozguncu çabalarını boşa çıkararak, halkın zevkini, tarihi ve estetik dehasını ortaya çıkardık.”¹³³

2.10. Şiirin Kaynağı

Şiirin ortaya çıktığı ilk dönemlerden günümüze kadar süregelen önemli konulardan biri şiirin kaynağı meselesidir. İlham, dini ve mistik unsurlar, mitolojik öğeler gibi çeşitli kaynaklar şiirin ortaya çıkışında etkili olarak

¹³¹ Çubukçu, “Basınımda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine”, 14.

¹³² Kulaoğlu, “Bir Mülâkat- İsmail Ergi ile Söyleşi”, 5.

¹³³ Ergi, “Biz Anlamcılar”, 3.

gösterilmiştir. Üçüncü Yeni şairleri de şiirin kaynağı konusuna değinerek kendi anlayışlarını belirtmişlerdir. Öncelikli olarak sanatın daha özelde ise şiirin kaynağı olarak Anadolu'yu görmüşlerdir: "Bize göre sanatın öz kaynağı Anadolu'dur. Geçmişte günlük yaşayışın yalın, fakat uçsuz derinliklerinde dünya sanatına damgasını vuran Anadolu... Bu Anadolu öylesine bir kaynak ki, orada sanat zevkinin eşsiz örneklerini yaratan zengin bir şiir dünyası bulunmaktadır."¹³⁴ İsmail Ergi, Üçüncü Yeni şiirinin ilkelerini açıklarken şiirin kaynağı meselesine de değinmektedir: "Türk şiirinin kaynağı milli kültürümüzdür. Bu nedenle, Türk şiir geleneğinden ve onun kültür birikimlerinden yararlanılabilir."¹³⁵ Şiirin kaynağı olarak ilham fikrinden yola çıkan Metin Bektaş, "Bu Akşam" isimli şiirinde şiir yazma serüveni ve ilhamın etkisinden bahsetmektedir:

" ...

Gece oldu odama,
İlham geldi yanıma,
O da tuhaf, kafama,
Vurdu durdu bu akşam

Harfler geldi süzüldü,
Sıra sıra dizildi,
Kalem kalktı delirdi,
Yazı durdu bu akşam..."¹³⁶

Şiirin kaynağı meselesi hakkında en fazla görüş bildiren isim Üçüncü Yeni'nin önemli temsilcisi İsmail Ergi olmuştur. Ergi şiirin kaynağı ile ilgili "su perilerinden" başlayan ilk dönem görüşlerinden, "Saint-John Perse" ve "Fuzuli" gibi şairlerden hareket ederek kendi fikirlerini belirtmiştir: "Şiir sanatı, bütün

¹³⁴ İmzasız, "Başlarken, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 12.

¹³⁵ Ergi, "Üçüncü Yeni Nedir", 6.

¹³⁶ Metin Bektaş, "Bu Akşam", *Üçüncü Yeni*, Nisan 1985, 18.

beşerî ve evrensel doktrinlerin üstünde madde ile mananın ortak ilkelerini birleştiren bir sentez gücüdür. Şair, bu sentez gücü sayesinde şiirin gerçek kaynağına inmeyi yaratılışın ahengindeki o ulvî zevki bulmayı başaracaktır.” Şaire göre şiir sanatının kaynağını diğer sanatların kaynağından ayıran temel özellik şiir sanatının “tek bir kaynağa değil, yaratılışın bütünündeki ahenge, zevke ve sonsuzluğa dayanması”¹³⁷ meselesidir. Şiirin kaynağının birden fazla olduğu görüşüne sahiptir.

Şiiri toplum, insan ve kâinat ile bir arada düşünmek gerektiğini savunurlar: “Şiiri insan gerçeğinden varlığın mahiyeti meselesinden ayrı düşünen hiçbir anlayışa başarı şansı veremezsiniz. Öyleyse, onun kaynağını da, ‘niçin’ ini de insan ve kâinat gerçeği içinde aramak zorundayız.”¹³⁸ Bu sebeple şiirin kaynağını da insan, toplum ve kâinat içerisinde aramak gerekmektedir. Şiir ve nesrin kaynağının farklı olduğu görüşünü İsmail Ergi “İnsan varlığı aklın ilkeleriyle bilir ve onu nesirle ifade eder. Fakat yaratılış ayrı bir konudur. Onu bilmek, onun ilkelerini ortaya koymak, elbetteki insan zihnini zorlayan bir konu... Bunun içindir ki insanoğlu, nesrin dışında yeni bir yöntem geliştirmiştir: Şiir... Eğer yaratılış olmasaydı, şiir de olmazdı.” ifadeleriyle belirtir.¹³⁹ Yaratılış şiir ile ifade edilebilir bu yüzden nesir ile ayrılmaktadırlar.

¹³⁷ İsmail Ergi, “Saint-John Perse ve Şiirin Kaynağı Meselesi”, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1985, 3.

¹³⁸ İsmail Ergi, “Şiir Yazmak Sanatı”, *Üçüncü Yeni*, Şubat 1986, 4.

¹³⁹ Ergi, “Şiir Yazmak Sanatı”, 4.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİNDE ŞİİR DIŞINDAKİ TÜRLER

Üçüncü Yeni dergisinin ‘şiir merkezli’ bir edebiyat ve sanat dergisi olduğu önceki bölümlerde de belirtilmişti. Bu bölüm içerisinde şiir dışında yer verilen diğer edebi türlerin inceleme ve değerlendirmesi yapılmaya çalışılacaktır. Derginin asıl çıkış noktası şiir olduğu için dergi içerisindeki diğer edebi türler de şiirler ve şairler hakkındadır. *Üçüncü Yeni* dergisi bazı sayılarında şiirden çok düz yazılara yer vermesi nedeniyle eleştirilmiştir. Üçüncü Yeni şiirinin temsilcisi İsmail Ergi bu konuda yöneltilen eleştirileri dergi içerisinde cevaplamıştır: “Zaman zaman dergimizde şiirden çok düz yazıya yer verildiği söylenmektedir. Ancak, bu yazıların hiç birisi şiir konusu dışında değildir. Hele şiir kültürü yönünden kendini, yenilemek için bu tip yazılara daha çok yer verilmesini isteyen sanat ehlinin bir hayli çok olduğu gözönüne alınırsa, bizim bu konudaki duyarlılığımızın mazur görülmesi gerekir.”¹⁴⁰ Açıklamadan da anlaşılacağı üzere dergi içerisindeki düz yazıların büyük kısmı şiir ile alakalıdır ve bu yazılar şiir kültürünü geliştirmek isteyenler tarafından talep edilmektedir.

3.1. Makale/ Düz Yazı

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde makale ve düz yazı türündeki eserlerin derginin önemli bir bölümünü oluşturduğu belirtilebilir. Bu makale ve düz yazılarda şiir, şiirin kaynağı, şiirin unsurları, şiirde anlam meselesi, şiirde ölçü, şiirin dili gibi şiirle alakalı pek çok konuya değinilmiştir. Şairlerin ise şiir anlayışları, şiirlerinden örnekler, diğer şairlerle anıları, şiir çerçevesinde düzenlenen etkinliklere katılımları gibi konularda düz yazılara müracaat ettiği gözlemlenebilir. Yerli/ yabancı araştırmacıların ve akademisyenlerin dergi içerisinde yayımlanan pek çok makaleleri şiir sanatı üzerinde oldukça önemli

¹⁴⁰ İsmail Ergi, “4. Yıla Girerken”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1987, 4.

konulara değinildiğini göstermektedir. Prof. Dr. Doğan Aksan, Anna Masala, İrfan Ünver Nasrattınoğlu, İbrahim Ağâh Çubukçu, Nimetullah Hafız, Mustafa Özcan, Meliha Kulaoğlu bu önemli akademisyenler arasındadır. Ele aldıkları konular arasında Yunus Emre, Mevlâna gibi Türk şiirinin önemli temsilcileri, Hümanizm ve Varlık Felsefesi, Eski Roma'nın şiir anlayışı, Şiir Musiki ilişkisi, Edebiyat, Sanat, Şiirin Tarihsel Gelişimi ve Üçüncü Yeni şiiri sayılabilir.

Üçüncü Yeni dergisinin önde gelen temsilcilerinden İsmail Ergi, Sezai İrgi, Metin Yüksel Karakaş dergide yayımladığı düz yazılar ile Üçüncü Yeni şiirinin ilkelerini, ne olduğunu, amaçlarını ve hedeflerini okuyucularına aktarmışlardır. İsmail Ergi'nin "Evrensel Şiir ve Dil", "Neden Evrensel Şiir", "Modern Türk Şiirinin Yönü", "Üçüncü Yeni Nedir", "Türk Mitolojisinde Evren", "Anlamcı Şiir Üçüncü Yeni", "Saint-John Perse ve Şiirin Kaynağı Meselesi", "Gerçek Şiir-Büyük Şair", "Şiir 1986", "Şiir Yazmak Sanatı", "Şiirde Konu Meselesi", "Nazım Mı, Şiir Mi?...", "Biz Anlamcılar", "Şekil-Öz Tartışması", "Şiirde İmaj", "Şair", "Şairime Mektuplar", "Sözden Şiire" gibi önemli birkaç yazısını isim olarak burada anabiliriz.

Üçüncü Yeni dergisinde İsmail Ergi dışında farklı yazarlar tarafından çeşitli konularda ve alanlarda yazılmış yazılara rastlamak mümkündür. Bu önemli yazılardan birkaç tanesini örnek olarak belirtilebilir: "Şiir ve Mizah", "Halk Şiirinde Toplumsal Temalar", "Şiir ve Musiki", "Saz Mûsikisi ve Şiir", "Doğruyu Bulmak", "Şiir Sohbetleri: Şiirlerimiz İçin Neler Yapabiliriz", "Şiir Yazmak Ve...", "Baştan Sona Doğru", "Medeniyetten Edebiyata", "Cumhuriyet Şiirinde Ana Sevgisi", "Bacılar Ordusu'ndan Şerife Bacıya", "Manilerimizde Çocuk", "Sanatta Öze Dönüş", "Şiir ve Dil", "Edebiyat-Şiir", "Şiir Nedir?...", "Türk Şiirinde Mizah", "Şiiri Yazmak", "Bilgisayar Ve Şiirimiz", "Çin'de Manas Destanı Üzerine Çalışmalar", "Eski Roma'da Şiir", "Şair ve Şiir Üzerine", "Kosova'da Türk Şiiri" gibi...

Üçüncü Yeni temsilcileri dergi içerisinde kendi şiir anlayışlarını, Üçüncü Yeni şiirini ve bu şiirin önemli temsilcilerini anlatan pek çok yazı kaleme almışlardır. Mehmet Durak "İsmail Ergi ve Şiirimizde 3.Yeni Olgusu" bu tür

metinlere örnek gösterilebilir. Kendi şiir anlayışlarını kaleme aldıkları bu yazılarla açıklamaları Üçüncü Yeni şiirinin anlaşılması bakımından oldukça önemlidir. Halil Soyuer “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi” yazısında Birinci ve İkinci Yeni ile ilgili değerlendirmelerini aktardıktan sonra Üçüncü Yeni’nin şiirde yenileşme çabalarını ve faaliyetlerini anlatmaktadır. Ersin Erge “Üçüncü Yeni Derken” başlıklı yazıda “Üçüncü Yeni Cumhuriyet dönemimizin şiirinde görülen şiir hareketlerinin sonuncusudur.” ifadelerini kullanmaktadır.¹⁴¹

Cemil Kulaoğlu’ nun “Struga Şiir Festivaline Gidecek Şairler Belli Oldu” yazısı Struga Şiir Festivalini tanıtması, Coşkun Ertepinar ve Yahya Akengin’ in katılımını duyurması yönüyle ilgi çekmektedir. Necmettin Çulha ise “Mut Karacaoğlu Kültür ve Sanat Şenlikleri” başlıklı yazıyla şenliğe katılan isimlerden ve bildirilerinden bahsetmektedir. Emin Baydil’ in Açısöz gazetesinde çıkan bir yazısı “Basınıımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Üçüncü Yeni” başlığı altında Cemil Kulaoğlu tarafından *Üçüncü Yeni* okurlarına sunulmuştur. Böylece *Üçüncü Yeni* dergisinin diğer basın unsurları tarafından nasıl değerlendirildiği dergi aboneleri ile paylaşılmıştır.

İsa Kayacan’ın “Folklor Örneklerimiz” başlıklı yazısı *Üçüncü Yeni* dergisinde şiir dışında bir alanın ele alındığını göstermesi bakımından önemlidir. Şiir anlayışlarında halk kültürüne ve halkın yaşantısına değer verdikleri için bu konuları dergi içerisine dahil ettikleri söylenebilir. Genellikle dergideki düz yazıların şiirle alakalı olduğunu vurgulamaları açısından ise dikkat çekici bir yazı olmuştur. İ.Ü. Nasrattınoğlu’ nun “Bir Gezinin Ardından: Özbek Şairleri ve Yazarları İle..” başlıklı yazısı bir gezi yazısı gibi dursa da içerik olarak Özbek şiiri, şairleri, dergileri ve kültür faaliyetlerinden bahsederek şiirden ayrı kalmadıklarını vurgulamaktadır. Orhan Söylemez tarafından Metin Yüksel Karakaş’ın hikâye kitabı *Pembe Kıvılcımlar*’ ın tahlil ve tanıtımı yapılmıştır. Tek tek hikayeleri de değerlendirmeye çalıştığı bu yazı dergi içerisindeki şiir dışındaki türleri ele alan yazılara örnek olarak gösterilebilir. Yard. Doç. Dr.

¹⁴¹ Ersin Erge, “Üçüncü Yeni Derken”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 21.

Mustafa Özcan “Cevat Fehmi Başkurt’un Oyunlarında Deniz ve Denizciler” yazısı da şiir dışında bir türe yer verilmesi bakımından önemlidir.

3.2. Söyleşi

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde yer alan şiir ile ilgili makale dışındaki türler arasında şiir teorisi bakımından en etkili tür söyleşi türü olmuştur. Bu türde sunulan metinler arasında en dikkat çekici olan Cemil Kulaoğlu tarafından İsmail Ergi ile yapılan söyleşi dizisidir. “Bir Mülâkat” başlığı altında sunulan bu söyleşi derginin 13.-14. ve 15. sayılarında yayımlanmıştır. İsmail Ergi’nin *Üçüncü Yeni* içerisindeki konumu ve şiir anlayışı göz önüne alındığında bu söyleşi serisi ile şiir seven ve şiire ilgi duyan okuyuculara *Üçüncü Yeni* hakkında önemli bilgiler aktarıldığı söylenebilir. Bu söyleşi içerisinde *Üçüncü Yeni*’nin ortaya çıkış serüveni, şiir anlayışları, temsilcileri, Birinci ve İkinci Yeni şiirinden farkları, İsmail Ergi’nin şiir anlayışı ve Türk şiirine katkıları gibi pek çok konuya değinilmiştir.

Üçüncü Yeni dergisinin devamı niteliğinde olan *Şiir Günlüğü* dergisinde de önemli söyleşiler yer almaktadır. Bunlardan biri olan Cemil Kulaoğlu ile Ahmet Uluçay’ın şiir hakkında yapmış oldukları söyleşi “Anlamcı Şiirin Doruğunda Bir Deha: Ahmet Uluçay ile Söyleşi” adıyla yayımlanmıştır. Uluçay şiir anlayışını “Şiir, (kelimenin tam anlamıyla şiir), yalnızca aklın ürünü de değildir, kalp işidir. Malzemeyi kalp ortaya koyar, akıl ona yalnızca denetler, biçim verir.” ifadeleriyle özetlemektedir.¹⁴² Diğer bir söyleşi ise Mehmet Öklü tarafından Metin Yüksel Karakaş ile yapılan ve “Anlamcı Şiir Üzerine Metin Yüksel Karakaş ile Söyleşi” başlığıyla yayımlanan söyleşidir. Karakaş bu söyleşide “Türk şiirinde zirveye giden yolun adıdır *Üçüncü Yeni*. Sistemli şekilde yozlaştırılmaya çalışılan şiirimiz bu hareketle yeniden can bulmuştur. Şiir olmuştur. Bu diriliş

¹⁴² Cemil Kulaoğlu, “Anlamcı Şiirin Doruğunda Bir Deha: Ahmet Uluçay ile Söyleşi”, *Şiir Günlüğü* 1.Kitap, Şubat 1990, 7.

şiiirimizi istenen noktaya ulaşınca kadar sürecektir.” ifadeleriyle Üçüncü Yeni’nin ne olduğunu ve şiir dünyasına katkısını aktarmaktadır.¹⁴³

3.3. Kitap ve Dergi Tanıtımları

Edebiyatın şiir ile ilgili bütün alanlarına değinmeye çalışan *Üçüncü Yeni* dergisi aynı dönemde yayınlanmakta olan şiir kitaplarını, yeni çıkmış olan farklı türlerdeki kitapları ve diğer edebiyat dergilerini de çeşitli sayılarda okuyucuya tanıtmışlardır. “Yeni Yayınlar”, “Bize Gelen Kitaplar”, “Dergiler Arasında”, “Yayın Dünyamız- Aydan Aya”, “Okunacak Kitaplar”, “Dergiler-Yayınlar”, “Bu Kitapları Okuyunuz” gibi farklı başlıklar altında bu tanıtımlara rastlamak mümkündür. Bu türdeki yazılarını dergide yayımlayan isimler arasında Suzan Tuğra, Ali Osman Erkaraca, Mehmet Durak, Sevinç Tekinsoy, Hâle Duman, Sezai İrgi, İsmail Erdinç, Mehmet Önsavaş, Cemil Kulaoğlu, Abdullah Mülayim gibi isimlerden bahsetmek gerekmektedir. İmzasız şekilde yeni yayınların tanıtımının da yapıldığı gözlemlenebilir. Dergide tanıtılan kitapların bazıları dergiye gönderilen eserlerin incelenmesiyle oluşturulmuştur.

Genel şiir kitabı tanıtımları dışında bir şairin bir eserini ele alan kitap tanıtımı yazılarına da rastlanmaktadır. Asım Korkut, “Destanlarda Uyanmak” başlıklı yazısında Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu’nun yeni şiir kitabının tanıtımını yapar ve “Musiki Ruhun Gıdasıdır” adlı bir şiirine yer verir. Yine Asım Korkut “Hatıraların Işığında” isimli yazısında Mehmet Çınarlı’nın hatıra türündeki yeni kitabını tanıtmaktadır. Bu yazıda tanıtılan kitabın şiir türüne ait olmaması şiir merkezli bir dergide şiir dışında bir türe de yer verilmesi bakımından dikkat çekmektedir. Hayrettin İvgin “Erdemli Bir Şair Ve ‘Dilek’” başlıklı yazısında Prof. Dr. İbrahim Ağâh Çubukçu’nun 2.baskısı yapılan *Dilek* isimli şiir kitabını tanıtır. Ayhan İnal “Umutlar Canda Çiçek” isimli yazısında Güzide Taranoğlu’nun şiirleri, şiir anlayışı ve 8. kitabı olan *Umutlar Canda Çiçek*’ten bahseder ve “Şairimiz, ‘Sensin Sevgilim’ adını taşıyan bir de 5 heceli şiir

¹⁴³ Mehmet Öklü, “Anlamcı Şiir Üzerine Metin Yüksel Karakaş ile Söyleşi”, *Şiir Günlüğü* 2.Kitap, Kasım 1990, 9.

denemesi yapmış ki cidden başarılı. Hep söylerim: “Türkçe ilâhî bir dil ve 5 heceli şiir de sihirli bir vezindir” diye. Sayın TARANOĞLU da, bu inancımızı adeta perçinlemiş; elleri dert görmesin.” ifadeleriyle beğendiği hususları dile getirir.¹⁴⁴ Yine Ayhan İnal “Zaman Olur Ki” yazısı ile İskender Cenap Ege’nin şairliğini ve yeni şiir kitabı *Zaman Olur Ki* yi anlatır. Mehmet Önder ise “İstanbul’ a Benziyorsun” yazısıyla Ayhan İnal’ın şiir kitabını tanıtmaktadır.

Kerim Özbekler kitap tanıtımı alanında en fazla yazı kaleme alan isimler arasındadır. “Nahit Övünç ve Acıların Romansı” yazısında Nahit Övünç’ün şiir kitabını tanıtır. Yine “Bir Kitap: Remzi Uydum ve ‘Mustafa Kemal’im” yazısı ile Remzi Uydum’ un *Mustafa Kemal’im* şiir kitabını tanıtmaktadır: “Remzi Uydum edebiyat tarihine ‘Atatürk’ü Tek Şiirle Bir Kitapta Anlatan Şair’ olarak geçecektir.”¹⁴⁵ Diğer bir kitap tanıtımı “Okunacak Kitaplar: Şiirlerim ve Ben” başlığı altında sunulan Simten Akdoğan’ ait *Şiirlerim ve Ben* kitabıdır. Özbekler, İsmail Ergi’nin *İnsan Gerçeğinde Uyanmak* kitabını tanıtırken “Güzel şiirlerin profesyonel şairi, şiirlerinin içinde amatörlüğü ifade eden satır değil, kelime bile bulmak güç. Böylesine anlam yüklü şairi ayakta alkışlarım ben, nicesine şiire susamıştım.” ifadelerini kullanır.¹⁴⁶ Yine Özbekler tarafından A. Şekür Turan’ın son yayınladığı kitap *Türkistan Şarkı ve Türkü Güftelerinden Bir Demet* tanıtımı yapılmaktadır. Gündüz Aydın’ın *Çiçeğim Ayazda Soldu* şiir kitabının tanıtımını da Özbekler kaleme almıştır. “Şerafettin Uğurlutekin ve Gönül Meyveleri” yazısı da kitap tanıtım yazıları arasına eklenebilir.

İmzasız bir şekilde sunulan *Yayın Dünyamız: Örnekli Edebi Sanatlar* kitap tanıtımı İsmail Ergi’nin edebi sanatları açıklamak amacıyla hazırladığı kitabının tanıtımıdır: “Şüphesiz ki güzel anlatımın yolu, sözü etkili söylemenin sırrı, edebiyatta kullanılan söz sanatlarını bilmektir. Edebi sanatlar, edebi tekniğin en önemli bölümünü oluşturur. Bunları bilmeden edebi estetiğin inceliklerini kavramaya imkân bulunmadığı gibi, güzel eserler meydana getirmeye, etkili ve

¹⁴⁴ Ayhan İnal, “Umutlar Canda Çiçek”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1985, 15.

¹⁴⁵ Kerim Özbekler, “Bir Kitap: Remzi Uydum ve ‘Mustafa Kemal’im”, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1985, 9.

¹⁴⁶ Kerim Özbekler, “İsmail Ergi ve ‘İnsan Gerçeğinde Uyanmak’”, *Üçüncü Yeni*, Aralık 1985, 11.

çarpıcı konuşmaya da imkân yoktur.”¹⁴⁷ Ergi tarafından hazırlanan *Örnekli Edebi Sanatlar* kitabından ve kitaba nasıl ulaşılabileceğinden bahsedilir. Edebi sanatları bilmek şiirin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Üçüncü Yeni dergisinde *Ajans-Türk, Karınca, Türk Edebiyatı, İnanç, Türkiye, Nilüfer, Anadolu Sanat, Damlalar, Gülpınar, Güneysu* ve *Size* dergilerinin tanıtımı yapılmaktadır. Dergi tanıtım yazılarında bahsedilen dergilerde *Üçüncü Yeni* şairlerinin faaliyetlerine, *Üçüncü Yeni* hakkında yazılmış yazılara ve dergi içerisindeki diğer önemli yazılara değinilmektedir. Sevgi Tokay bu türde yazı yazmış isimler arasındadır. Bu türdeki yazıların bazıları ise *Üçüncü Yeni* imzasıyla yayımlanmıştır. *Size* dergisinde *Üçüncü Yeni* ile ilgili yayımlanan Prof. Dr. İ. Ağâh Çubukçu ’nun bir yazısı Cemil Kulaoğlu tarafından “Basınıımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde *Üçüncü Yeni* Üzerine” başlığıyla dergiye alınmıştır.

3.4. Şair ve Şiir Değerlendirme Yazıları

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde kendilerini etkileyen ve beğendikleri şairlerin hayatlarına, şiir anlayışlarına yer veren bazı içerikler bulunmaktadır. Bu içerikler genellikle Yunus Emre, Mevlâna, Mehmet Akif, Yahya Kemal, Karacaoğlu gibi Türk şiirinin önemli temsilcileri ile ilgilidir. Örnek olarak Mehmet Durak’ın “Görüşleriyle Mehmet Akif”, Kerim Coşar’ ın “Şair Dertli”, “Erzurumlu Emrah” ve “Bayburtlu Zihni” yazıları, Sezai İrgi “Ölümünün 711. Yılında Büyük İslâm Düşünürü Mevlânâ”, Metin Bektaş “Yunus Emre’nin Gezdiği Beldeler”, Mehmet Kınıklı “Mehmet Akif”, İsmail Ergi “Yine Huzurundayız Yunus Emre’m”, Prof. Dr. İbrahim Ağâh Çubukçu “Yunus Emre’nin İslâm Felsefesindeki Yeri”, Minaceddin Minarecioğlu “Yahya Kemal Beyaz Lisan ve Türk Musikisi”, Prof. Dr. Sadi Irmak “Hümanizm ve Mevlânâ”, Dr. Müçgân Cunbur “Karacaoğlu’nın Şiirleri”, Dr. Mustafa Özbacı “Ölümünün 30.Yılında İyilikler ve Güzellikler Şairi ZİYA OSMAN SABA”, Eşref Biçen “Yunus Emre’nin Şiirlerinde Başlıca İmajlar”, Namık Kemal Zeybek “Yunus

¹⁴⁷ İmzasız, “Yayın Dünyamız: Örnekli Edebi Sanatlar”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986, 36.

Emre ve Sevgi", Prof. Dr. Anna Masala "Bizim Yunus", Prof. Dr. İbrahim Agâh Çubukçu "Yunus Emre ve Varlık Felsefesi", Adem Tıraş "Mevlânâ'dan Yunus'a", Fikriye Erkul "1991 Yunus Emre Yılı Çalışmaları", Muallâ Harmandar "Yabancı Dillerde Yunus Emre", Adem Tıraş "Mevlâna'nın Evrenselliği", Mehmet Süalp "Gönül Eri Yunus Emre" yazıları belirtilebilir.

Osmanlı şairlerinin şiire katkıları ve şiire verdikleri önem de çeşitli sayılarda yer alan yazılarla karşımıza çıkmaktadır. Fatih (Avni), Kanuni, Üçüncü Selim gibi padişahların şiire katkıları ve şairlikleri derginin farklı sayılarında incelenmiştir. Mesut Kılıç'ın "Osmanlı Sarayında Şiir" yazı dizisinde Osmanlı saraylarında şiire, sanata verilen önem ve bu alanda alınan eğitimler aktarılır. II. Murat, Fatih, II. Sultan Bayazıt, Cem Sultan, Korkut, Yavuz Sultan Selim, Kanuni ve oğlu Bayazıt, II. Selim, III. Sultan Murat, III. Sultan Mehmet, I. Sultan Ahmet, II. Sultan Osman (Genç Osman), IV. Sultan Murat, II. Sultan Mustafa, III. Sultan Ahmet, III. Sultan Mustafa, III. Sultan Selim gibi Osmanlı padişahlarının şairliğinden bahseder. Ayrıca Kılıç "Şiirimizde Üçüncü Selim" müstakil başlığıyla Üçüncü Selim'in şiir ve musiki yeteneğinden, bestekar olduğundan bahseden farklı bir yazı daha kaleme almıştır.

Şiir değerlendirmeleri sadece örnek aldıkları ve beğendikleri şairler çerçevesinde yapılmamıştır. Dergiye gönderilen örnek şiirler de değerlendirmeye tabi tutulmuş ve hangi açıdan beğenildiği veya beğenilmediği bu yazılarda ifade edilmiştir. "Üçüncü Yeni Yolunda- Genç Şairlerle Başbaşa" gibi başlıklar altında bu değerlendirmeler yapılmıştır. Beğenilen şairler şiir yazmaları ve dergiye göndermeleri bakımından teşvik edilirken bazı şairlere ise şiirlerini geliştirmeleri gereken noktalarda tavsiyelerde bulunulmuştur. Derginin bazı sayılarında bu değerlendirmeler imzasız olarak yer alırken bazı sayılarda Suzan Tuğra gibi isimlerin imzası görülmektedir. Üçüncü sayıdaki şiir ve şair değerlendirmeleri arasında Lale Sipahi'nin Üçüncü Yeni şiirine uygun

bulunması ve teşvik edilmesi dikkat çekmektedir.¹⁴⁸ Diğer bir Üçüncü Yeni tarzına yakın bulunan isim İsmail Özmel' dir.¹⁴⁹

Şiir tarihinin önemli eserlerinin ve bu eserlerin yazarlarının da hayatına yer verilmiştir. İsmail Ergi'nin "Kutadgu Bilig" başlıklı yazısı eski şiirlere ve şairlere verdikleri değeri de göstermektedir. Yukarıda bahsedilen şairler dışında İsa Kayacan 'ın da hakkında yazılar kaleme alınmış, başarıları takdir edilmiştir. Ayhan İnal tarafından hazırlanan "Bir Sanatçımızı Tanıyalım: Haldun Marlı" yazısı ile sanatın pek çok alanında etkili olmuş bir isimden bahsedilmektedir. Mehmet Kınıklı "Zaman, Hüzün ve Mehmet Önsavaş" isimli yazısıyla 3.Yeni şairlerinden Mehmet Önsavaş 'ın zaman kavramını algılayışı ve bu kavramı eserlerinde nasıl ele aldığını aktarır. Şerife Gülay Ergi "Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Konu" yazı dizisi Tarancı'nın şiirlerini konu başlığı altında incelemektedir. Metin Yüksel Karakaş "Halk Ozanlarımız: Hüseyin-i Sabur" yazısıyla halk şiirinin önemli bir temsilcisini edebiyat dünyasına tanıtmıştır. Yine halk şairlerinden "Sivaslı Âşık Sefil Selimi" M. Faruk Cezayirli tarafından *Üçüncü Yeni* dergisinde bahsedilen isimlerdendir. Yard. Doç. Dr. Mustafa Özcan "Mehmet Emin Yurdakul'un Şiirlerinde Çocuklar" yazısında Yurdakul'un şiirlerinde çocukların nasıl yer aldığı, tanımlandığı, çocukların eğitimi, çalışmanın üretmenin önemi, barışın değeri, önce iş sonra eğlence gibi konular örneklerle açıklanmaktadır.

3.4.1. Yugoslavya Türk Şiiri

Üçüncü Yeni dergisi Yugoslavya'daki şiir temsilcilerine ve şiir gelişmelerine dergi içerisinde önemli bir kısım ayırmıştır. Özellikle İrfan Ünver Nasrattınoğlu 'nun hazırlamış olduğu yazı dizisi ve aktarmış olduğu örnek şiirler bu konuda çalışma yapmak isteyenlere oldukça katkı sağlayabilir. Yugoslavya'da Türkçe'nin yaygınlığından ve etkilerinden bahseder. Şükrü Ramo, Hasan Mercan, Bayram İbrahim, Arif Bozacı, Esad Bayram, İlhami Emin,

¹⁴⁸ Suzan Tuğra, "Üçüncü Yeni Yolunda- Genç Şairlerle Başbaşa", *Üçüncü Yeni*, Haziran 1984, 17.

¹⁴⁹ Abdullah Mülâyim, "Yeni Yayınlar", *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1987, 32.

Necati Zekeriya, Prof. Dr. Nimetullah Hafız, İrfan Bellür, Zeynel Beksaç, Suat Engüllü, Nusret Dişo Ülkü, Fahri Ali, Altay Suroy Receboğlu, Fahri Kaya, Agim Rifat Yeşeren gibi şairlerin kısa biyografilerine yer verdikten sonra şiirlerinden örnekler aktarır. Nasrattınoğlu bu yazı dizisinde kronolojik sırayı takip etmediğini ve bu yazıları ileride bir kitap olarak da yayımlamak istediğini ifade etmektedir.¹⁵⁰ Yugoslavya Türk Şiiri başlığı altında Struga’ da düzenlenen Şiir Akşamları Festivaline de yer verilmiştir. Bu festivale ülkemizden İlhan Geçer, Mustafa Necati Karaer, Doğan Hızlan ve Nasrattınoğlu katılmıştır.

3.4.2. Azerbaycan Türk Şiiri

Şiir ve şair değerlendirmeleri konusunda Azeri şiirinden örnekler verilmiş olması, Azeri şairlere dair değerlendirmeler yapılması ve Azeri şiir antolojilerinin tanıtılması önemlidir. Asım Korkut “Çağdaş Azeri Şiiri Antolojisi” yazısı ile Fethi Gedikli ve Yusuf Gedikli ’nin hazırlamış olduğu Azeri Şiir Antolojisinin tanıtımı yapar ve örnek şiirler aktarır. Hayrettin İvgin ise “Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi” isimli yazısında İrfan Ünver’in yapmış olduğu Kuzey Azerbaycan Şiir Antolojisini tanıtmaktadır. Bu yazıda Azerice hakkındaki görüşlerini aktarması önemlidir: “Türk dil ailesinin en kıvrak, en şiirsel, en melodik bir lehçesidir, Azerice...”¹⁵¹ Ehliman Ahundov, Tehmasib Ferzaliyev ve İsrail Abbasov Kiril alfabesi ile hazırladığı Azerbaycan Âşıkları ve El Şairleri (antoloji) kitabını Latin-Türk alfabesiyle düzenleyen Doç. Dr. Saim Sakaoglu, Yrd. Doç. Dr. Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek’in tanıtımını İ.Ü. Nasrattınoğlu gerçekleştirmiştir.

Azerbaycan şiiri antolojiler dışında şairler ve şiirlerinden örneklerle de *Üçüncü Yeni* dergisinde kendisine yer bulmuştur. İmzasız bir şekilde sunulan “Azərbaycan Türk Şiiri: Kasım Kasımzâde” yazısında Kasım Kasımzâde’ nin hayatı, eserleri ve şiirinden örnek verilmiştir. Aliğa Kürçaylı imzasız bir şekilde sunulan bir diğer Azerbaycan Türk şiiri temsilcisidir. Metin Bektaş da

¹⁵⁰ İrfan Ünver Nasrattınoğlu, “Yugoslavya Türk Şiiri :2”, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1984, 9.

¹⁵¹ Hayrettin İvgin, “Çağdaş Kuzey Azerbaycan Şiiri Antolojisi”, *Üçüncü Yeni*, Ekim 1984, 15.

Azerbaycan Türk şiiri doğrultusunda Refik Zekâ' nın hayatını, eserlerini ve şiirlerini okuyuculara tanıtan bir yazı kaleme almıştır. İ. Ü. Nasrattınoğlu tarafından "Azerbaycanlı Şair Nurengiz Gün" başlıklı yazı ile Azerbaycanlı şair Nurengiz Gün'ün sanatçılığı, eserleri, edebi kişiliği anlatılmış ve şiirlerinden örneklere yer verilmiştir. Şairin şiirlerinin *Üçüncü Yeni* dergisinde ilk kez yayımlandığı da belirtilir. *Şiir Günlüğü* dergisinde de Azerbaycan şiirine yer verilmektedir. İrfan Ünver Nasrattınoğlu "Azerbaycanlı Şair: Nebi Hazri" yazısında Azerbaycanlı şair Nebi Hazri' nin hayatı, eserleri ve şiirlerinden örnekler sunulmaktadır. Yine Nasrattınoğlu "Azerbaycan Türk Şiiri: Nusret Kesemenli" başlığı altında Azerbaycanlı şair Nusret Kesemenli' nin hayatını, eserlerini ve şiirinden örnekleri aktarmaktadır.

3.5. Şiir İncelemeleri

Şiir inceleme yazıları *Üçüncü Yeni* şairlerinin şiir anlayışlarını değerlendirmeleri ve okuyucuya açıklamaları bakımından oldukça önemlidir. Dergi içerisinde pek fazla örneğine rastlanmasa da var olan yazılar incelenmeye değerdir. Bu türün ilk örneği olarak imzasız şekilde yayımlanan "Coşkun Ertepinar 'ın Kırın Tepesinde Ağaca Övgü" şiiri incelemesinden bahsedilebilir. Bir diğer şiir inceleme yazısı Mehmet Durak "Bir Şiirin Anlattıkları" başlığı altında Mehmet Çınarlı 'nın "Gerçek Hayali Aştı" şiiri incelemesidir. Burada yazarın Çınarlı 'nın şiiriyle ilgili yapmış olduğu "Aruz ve uyağı yan yana kullanmasıyla Türk şiirine yenilik getirdiği" çıkarımı dikkat çekmektedir.¹⁵² Mehmet Durak bir diğer şiir inceleme yazısı olan "Bir Şiir Üstüne" başlıklı yazıda Halim Yağcıoğlu'nun "Türkiyem Türkiyem Ana Toprak" şiirini ele almaktadır.

Dergide yayımlanan şiir incelemelerinden Mehmet Kınıklı' nın "Bir şiir üzerine tahlil: M. Yüksel Karakaş'ın 'Evimiz' Şiiri" başlıklı şiir incelemesi ayrıca bahsedilmeye değerdir. Bu incelemede ele alınan şiir derginin altıncı sayısında yayımlanmıştır. Daha sonra bahsedilen inceleme yazısı kaleme alınmıştır. En son

¹⁵² Mehmet Durak, "Bir Şiirin Anlattıkları", *Üçüncü Yeni*, Haziran 1984, 8.

yazarın bu şiiri yazma serüveni “Şairlerimizden” yazısıyla okuyucuya aktarılmıştır. Bu örnek üzerinden Üçüncü Yeni şairlerinin şiire bütüncül yaklaşımı, şiir yazma sürecini önemseydiği ve şiirlerinin anlaşılması için çaba sarfettikleri söylenebilir. Aynı özelliklere sahip bir diğer değerlendirme yazısı ise Mehmet Kınıklı tarafından kaleme alınan Metin Bektaş’ın derginin sekizinci sayısında yayımlanan “Dün Gibi” şiirinin değerlendirmesidir. Kerim Coşar’ ın “Kaplancalı’nın ‘Korku’ Şiiri Üstüne”, dergide yer alan son şiir inceleme türündeki yazıdır.

3.6. Şair Portreleri

Ayhan İnal’ın “Ölümünün Beşinci Yılında Ahmet Muhip Dıranas” başlıklı yazı dizisi şair portreleri içerisinde değerlendirilebilir. Şairin hayatı, eserleri ve İnal ile yaşadıkları birkaç anıya yer verilmiştir. İnal “Bence Dıranas, kılı kırk yaran titizliği, şiire saygısı, şiire kazandırdığı seviye ve saygı ile, Yahya Kemal’den sonraki ikinci isimdir. En önemli yanlarından biri de, şiirinin etkileyici ve fakat taklit edilemez oluşudur. Vezin ve şekle bağlı kalarak şiirimize yeni bir ses ve muhteva getirdiği herkesin ittifak ettiği, O’nunla ilgili temel yargılardan biridir.” ifadeleri ile şairin şiir anlayışı ve şiirdeki konumu ile ilgili görüşlerini ifade etmektedir.¹⁵³

Halil Soyuer “İsimsiz Bir Şair: Orhan Ete’ yi Tanımak” başlıklı yazısı ile Orhan Ete’ yi şiir dünyasına Üçüncü Yeni ile tanıtacaklarından bahseder. Orhan Ete’ ye şiir ve şairlikle ilgili tavsiyelerde bulunur. Mesut Kılıç “Bir Şairimiz: Coşkun Ertepinar” yazısında Ertepinar’ ın hayatını, eserlerini, edebi kişiliğini anlatılmaktadır. Şairin Üçüncü Yeni “Anlamcı” akımının içinde bulunduğu söyler.¹⁵⁴ Cemil Kulaoğlu, A. Şekür Turan’ın hayatını, edebi kişiliğini, eserlerini “3.Yeni’den Bir Şairimiz: A. Şekür Turan” başlıklı yazısıyla sunmuştur.

¹⁵³ Ayhan İnal, “Ölümünün Beşinci Yılında Ahmet Muhip Dıranas III”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1984, 8.

¹⁵⁴ Mesut Kılıç, “Bir Şairimiz: Coşkun Ertepinar”, *Üçüncü Yeni*, Nisan-Mayıs-Haziran 1987, 23.

Şair portreleri düz yazı türünden başka şiir formunda da Üçüncü Yeni dergisinde karşımıza çıkmaktadır. Bu türde şiirleri en fazla yayımlanan isim Ayhan İnal olmuştur. “Şiirlerle Portreler I” Halide Nusret Zorlutuna ve Şiirle Portreler “Bekir Sıtkı Erdoğan” bu türe örnek olarak gösterilebilir.

3.7. Haber ve Duyuru Metinleri

Üçüncü Yeni dergisinde Ayın Haberleri/ Sanat Haberleri şeklinde haber metinleri karşımıza çıkmaktadır. İlk sayılardan son sayılara kadar dergide yer alan bu başlıkların altında derginin çıkarıldığı aylarda gerçekleşen kültür ve sanat faaliyetleri, sanat dünyasıyla ilgili haberler aktarılmaktadır. Şiir sergisi, tiyatro oyunları, düzenlenecek kongreler gibi duyurular bu kısımda okuyucuya duyurulmuştur. Ayın Haberleri/ Sanat Haberleri kısımları yazan isim genellikle belirtilir. Fakat bazı örneklerde “İmzasız” başlığı ile yazarın belirsiz olduğu durumlara da rastlanmaktadır. Ayın Haberleri kısmını en fazla kaleme alan isim olarak Muzaffer Kader’den bahsedilebilir. Ayrıca Cem Tardu, Mehmet Durak gibi isimler de bu tarz metinler kaleme almıştır. “Yunus Emre Şiir Yarışmasını 3.Yeni Şairi Ayhan İnal kazandı” başlıklı imzasız bir yazıyla Ayhan İnal’ın başarısı duyurulmuştur.

Dergi 23.sayıdan sonra 5 aylık bir süre yayımlanmamıştır. 24.sayıda yer alan Üçüncü Yeni imzalı “Şiir Dünyası” yazısında bu beş aylık sürede Üçüncü Yeni şairlerinin yapmış olduğu faaliyetler, katıldıkları programlar okuyucuya aktarılmıştır. Bu tür metinlerde genellikle Üçüncü Yeni şairlerinin yapmış olduğu faaliyetler ile katılacakları etkinlikler yer almaktadır. Kerim Özbekler tarafından düzenlenen kitap kampanyası Cemil Kulaoğlu’ nun Anadolu’dan Haberler “Bin Okula Bin Kitap” yazısıyla okurlara duyurulur. Üçüncü Yeni temsilcileri kültürel gelişmelere katkı sağlamak ve edebiyatı sevdirmek için bu tarz faaliyetler yürütmüşlerdir. A. Suat Albayrak ise Anadolu’ dan Haberler “Üçüncü Yeni Üniversitede” yazısıyla Üçüncü Yeni şiirinin üniversitelerde konu olarak ele alındığını ve akademik anlamda önemli bir yer edinmeye başladığını duyurur. Üçüncü Yeni’nin destekleriyle düzenlenen 21 Eylül 1990 tarihli Tosya

Uluslararası 1. Şairler Şöleninin yapıldığını ve bu şölenin simgesi olan 'Altın Jüpiter' Barış ve Sevgi Ödülü Yugoslav Şair Trayan Petrovski' ye verildiğini "1990 'Altın Jüpiter' Şiir Ödülü Trayan Petrovski' nin" yazısıyla haber verirler. Ayrıca bu şölenin önemini anlatmak için "Bilindiği üzere Tosya Uluslararası Şairler Şöleni, Struga ve Mirbed' den sonra dünyada 3. Uluslararası Şairler Şölenidir." ifadelerini kullanırlar.¹⁵⁵

3.8. Şiir Terimleri Sözlüğü

Üçüncü Yeni şiiri etrafında şekillenen *Üçüncü Yeni* dergisi şiir çalışmaları, şiir eğitimi, şiir bilinci oluşturma gibi konularda oldukça hassas davranmıştır. Bu doğrultuda dergide Ayla Tolunay tarafından ilk sayılarda görülen Şiir Terimleri Sözlüğü bölümü oluşturulmuştur. A harfinden başlayarak Z harfine kadar şiir ile ilgili bilinmesi gereken pek çok kavram açıklanmaya çalışılmıştır. Ağıt, Akis, Allegori, Alliterasyon, Assonnas, Ayak, Bahariye, Beyit, Destan, Divan, Epik, Gazel, Hüsn-i Talil, İmale, Kafiye, Kıt'a, Klasik, Koşma, Meczaz, Meczaz-ı Mürsel, Mersiye, Motif, Muhammes, Murabba, Mübalâğa, Müfret, Müseddes, Naat, Nefes, Pastoral Şiir, Rubai, Sembol, Şarkı, Tezkire-i Şuara, Taştir, Tuyug, Türkü, Vasağı, Yek Âhenk kavramları bu sözlük bölümünde açıklanmaya çalışılmıştır. Şiiri seven ve öğrenmek isteyen insanlar için düşünülmüş bu bölüm biraz daha detaylı ve uzun olsaydı daha faydalı olabilirdi. Derginin yedinci sayısına kadar devam etmiştir.

3.9. Mektup/ Anı

Üçüncü Yeni dergisi şiir ve şair merkezli bir dergi olduğu için şairlerin hayatını bütüncül bir şekilde ele almaya çalışmıştır. Bu doğrultuda şairlerle ilgili anılara da yer verilmiştir. 3. Yeni imzalı "Şairlerimizden Nükteler" başlıklı yazıda Celal Sahir, Atatürk, Neyzen Tevfik'in anılarından bahsedilir. Yahya

¹⁵⁵ *Üçüncü Yeni*, "1990 'Altın Jüpiter' Şiir Ödülü Trayan Petrovski' nin", *Şiir Günlüğü* 2.Kitap, Kasım 1990, 3.

Kemal ve Mehmet Akif'in anılarına da yer verilmiştir. "Şairlerimizden" başlıklı imzasız bir yazı ile de Nurullah Ataç, Yahya Kemal gibi isimlerin Orhan Veli şiirine yaklaşımları aktarılır. Necdet Evliyagil'in "Atatürk'ten Bir Anı: Az Kalsın Şair Olacaktım..." yazısında Atatürk'ün şiire ilgisi ve yeteneği konu edilir. "Anılarla Şairler: Yahya Kemal Beyatlı" yazısında ise Halil Soyuer, Yahya Kemal ile ilgili yaşadığı anılarını aktarmaktadır. Soyuer "Anılarla Şairlerimiz: Osman Attila" başlıklı diğer bir yazısıyla da Attila ile tanışmasını, şairin hayatını ve anılarını anlatmaktadır.

Mektup türünde Yahya Kemal'in Yedi Meşale topluluğu hakkındaki bir mektubuna yer verilen "Yahya Kemal'in Bir Mektubu" başlıklı yazı örnek olarak gösterilebilir.

3.10. Manzum Roman

Üçüncü Yeni dergisinde Reşat Cantaş tarafından hazırlanan "Kutlu Dağ'ın Destanı" adlı manzum roman türüne örnek olarak gösterilen bir metin serisi bulunmaktadır. Derginin 22.sayısına kadar devam eden bu manzum roman serisi toplam 19 sayı sürmüştür. Kayı Boyu, Ertuğrul Bey, Kutlu Dağ'ın hikayesi, Türklerin Anadolu'ya yönelişi, Osman Bey ve devletin kuruluşu gibi çeşitli konulara dair hikayeler anlatılır. Fiziksel yapısı ve olay ağırlıklı olması yönüyle mesnevi türüne benzetilebilir. Konuşma çizgisi ile diyaloglar belirtilmiştir. Parçalı mısra yapısı görülmektedir:

"Mızrağını uzattı batan güneşten yana
Sonra bir nazar attı ovadaki kervana
Herşey donmuş gibiyken bir soruyla belendi
Bir ihtiyar yanaşıp, genç yiğite seslendi:
-Mızrağını batıya neden uzattın oğul?
Cevap verdi yiğit ses:
- Orda dedi Ertuğrul
Eliyle uzakları gösterip ihtiyara

- Yolumuz dedi baba, Söğüt denen diyara.
- Ben de dedi oraya. Sessizce ihtiyar kurt

Ve ekledi:

-Kayı'lar orayı edinmiş yurt.
(...)”¹⁵⁶

Yukarıda belirtilen özellikler ve metinden verilen örnek parça incelendiğinde bu türde eserlere Türk edebiyatı içerisinde daha önce de rastlandığı söylenebilir. Olay ağırlıklı metinler olan destan, mesnevi gibi türlerle benzer özelliklere ve yapıya sahiptir. Ayrıca manzum hikâyenin edebiyatımızdaki temsilcilerinden olan Mehmet Akif Ersoy ve Tevfik Fikret’in çeşitli eserleri ile benzerlik kurulabilir. Manzum hikayelerden farkı daha uzun bir yapıda olması ve 19 sayı boyunca devam eden bir seri şeklinde yayımlanması olarak belirtilebilir. Üçüncü Yeni temsilcilerinden İsmail Ergi’nin manzum roman konusu ile ilgili görüşlerine Cemil Kulaoğlu ile yaptığı bir söyleşiden hareketle değinebiliriz:

“(…)”

C.K: *Bir de manzum roman konusu var?*

İ. E: - *Evet... Yeni bir tür... 3.Yeni ile denenilen ve gerçekten başarılı bir tür. Reşat Cantaş bunda hayli mesafe almış değerli bir şair.”*¹⁵⁷

Üçüncü Yeni temsilcileri Cantaş tarafından kaleme alınan manzum roman türünün ilk örneklerini kendilerinin sergilediğini ve edebiyatımızda yeni bir tür olduğunu belirtirler. Fakat bu özelliklere sahip benzer edebi metinlere daha önce Nazım Hikmet şiirinde rastladığımızı da söylemek gerekir. Jokond ile Sİ-YA-U ve Benerci Kendini Niçin Öldürdü? bu türde sayılabilecek “roman” vurgusu taşıyan eserlerdir. Nazım Hikmet bu şiirlerin içerisinde “Ben, romanın muharriri”, “Romanımı daha başlamadan berbat edeceksiniz...”¹⁵⁸ gibi ifadeler

¹⁵⁶ Reşat Cantaş, “Kutlu Dağ’ın Destanı I”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 19.

¹⁵⁷ Kulaoğlu, “Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi”, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1985, 8.

¹⁵⁸ Nazım Hikmet, *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2021), 11 ve 17.

kullanarak şiirine bir roman edasıyla yaklaşılabileceğini belirtir. Buradan hareketle Üçüncü Yeni'nin kendilerine ait yeni bir tür olarak manzum romandan bahsetmeleri eleştirilebilir. Nazım'ın bahsedilen şiirleri ile Cantaş'ın manzum romanı arasında Nazım'ın bazı nesir parçalarına yer vermesi bakımından farklılık görülebilir.

3.11. Diğer

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde yukarıda bahsedilen türlerinin dışında kalan farklı yazı örneklerine de rastlanmaktadır. Özellikle derginin ilk sayısından itibaren çeşitli sayılarında dergiyi çıkaran isimler tarafından veya imzasız şekilde yayımlanan çeşitli yazı başlıkları burada incelenebilir. “Başyazı”, “Başlarken”, “İkinci Cilde Başlarken”, “Başyazı: İkinci Cilt Biterken”, “4.Yıla Girerken”, “Beşinci Yayın Yılı” bölümlerinde derginin şiir anlayışı, şiir ilkeleri, yayın politikaları, hedefleri, yayın sırasında yaşadıkları zorluklar, dergiye yeni katılan isimler, ekonomik problemler, dergiye yöneltilen eleştirilere ve sorulara cevap gibi pek çok konu ele alınmıştır. Bu bölümler bazı sayılarda imzasız olarak yayımlanırken bazı sayılarda ise “Üçüncü Yeni” imzasıyla yayımlanmıştır. Bu tarzda yazılan metinlerde İsmail Ergi gibi akımın önemli temsilcilerinin imzasına da rastlamak mümkündür.

Dergi içerisinde yerli ve yabancı şairlerin şiir ile ilgili görüşlerine de yer verilmiştir. Bazı örnekleri düz yazı şeklinde bazıları ise şiir formundadır. Dergide bu tarz yazı örneklerine çok fazla yer ayrılmasa da yazı türlerini değerlendirirken bahsetmekte fayda vardır. Carl Sandburg “Şiir Üzerine İnciler” bu tarza örnek olarak gösterilebilir. İmzasız “Büyük Hint Şairi İktal Diyor Ki” yazısı da İktal'in sözlerine yer verilmesi bakımından bu başlık altında değerlendirilebilir. Mevlâna'nın Mesnevi eserinden birkaç alıntı “Mesnevi'den” başlığı altında sunulmuştur.

Üçüncü Yeni dergisi içerisinde yerel ve genel reklam yazılarına da rastlanmaktadır. Derginin kendi tanıtımı amacıyla ya da yerel bazı işletmeleri

tanıtmak amacıyla bu tarz reklamlara yer verilmiştir. Örnek olarak derginin ikinci sayısında yer alan bu ifadeler sunulabilir: “Şiir Kültürü ve Sanat Zevki Uygar Toplum Olmanın Ölçüsüdür. Yurdumuzda Bunu Tek Başına Temsil Eden Şiir Dergisi İse Üçüncü Yeni’dir.”¹⁵⁹ Bazı kurumsal firmaların reklamları da özellikle derginin arka kapak sayfalarında karşımıza çıkmaktadır.

Üçüncü Yeni temsilcilerinden Necdet Evliyagil’in katıldığı Şiir Dünyası televizyon programı ile ilgili kaleme alınan Üçüncü Yeni imzalı “TV’de Şiir Dünyası” başlıklı yazı ise televizyonda şiir ile ilgili faaliyetlere daha fazla yer verilmesi gerektiğini belirtir. “Aziz Okuyucular” başlıklı imzasız yazı ile Atatürk’ün vefatının 46.yılını anmak ve Atatürk ilkelerine bağlı bir dergi olduklarını açıklamak istemişlerdir: “Derginiz 3.YENİ, Atatürk’ün Cumhuriyet’e temel ve milli ülkümüze esas olarak gösterdiği ‘Yüksek Türk kültürünün ve Türk milletinin güzel sanatlara olan sevgisini geliştirme’ yolunda kendine düşeni yapmaktır.”¹⁶⁰ Üçüncü Yeni dergisinin dokuzuncu sayısında imzasız “Sergimiz” başlıklı bir yazı yer almaktadır. Bu yazıda dergi çerçevesinde düzenlenen ilk şiir sergisi faaliyeti hakkında bilgi verilmiştir. Yine aynı sayıda pek çok sayfada bu haber okuyuculara sevinçle duyurulmaktadır.

Üçüncü Yeni imzalı “Dergiler Üzerine” başlıklı yazıda “Kültür ve Sanatta Ağırlık Anadolu’ya Kayıyor” vurgusu yapılmaktadır.¹⁶¹ Anadolu dergilerinin artışı ve diğer dergilere göre daha kaliteli oluşları ifade edilirken bazı insanların bu çoğulcu dergi faaliyetlerinden rahatsızlık duyması da eleştirilir. Cemil Kulaoğlu “Sanat” yazısıyla halk ozanlarının dergiye ziyaretlerini ve halk şiirinin gelişimiyle ilgili görüşmelerini aktarır: “Şiir üzerine uzun bir sohbet yapılan görüşme esnasında halk şiirimizin özellikle çağa uygun bir yenileşmeye doğru önemli adımlar attığı belirlenmiş, halk şiiri dilinin daha da zenginleştirilmesi için çalışılması gerektiği üzerinde durulmuştur.”¹⁶² Cemil Kulaoğlu “Sevgili

¹⁵⁹ İmzasız, *Üçüncü Yeni*, Mayıs 1984, 17.

¹⁶⁰ İmzasız, “Aziz Okuyucular”, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1984, 2.

¹⁶¹ Üçüncü Yeni, “Dergiler Üzerine”, *Üçüncü Yeni*, Ocak 1985, 18.

¹⁶² Cemil Kulaoğlu, “Sanat”, *Üçüncü Yeni*, Ocak 1986, s.8.

Okuyucu" yazısıyla 'Türk Şiirini Araştırma Merkezi' kurulduğunu ilan etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİNDEKİ TERCÜME FAALİYETLERİ/ TÜRK DÜNYASI ŞİİRİ, DÜZENLENEN ETKİNLİKLER VE DERGİDEKİ GÖRSEL UNSURLAR

4.1. Tercüme Şiirler

Üçüncü Yeni dergisinde telif şiirlerin yanında tercüme şiir örneklerine de rastlanmaktadır. Bu tür de eserler orijinal dili ve tercüme edilen dil ile birlikte yayımlanmaktadır. Tercüme şiirler Azerbaycan, Yugoslavya, Özbek, Doğu Türkistan ve Uygur edebiyatından alınmıştır.

4.1.1. Azerbaycan

Azerbaycan edebiyatından çeşitli eserler *Üçüncü Yeni* dergisinde yer almaktadır. Bu eserlerden bazıları imzasız olarak yayımlanırken bazıları ise şairiyle birlikte dergiye dahil edilmiştir. “Bılbıl” şiiri imzasız olarak yayımlanan şiirlerdendir. “Bülbül” olarak tercüme edilen bu şiirde bazı kelimelerin karşılıkları verilmiş diğer kelimeler orijinal dilinde yayımlanmıştır. “Dağlar” şiiri de imzasız olarak dergide yer alan diğer Azerbaycan şiiri örneklerindendir. Asım Korkut “Çağdaş Azeri Şiiri Antolojisi” yazısının devamında Şeker Aslan’ın “Uyku” şiirini örnek olarak aktarmıştır. Kasım Kasımsâde “Hasretliyem”, Aliğa Kürçaylı “Sesle Beni”, Refik Zekâ “Ey Vatan”, Nurengiz Gün “Selam Çöreğe, Güle, Güneşe” ve “İnsanlarsız Neye Lazımsın Dünya?”, Kemale Agayeva “Vatan” ve “Ömrüm”, Nebi Hazri “Kim Meni Hatırlasa”, Mehmet Aslan “Karanfil Şehit Kanı”, Nusret Kesemenli “Koru Göz Yaşını” şiirleri Azerbaycan şiirinden *Üçüncü Yeni* dergisine alınan örnek şiirler arasındadır. Refik Zekâ Handan tarafından kaleme alınan “başlıksız” olarak yayımlanan bir Azerbaycan şiir örneğine de rastlanmaktadır.

4.1.2. Yugoslavya

Nasrattınoğlu tarafından kaleme alınan Yugoslavya Türk Şiiri yazı dizisinde pek çok şiir örneğine yer verilmiştir. Şükrü Ramo' dan "Atatürk Anısı", "Üskübüm", "Uyumsuzluk"; Hasan Mercan'dan "Kızıma Şiirler", "Merhaba Atatürk", "Karışmayın"; Bayram İbrahim'den "Kalbimizde Sen Büyüyorsun", "Yokluğun"; Arif Bozacı' dan "Sarayova", "Üsküp", "Renk"; Esad Bayram'dan "Yazlamadan Hatırlar", "Mutluluk", "İnsanlığa Saygı"; İlhami Emin'den "İştîp"; Necati Zekeriya'dan "Bu Gece"; Nimetullah Hafız'dan "Mustafa Kemal'in Doru Atı"; İrfan Bellür' den "Sabah Güneşi", "Kandil", "Lamba"; Zeynel Beksaç' dan "Saklambaç Örneği", "Türkçem Gururum", "Gurur Üstüne Ezgiler 4"; Suat Engüllü' den "Karaca Oğlan"; Nusret Dişo Ülkü'den "Deniz ve Ben", "Türkçem"; Fahri Ali'den "Ana Sen Varsın Toprak Sen"; Altay Suroy Recepoğlu' ndan "Bir Atanın Yılmaz Kenti"; Fahri Kaya'dan "Masal" şiirleri *Üçüncü Yeni* dergisinde yayımlanan Yugoslavya Türk şiiri örnekleridir.

4.1.3. Özbek Şiiri

Üçüncü Yeni dergisi etrafında Azerbaycan ve Yugoslavya şiiri dışında Özbek şiirine de değinilmiştir. Banu Begüm tarafından hazırlanan "Dış Türk Edebiyatından Sesler Özbek Şiiri" bölümünde Özbek şair Sabit Madaliyev 'in hayatı ve bir şiiri Özbekçe 'den tercüme edilerek aktarılmıştır.

4.1.4. Doğu Türkistan Şiiri

Üçüncü Yeni dergisi Türk dünyasının farklı kültür ve sanat örneklerini de okuyucusuna aktarmaya çalışmıştır. Bu doğrultuda derginin 19.sayısında "Doğu Türkistan'dan Sesler: Çağdaş Uygur Şiiri" başlığı altında Ahmet Cappar' ın "Bizning İrade" şiiri İ. Ünver tarafından "Bizim İrade" şeklinde tercüme edilerek dergide yayımlanmıştır. Doğu Türkistan şiirinden diğer bir örnek Tayipcan Eliyop' un "Hasret" şiiridir. Türkiye Türkçesine İ. Ünver tarafından çevrilmiştir.

4.1.5. Uygur Türk Şiiri

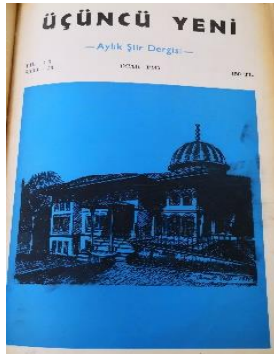
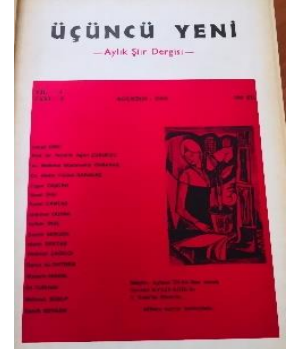
Üçüncü Yeni dergisi içerisinde Şaniyaz Kepel' in Uygur Türk Şiiri örneği olarak "Pamir Oğlumen" orijinal adıyla yayımlanan bir şiirine de rastlanır. Bu şiiri Şekür Turan Türkiye Türkçesine çevirerek "Pamir Oğluyum" şeklinde okurlara aktarır.

4.2. Alıntı ve Derleme Şiirler

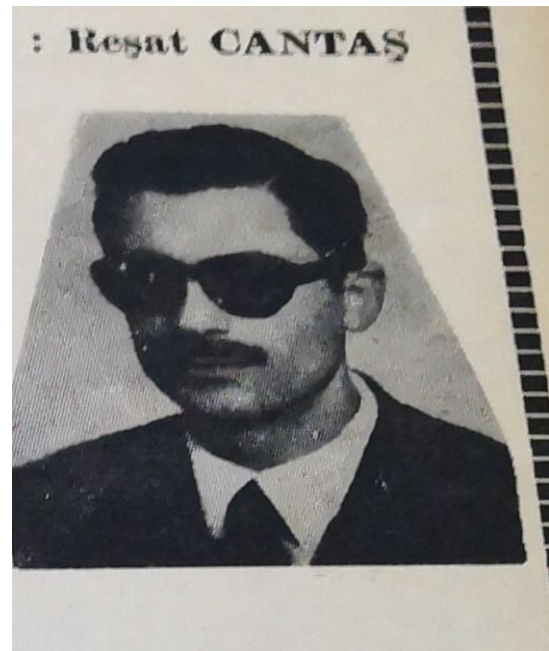
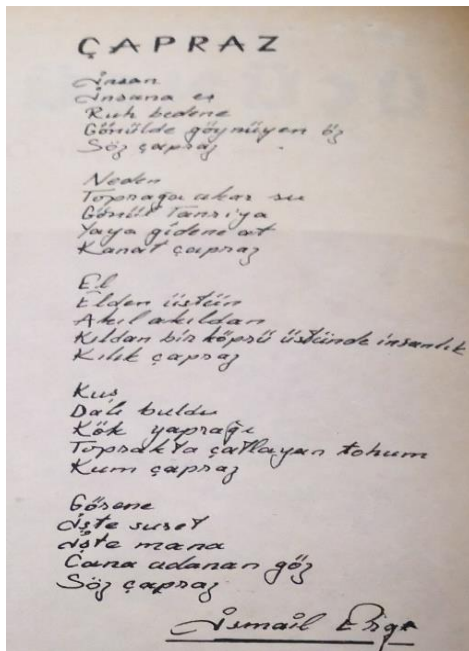
Üçüncü Yeni dergisi şiirin usta isimlerini dergi içerisinde düz yazılarına konu edinerek ve şiirlerinden örnekler aktararak yer vermektedir. Halk şiirinin usta isimlerinden Karacaoğlan ve Kaygusuz Abdal, Tasavvuf şiirinin temsilcilerinden Yunus Emre ve Mevlâna, yakın dönem şairlerinden Arif Nihat Asya, Yahya Kemal gibi isimlere rastlanmaktadır. Arif Nihat Asya "Kıbrıs Rubailerinden", Yunus Emre "İlahi" ve "Yunus'tan" başlıklı şiirler, Mevlânâ "Mevlânâ Diyor Ki", Kaygusuz Abdal "Şiirler", Mevlânâ "Mevlânâ'dan Seslenişler" ve "Rubai", Gül Ay "Halk Şiirinde Elâ Gözler", Yahya Kemal "Çin Kâsesi" ve "Ömür" şiirleri *Üçüncü Yeni* dergisinde alıntı ve derleme olarak yayımlanan şiirlerdendir.

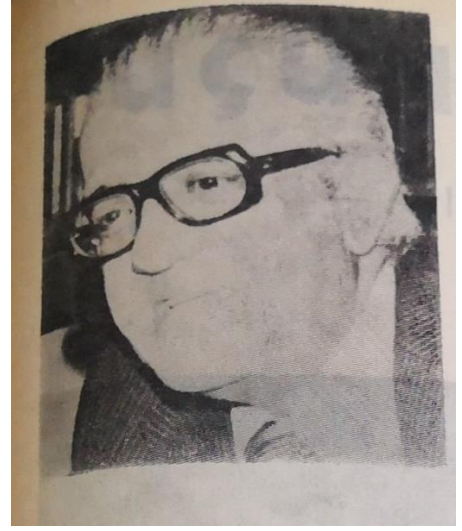
4.3. Görsel Unsurlar

Üçüncü Yeni dergisi gerek uygulama da gerek teoride görsel unsurlara önem vermiştir. Dergi içerisinde görsel unsurları derginin iç ve dış kapaklarında, şiirlerin yayımlanışında, bazı çizimler, desenler ve resimler ile desteklemişlerdir. Dergi kapaklarının da her sayıda farklı bir renkte oluşu bu dikkatlerinin göstergesidir.

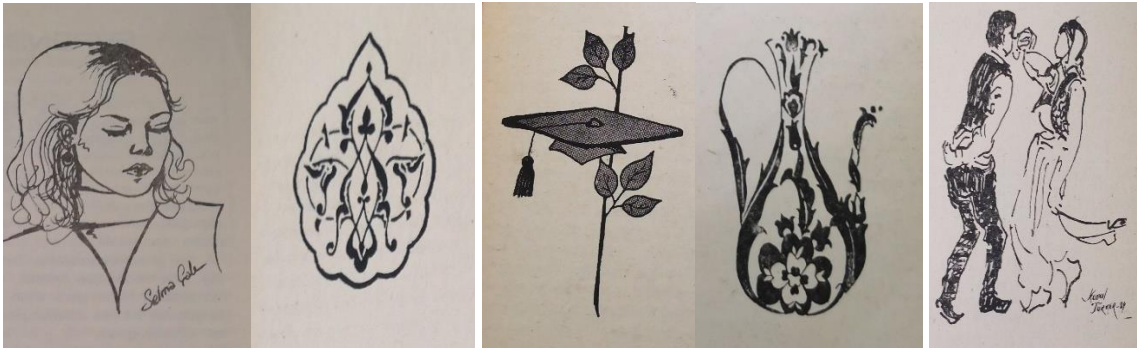

Şairlerin kendi el yazıları ile şiir örnekleri paylaşımları, şairlerin fotoğraflarına yer vermeleri ve şiir sergisi düzenlemeleri görselliğe verdikleri önemi kanıtlamaktadır. Şairin el yazısı ile yayımlanan ilk şiir derginin beşinci sayısında yer alan İsmail Ergi'ye ait "Çapraz" isimli şiirdir.

Derginin dördüncü sayısında görsel öğelerin artırılacağı “Dergimizin göze daha hoş görünmesi için bundan böyle desenlerle birlikte, sanat değeri olan fotoğraflarda göreceksiniz.” ifadeleriyle belirtilir.¹⁶³ Derginin görsel düzenlemelerine katkı sağlayan isimler ile ilgili olarak “...ressam arkadaşlarımız Hakkı Demirkan ile İsmail Telli ve Musa Öztürk desenleriyle katıldılar.” ifadelerinden hareket edilebilir.¹⁶⁴ Mesut Kılıç, Selma Çalı da çeşitli desenleriyle dergiye katkı sağlayan isimler arasındadır. Dergide yayımlanan şiirler içinde geçen konularla alakalı fotoğraf ve desenlerle desteklenmiştir. Görselliğe verdikleri önem dergi şairlerinin beğenilen şiirlerini bir araya getirerek çıkarmış oldukları *Sevgi İlmekleri* kitabında şair fotoğraflarına yer vermeleri üzerinden de anlaşılmaktadır.

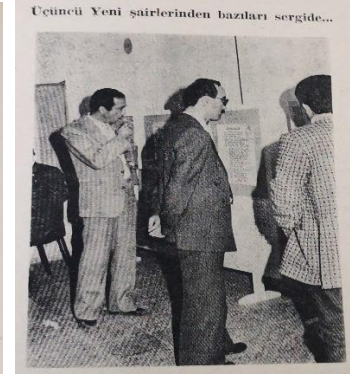
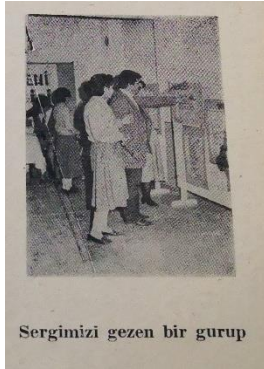

1984 yılında Tosya’da düzenlenen ilk Üçüncü Yeni Şiir Sergisinde İsmail Ergi, dergi şairlerinin şiirlerini farklı şekillerde yazıp, düzenleyip ziyaretçilere

¹⁶³ Üçüncü Yeni, “Başyazı”, Üçüncü Yeni, Temmuz 1984, 3.

¹⁶⁴ Üçüncü Yeni, “Başyazı”, Üçüncü Yeni, Eylül 1984, 3.

sunmuştur.¹⁶⁵ Sergiye katılan şairlerin ve sergiyi gezen misafirlerin fotoğraflarına derginin dokuzuncu sayısında yer verilmiştir.

Üçüncü Yeni dergisi 22.sayıdan itibaren bir değişikliğe gidileceğini ilan etmiştir. Bu değişiklik 22. ve 23. Sayıda görülse bile 24.sayıdan sonra dergi eski formatına dönmüştür. Görsel olarak da 22.ve 23. Sayılar önceki ve sonraki sayılardan farklıdır. Sayfa sayısı ve sayfa düzeninde farklılıklar görülmektedir. Bu değişikliklerin nedeni olarak matbaa farklılığı gösterilebilir.

4.4. Üçüncü Yeni Dergisi Temsilcilerinin Düzenlediği ve Katıldığı Etkinlikler

Üçüncü Yeni temsilcileri Türk şiirini her alanda tanıtmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak adına çeşitli etkinlikler planlamış ve düzenlemiştir. Şiir sergisi, şiir sohbetleri, ödül törenleri, şiir festivalleri, şiir araştırma enstitüsü gibi çalışmaları desteklemiştir. Bu etkinlikleri Anadolu'nun Ankara, Kastamonu,

¹⁶⁵ Üçüncü Yeni, "Başyazı", Üçüncü Yeni, Kasım 1984, 3.

Eskişehir gibi çeşitli illerinde düzenleyerek halkın katılımını ve desteğini sağlamışlardır. Şiir faaliyetlerinin İstanbul dışında da gerçekleştirilebileceğini göstermesi bakımından bu yaklaşımları oldukça önemlidir. *Üçüncü Yeni* dergisinin düzenledikleri ve katıldıkları etkinlikleri şöyle sıralamak mümkündür:

-15 Nisan 1984 Üçüncü Yeni Semineri (Yalova)

-Necdet Evliyagil Şiir Dünyası TV Programı

-25 Ekim 1984 Üçüncü Yeni Şiir Sergisi (Tosya)

-8-10 Mayıs 1985 Yunus Emre Anma Töreni ve Şairler Şöleni (Eskişehir)

-29 Mayıs 1985 Ankara Sanat Kurumu, Ayhan İnal “Şiirlerle Sohbet” konulu konferans

-Ağustos 1985 Struga Şiir Festivali: Coşkun Ertepinar katıldı.

-3-5 Ekim 1985 Sivas ve Erzurum’ da yapılan Geleneksel Tiyatro Şenliği: Hayrettin İvgin

-Ekim 1985 İrfan Ünver Nasrattınoğlu Batı Türkistan ziyareti

-24 Ocak 1986 Üçüncü Yeni Sohbet Toplantısı, Şiir Akşamları

-6-8 Mayıs 1986 Eskişehir Yunus Emre Programları

-Ağustos 1986 Struga Şiir Festivali: Ayhan İnal

-8 Mayıs 1987 Eskişehir Şairler Şöleni

-21 Eylül 1990 Tosya Uluslararası 1. Şairler Şöleni ve Altın Jüpiter Ödülü

-14-17 Şubat 1991 Eskişehir Yunus Emre Semineri

-Eylül 1991 Dipsizgöl Uluslararası Altın Jüpiter Şairler Şöleni (planlanmış)

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ YENİ ŞİİRİNİN BİRİNCİ VE İKİNCİ YENİ İLE BENZERLİK VE FARKLILIKLARI

Türk Edebiyatı incelemeleri yapılırken edebiyatın gelişim ve değişim hareketlerine uygun şekilde dönemlere ayırarak bir değerlendirme yapılmaya çalışılmaktadır. Türk şiiri de diğer edebi türlerde olduğu gibi farklı dönemlerin, akımların, sosyal çevrenin ve kişilerin etkilerinde kalarak çeşitli oluşumlar ve akımlar meydana getirmiştir. Özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra şiir alanında pek çok şiir anlayışı ortaya çıkmıştır. Hececiler, Yedi Meşaleciler, Toplumcu-Gerçekçiler, Hisarcılar, Garip, İkinci Yeni gibi farklı şiir anlayışları ve bu anlayışların temsilcileri Türk şiirinde etkili olmuştur. Çalışmanın bu bölümünde Üçüncü Yeni şiiriyle bağlantılı olmaları bakımından Birinci Yeni (Garip) ve İkinci Yeni şiir anlayışları değerlendirilecektir.

5.1. Birinci Yeni Şiir Hareketi (Garip Akımı)

Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rifat 1937’li yıllarda Türk şiirinde etkileri görülen yeni bir şiir anlayışının örneklerini sergilemeye başlarlar. Ankara merkezli bir şiir hareketidir. Yalçın Armağan, Garip şiirinin ilk örneklerinin “15 Eylül 1937’de Varlık dergisinde yayımlandığını” belirtir.¹⁶⁶ *Varlık* dergisi dışında ‘*İnsan, Oluş, Ses, Sokak* ve *Yenilik*’ gibi çeşitli dergilerde de şiirlerini yayımlamışlardır. Garip şairlerini “edebiyat dünyasına tanıtan Nahit Sırrı Örik” olmuştur.¹⁶⁷ Birinci Yeni şairleri, şiirlerinin eleştirilere uğraması sonucu ve kendi şiir anlayışlarını ifade ederek kendilerini açıklama isteğiyle bir kitap hazırlığı

¹⁶⁶ Yalçın Armağan, *İmkânsız Özerklik*. (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 97.

¹⁶⁷ Hüseyin Tuncer, *Garipçiler (I. Yeniciler)*. (İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 1997), 1.

yapmaktadır. İlk başlarda Orhan Veli'nin 'Tahattur' adını vermeyi düşündüğü bu kitap arkadaşları Cavit Yamaç'ın isteğiyle 'Garip' şeklinde hazırlanmıştır.¹⁶⁸

1941 yılında *Garip* adlı antoloji- kitap bahsedilen üç şairin de imzasıyla yayımlanır. Önsöz'ü Orhan Veli tarafından kaleme alınan bu kitapta şairlerin ortak şiir anlayışları, şiirle ilgili görüşleri ve şiir alanında yapmayı planladıkları yenilikler yer almaktadır. 'Garip' önsözü yeni bir şiir anlayışının duyurulması bakımından bildiri niteliği de taşımaktadır. Armağan, 'Garip' önsözünde şiir hakkındaki görüşlerini açıklamadan önce hareketin anlayışını temsil eden örnek şiirlerin yayımlanmış olması nedeniyle bu metni "geç bir manifesto" olarak adlandırır.¹⁶⁹ Önsözde kendilerine 'garip' yakıştırmasında bulunanlara yönelik bir tepki görülmektedir. 'Garip' önsözünde yer alan görüşlerin tamamına Melih Cevdet ve Oktay Rifat' ın katılmamış olduğu ve bu sebeple İkinci baskının yalnız Orhan Veli tarafından gerçekleştirildiği belirtilir.¹⁷⁰ *Garip* şairleri 1949-1950 yılları arasında Mahmut Dikerdem ile *Yaprak* dergisini çıkarırlar. Orhan Veli'nin vefatından sonra 1 Şubat 1951'de *Son Yaprak* şeklinde yayımlanır ve dergi faaliyetlerini sürdürmeyi bırakır.

Hakan Sazyek *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi* kitabında *Garip* şiirini beş evreye ayırarak incelemiştir: *Garip öncesi* (1926-37), *Hareketin İlk Evresi* (1937-41), *Garip' in Çıkışı ve Sonrası* (1941-45), *Durgunluk Evresi* (1945-49) ve *Son Evre* (1949-50).¹⁷¹ *Garip öncesi* dönemde şairler geleneksel anlayıştan uzaklaşmayan, bireysel şiir çalışmalarını sürdürürler. Hareketin ilk evresinde ise yeni anlayışlarının şiir örnekleri çeşitli dergilerde yayımlanır. Üçüncü evre şiirler yayımlandıktan sonra oluşan tepkiler ve bu tepkilere cevaplar, *Garip* kitabının edebiyat sahnesini çıkışı şeklinde belirtilebilir. Dördüncü evrede şairlerde durgunluk gözlemlenir. Son evre ise *Yaprak* dergisi etrafındaki faaliyetleri şeklinde özetlenebilir. *Garip* temsilcileri Orhan Veli'nin

¹⁶⁸ Hakan Sazyek, *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*. (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1996), 59.

¹⁶⁹ Yalçın Armağan, *İmkânsız Özerklik*. (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 98.

¹⁷⁰ Yılmaz Taşcıoğlu, *Türk Şiirinde Bir Garip Adam Orhan Veli Kanık*, (İstanbul: Beykoz Belediye Başkanlığı Yayınları, 2004), 51.

¹⁷¹ Hakan Sazyek, *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*. (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1996), VII.

vefatından sonra bireysel şiir anlayışlarına uygun örnekler sergilemeye devam ederler. Önceki şiirlerinden farklılaşan örneklerle de yer verirler.

Garip şiirinin temsilcileri şiirde aşk, kadın, çocukluk, yalnızlık, ölüm duygusu, yaşama sevinci, II. Dünya Savaşı, yolculuk, doğa unsurları gibi çeşitli konuları ele almışlardır. Bu konuları işlerken “halk diline yakın” bir söyleyiş geliştirmeye çalışmışlardır.¹⁷² Şiirde öykülemeye, karşıtlıklara, mizah ve ironiye yer verirler. Garip şairleri şiirde anlama oldukça önem vermektedirler. Şiiri şiir yapan bir unsur olarak mânânın öneminden ‘Garip’ önsözünde de bahsedilmektedir: “Şiir bütün hususiyeti edasında olan bir söz san’ atıdır. Yani tamamiyle mânadan ibarettir.”¹⁷³ Hasan Bülent Kahraman, Garip şiirinin ‘çocuksu bir hava ve söylem’ içerdiğini ‘oyun’ ve ‘düşsellik’ ile birlikte kaleme alındığını vurgulamaktadır.¹⁷⁴

Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rifat şiirlerinde halk kültürünün, halk söyleyişinin, günlük konuşma dili, atasözü ve deyimlerinin kullanımının oldukça fazla olduğu görülür. Bazı şiirlerde türkülerden esintilere de rastlanmaktadır. Şiirde günlük hayatın, telaşların, bazı basit meselelerin ele alınıyor olması tepki çeken bir yaklaşımdır. Özellikle Orhan Veli “Kitabe-i Seng-i Mezar” şiirinde Süleyman Efendi’nin ‘nasır’ ından bahsederek “Tahattur” şiirinde daha önce şiirlerde pek rastlanmayan ‘vesikalı yârim’ gibi tabirlere ve ifadelerle yer vererek bu tepkilerin merkezinde bulunmuştur. Garip anlayışının şiirleri ‘tuhaf’ ve ‘garip’ bulunmaktadır.

Edebiyat alanında her yeni oluşum bazı tepkilere maruz kalmıştır. Bu sebeple Garip şiiri de ilk örneklerini gösterdiği dönemden itibaren çeşitli eleştirilere ve tartışmalara neden olmuştur. Garip şiirinin toplumcu gerçekçiler tarafından “toplumsal sorunlardan kopuk” olmaları bakımından eleştirildiğini belirten Kahraman “Bunda haklıydılar! 1. Yeni’ cilerin böyle bir kaygısı yoktu. Çünkü onlar Batı’da geliştirilmiş modernist şiiri, onun arkasında duran düşünsel

¹⁷² Hüseyin Tuncer, *Garipçiler (I. Yeniciler)*. (İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 1997), 6.

¹⁷³ Orhan Veli Kanık, *Garip*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2023), 14.

¹⁷⁴ Hasan Bülent Kahraman, *Türk Şiiri, Modernizm, Şiir*. (İstanbul: Buke Yayınları, 2000), 88.

ve politik yönelimlerden habersiz olarak almış ve kullanmışlardı. Yaptıkları şiiri biçimsel olarak dönüştürmekti.” ifadeleriyle bu görüşü desteklemektedir.¹⁷⁵ Hisarcılar, Mavi hareketi ve Atilla İlhan, İkinci Yeni şairleri tepki gösteren diğer isimlerdir. Şairaneliğe karşı tavırları sebebiyle şiirlerde sıradan meselelere yer verilmesi, mısra yapısıyla oynanması, ahenk unsurlarını dışlamaları gibi pek çok sebeple estetik bulunmamaktadır. Sabahattin Eyüboğlu ve Nurullah Ataç ise çeşitli yazı ve söylemleri ile Garip şiirini destekleyen bir tavır içerisinde.¹⁷⁶

‘Garip’ önsözünde Türk edebiyatının eski şiir anlayışlarına farklı noktalardan itirazlar yöneltmiştir. Bu itirazlardan biri eski şiirin yüksek sınıfların zevk ve anlayışına hitap eden tavrı ile şairane söyleşi ön planda tutmasıdır. Garip şairleri bu anlayışa tepki göstererek yeni şiirin toplumun her kesimine hitap edecek bir seviyede olması gerektiğini vurgular. Eski edebiyata ve geleneğe karşı kuvvetli bir saldırıda bulunurlar:

“Biz senelerdenberi zevkimize ve irademize hükmetmiş, onları tayin etmiş, onlara şekil vermiş edebiyatların bize öğretmiş olduğu herşeyi atmak mecburiyetindeyiz. Mümkün olsa da “şiir yazarken bu kelimelerle düşünmek lâzımdır” diye yaratıcı faaliyetimizi tahdit eden lisanı bile atsak, ancak bu suretledir ki, kendimizi alışkanlıkların sürüklediği gayri tabî inhiraftan kurtarmış, safiyetimize ve hakikatımıza irca etmiş oluruz.”¹⁷⁷

Edebiyat çeşitli sanat dalları ile etkileşim halindedir. Türk şiirinde de resim ve müzik gibi diğer sanat alanlarının etkisi görülür. Şiirde vezin, kafiye, ahenk müzik ile alakalı unsurlardandır. ‘Garip’ önsözünde şiirin ve sanatın diğer alanlarla ilişkide bulunmaması gerektiği vurgulanır: “Ben sanatlarda tedahüle taraftar değilim. Şiiri şiir, resmi resim, müziği müzik olarak kabul etmelidir. Her san’atın kendine ait hususiyetleri ve ifade vasıtaları vardır. Meramı bu vasıtalarla anlatmak ve bu hususiyetlerin içinde kapalı kalmak hem san’atın hakikî kıymetlerine hürmetkâr olmak; hem de bir cehde, bir emeğe yer vermek demektir. Güzel olanı temin edecek güçlük her halde bu olmalıdır. Şiirde müzik,

¹⁷⁵ Hasan Bülent Kahraman, *Türk Şiiri, Modernizm, Şiir*. (İstanbul: Büke Yayınları, 2000), 63.

¹⁷⁶ Yalçın Armağan, *İmkânsız Özerklik*. (İstanbul: İletişim Yayınları, 2011), 98.

¹⁷⁷ Orhan Veli Kanık, *Garip*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2023), 12.

müzikte resim ve resimde edebiyat bu güçlüğü yenemiyen insanların müracaat ettikleri birer hileden başka birşey değildir.”¹⁷⁸ Garip şairleri şiirden şairaneyi, vezin, kafiye ve ahenk unsurlarını çıkararak ve öyküleyici bir anlatım tarzı kullanarak şiiri düz yazıya yaklaştırdıkları bakımından da eleştirilmiştir.¹⁷⁹

‘Garip’ önsözünde vezin, kafiye gibi şiir unsurlarına, şairane söyleyişe ek olarak ‘mısracı zihniyet’ olarak belirttikleri mısra ve kelime düzeni anlayışına sahip olanlara da tepki gösterilmektedir. Şiirin yapısı içerisinde mısra ve kelimelerin etkisi güzel bir örnek üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır: “Sıvanmış ve boyanmış bir binanın tuğlaları arasındaki harcı göremeyiz. Bina tamamiyetini ancak bu harçla temin ettiği zamandır ki, onu teşkil eden tuğlaları teker teker görmek ve onların vasıfları üzerinde düşünmek fırsatını elde ederiz.”¹⁸⁰ Bu örnek ile vurgulanmak istenen şey daha sonraki satırlarda açıklanır: “Tuğla güzel değildir. Sıva güzel değildir. Fakat bunlardan terekküp eden bir mimari eseri güzeldir.”¹⁸¹. Yani önsözde vurgulanan bu ifadelerle şair şiirdeki kelime, mısra gibi unsurların tek başına bir önemi olmadığını ancak bir bütün halinde değerlendirildiğinde anlamlı olduğunu belirtmektedir.

Garip şairleri Divan Edebiyatı geleneğine tepkisini belirtmenin yanında Türk şiirinin bazı sanatçılarına ve akımlarına da bireysel olarak mesafeli durmuştur. Hececiler, Toplumcu Gerçekçiler, Ahmet Haşim ve Nazım Hikmet gibi topluluk ve isimlere eleştirel yaklaşırlar. Özellikle Ahmet Haşim şiirine ‘karşıt’ tavrı Orhan Veli tarafından pek çok şiirinde ve ‘Garip’ önsözünde göndermeler yaparak örneklendirilmiştir. Orhan Veli’nin “Eskiler Alıyorum” şiirindeki “Bir de rakı şişesindeki balık olsam”¹⁸² dizesi ile “Cânân” şiirindeki “Cânân ki Degüstasyon’a gelmez/ Balıkpazarına hiç gelmez”¹⁸³ dizeleri Ahmet Haşim şiirine bakışını yansıtmaları bakımından belirtilebilir.

¹⁷⁸ Kanık, *Garip*, 13.

¹⁷⁹ Sinan Bakır. “Garip ve İkinci Yeni Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma” (Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2021),231.

¹⁸⁰ Kanık, *Garip*, 19.

¹⁸¹ Kanık, *Garip*, 19.

¹⁸² Orhan Veli Kanık, *Bütün Şiirleri*. (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005), 80.

¹⁸³ Kanık, *Bütün Şiirleri*, 220.

Garip şiir hareketi meydana çıktığı dönemde Batı edebiyatının çeşitli akımlarının ve temsilcilerinin etkisinde kalmıştır. Etkilendikleri akım ve isimler hakkında fikir sahibi olmak için Garip şairlerinin düz yazılarına, çeviri yaptıkları şairlere ve 'Garip' önsözüne bakılabilir. Bu doğrultuda Paul Eluard, Jacques Prévert gibi şairlerden Gerçeküstücülük, Dadaizm, Kübizm, Fütürizm (geleneğe karşı çıkış bakımından) ve Sürrealizm (vezin ve kafiyei atması bakımından) akımlarıyla çeşitli unsurlar bakımından etkileşim içerisinde oldukları söylenebilir. Farklı akım ve temsilcilerle etkileşimi olsa da tamamen bir akıma bağlamak zordur. Bahsedilen akımlar Batı'nın ürünleri olması bakımından Türk şiirinin ve toplumunun geçirdiği evrelerin uzağında olması yönüyle tam bir etkilenmeden söz edilmesi zordur. Garip şiiri içerisinde herhangi bir felsefi akımın izleri ve örnekleri de görülmemektedir.

5.2. İkinci Yeni Şiir Hareketi

Cumhuriyet sonrası Türk şiirinde Garip hareketi etkisini yitirdikten sonra 1950'li yıllarda şiir alanında yeni bir hareketliliğe rastlanmaktadır. Garip hareketi Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rifat' ın benzer şiir görüşlerinden hareketle ortak bildiri ile çıkış yapan bir şiir hareketiydi. 1953 yıllarında ilk örneklerini sergilemeye başlayan ve daha sonraları Muzaffer İlhan Erdost tarafından İkinci Yeni olarak adlandırılan yeni şiirde şairler arası ortak bir şiir anlayışı ve bildiri bulunmaz. Bu sebeple hareket mi akım mı oldukları noktasında farklı görüşler yer almaktadır. Tam bir başlangıç tarihi belirlenemediği gibi ortak bir şiir anlayışından da bahsedilemez. İkinci Yeni'nin asıl etkinlik dönemi 1956 yılıdır bu tarihte Erdost tarafından 'Son Havadis' gazetesinde "İkinci Yeni" başlıklı yazı ile yeni şiirin "kolay şiirden zor şiire doğru geçiş" şiiri olduğu ilan edilmektedir.¹⁸⁴ İkinci Yeni şairlerinin ilk şiirleri 'Yeditepe, Yenilik, A, İstanbul, Şiir Sanatı' gibi çeşitli dergilerde etkinlik gösterir. Daha sonra 'Pazar Postası' İkinci Yeni şiirinin önemli bir yayın aracı olmuştur. İkinci Yeni Ankara ve İstanbul

¹⁸⁴ Muzaffer İlhan Erdost, *İkinci Yeni "Kuzunun Ağzındaki Tilki"*. (Ankara: Onur Yayınları, 2015), 26.

merkezli bir şiir hareketidir. Garip şiirinden sonraki şiir dünyasında İkinci Yeni şiirine ortam hazırlaması bakımından Attilâ İlhan şiirinin bir “köprü” görevi üstlendiği düşünülür.¹⁸⁵

Cemal Süreya, Edip Cansever, Turgut Uyar, İlhan Berk, Ece Ayhan ve Sezai Karakoç gibi şairlerin 1953 ve sonrasında yayımladıkları şiirlerinde benzer bir söyleyiş göze çarpmaktadır. Bu sebeple birlikte anılırlar ve İkinci Yeni temsilcileri olarak gösterilirler. Bu isimlerden Sezai Karakoç şiirlerinde ve görüşlerinde mistik/ metafizik unsurlar barındırması bakımından diğerlerinden ayrılmaktadır. İkinci Yeni’nin öncü şairleri arasına Yılmaz Gruda, Tefik Akdağ, Ülkü Tamer gibi isimleri ekleyenler de vardır. Bazı edebiyat araştırmacıları yukarıda sayılan isimlere ek olarak Gülden Akın, Özdemir İnce, Kemal Özer, Ercüment Uçarı, Seyfettin Başçılar gibi farklı şairleri de İkinci Yeni’ye dahil etmektedirler. Oktay Rifat ise Garip şiirinden sonra şiir anlayışında bazı değişiklikler yaşamış ve 1956 yılında *Perçemli Sokak* isimli yeni şiir kitabını yayımlayarak kendisini İkinci Yeni şiirine dahil etmeye çalışmıştır. Şiirde bahsedilen konu ve temalar aşk, yalnızlık, kadın, cinsellik, kentleşme ve kentleşmenin getirdiği bunalım, yabancılaşma, çocuk, ölüm, İstanbul gibi ortak başlıklarla özetlenebilir. Sezai Karakoç bu temalara ek olarak dini, geleneksel içeriklere de yer vermiştir. Şiirlerinde edebi sanatlara, imgelere, anlam kapalılığına başvurmaları da benzeyen özelliklerindendir.

İkinci Yeni şiirinin daha iyi anlaşılması için içerisinde bulunduğu dönemin toplumsal, siyasal ve kültürel şartlarını da incelemek gerekmektedir. İkinci Dünya Savaşı’nın etkilerinin devam ettiği, ekonomik sıkıntıların yaşandığı, tek partili hayattan çok partili hayata geçişin izlerinin görüldüğü bir dönemde etkinlik gösteren bu şiir toplumsal meselelere uzak kalması bakımından eleştirilmiştir. Karaca, toplumdan uzak oldukları eleştirisinin “şiirin zor anlaşılması”ndan kaynaklandığını aslında şiir “gereği gibi okunup anlaşılırsa” bunun böyle olmadığını belirlenebileceğini söyler.¹⁸⁶ Bazı

¹⁸⁵ Sinan Bakır. “Garip ve İkinci Yeni Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma” (Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2021),96.

¹⁸⁶ Alaattin Karaca, *İkinci Yeni Poetikası*. (Ankara: Hece Yayınları, 2005), 376.

araştırmacılar ise bu uzaklığın sebebi olarak iktidarın tepkisini çekmemek adına bir 'kaçış' şiiri geliştirdiklerini ifade ederler.¹⁸⁷ İkinci Yeni'ye yöneltilen diğer eleştiriler anlamsız olması ve dili bozması şeklinde özetlenebilir. Şiirin anlamsız olmadığı, 'kapalı' bir şiir olduğu da söylenir. Okuyucudan belli bir hazırlık ve donanım beklenir, ilk bakışta içerdiği anlam görülememektedir. Erdost "Bu şiir, bir şey söylerse, söylediği raslansaldır. Yani ozan bir düşüncüyü, bir duyguyu, bir olayı anlatmak için mısra kurmaya gitmez. Kelimeleri alır, onlardan mısrasını kurar. Ama sonunda şiir gene bir şey söyler." ifadeleriyle İkinci Yeni şiirini anlam, kelime, mısra yapısı bakımından değerlendirmektedir.¹⁸⁸ Yani İkinci Yeni şairinin amacı şiirini oluşturmaktır, bu sırada ortaya çıkan anlam ise planlamadan, kendiliğinden gerçekleşmektedir.

İkinci Yeni şairleri ortak bir şiir anlayışına bağlanmadan birbirine yakın söyleyişe sahip şiirler meydana getirmiştir. Hareket içerisindeki şairleri tek tek değerlendirmek bazı açılardan daha doğru olmaktadır. İlhan Berk akımın öncüsü olmak adına şiir ile ilgili çeşitli kuramsal yazılar yazmaya, resim sanatının incelikleri ile şiirini buluşturmaya çalışmıştır. Turgut Uyar kentleşme, kentin insanları içine soktuğu durumlar ve bunalımlar gibi meseleleri ele almış, anlamsal bakımdan daha anlaşılabilir bir şiir meydana getirmiştir. Ece Ayhan şiirlerinde diğer şairlerden farklı olarak bütün otorite ve düzenlere karşı bir söylem geliştirmiştir. Şiir diline ve şiir temalarına bu tutumu yansıtmıştır. Ayhan şiir ile müzik arasındaki ilişkileri de değerlendirmiştir. Cemal Süreya akımın cinsellik, kadın, aşk konularını uç noktalarda ele alan isimdir. Sezai Karakoç, İkinci Yeni şiirine dini söylem, gelenekçi bakış gibi farklılıklar katmıştır. Edip Cansever şiirde düşünceye ve nesnellığe önem verir. Turgut Uyar ve Edip Cansever daha anlaşılır, anlamlı şiirler yazmaya yakın isimlerdir. İlhan Berk ve Ece Ayhan ise anlaşılmayı zorlaştıracak türlü arayışlar içindedir.

¹⁸⁷ Atilla İlhan, *'İkinci Yeni' Savaşı*. (İstanbul: Yazko Yayınları, 1983), 98.

¹⁸⁸ Muzaffer İlhan Erdost, *İkinci Yeni "Kuzunun Ağzındaki Tilki"*. (Ankara: Onur Yayınları, 2015), 30.

İkinci Yeni, Türk edebiyatında şiir alanında pek çok tartışmaya ve anlaşmazlığa sebep olmuş bir harekettir. Ortaya çıkış tarihi, temsilcileri, öncüsü, akım olup olmadığı gibi konular bu tartışmaların ana maddeleri olmuştur. İkinci Yeni'nin ortaya çıkışı konusunda Taşcıoğlu "... İkinci Yeni diye adlandırılacak şiir akımı varlığını büyük ölçüde Orhan Veli ve arkadaşlarının şiirine borçludur. Zaten onlara verilen isim de Garip şiirini Birinci Yeni olarak kabul etmenin, yani onu bir referans noktası saymanın göstergesidir." ifadeleriyle Garip akımıyla bağlantılı olduğunu vurgular.¹⁸⁹ Asım Bezirci de iki şiir hareketi arasındaki benzerlikleri geleneğe karşı olma, etkilendikleri Batı akımları, mısraacı şiire karşı tavırları, ideolojilerden uzak olmaları, biçimcilik, toplum bilincinden ve siyasetten uzaklık olarak belirtir.¹⁹⁰ İkinci Yeni şiirinde tartışılan noktalardan biri de şiir hareketinin devam edip/ etmediği, tam olarak hangi tarihlerde sonlandığı meselesidir. 1953-1956 arası şiirlerini bireysel olarak farklı yerlerde yayınladıktan bir süre sonra *Pazar Postası* etrafında birleşen bir görünüm çizmişlerdir. 1960'lı yıllara kadar şiir anlayışlarını benzer çizgide ilerletirler. 1960 sonrası toplumsal koşulların değişimiyle şiirlerinde bazı farklılıklar görülür. Özellikle toplumsal meselelere daha yakın bir tutum göze çarpar. 1966-1970 yılları arası çıkarılan Cemal Süreya'nın *Papirüs* dergisi de İkinci Yeni şiiri için önemli bir yayın aracı olmuştur. İkinci Yeni şiiri ile ilgili tartışma konularından bir diğeri ise bu hareketin şiir dünyasında varlığını hangi dönemlere kadar sürdürdüğü meselesidir. Bazı araştırmacılar 1960 sonrası etkinliklerini yitirdiklerini söylerken farklı görüşlere sahip olan araştırmacılar ise genç ve yeni nesli etkilemeye uzun bir süre daha devam ettiği görüşüne sahiptir. 1980'li yıllara kadar İkinci Yeni'nin bazı etkileri ve görüşleri şiirler üzerinde devam etmiştir.

İkinci Yeni şiirinin gelenek ile ilişkisi de pek çok tartışmaya konu olmuştur. İkinci Yeni şairleri şiirde şairane söyleyiş, imge kullanımı, belli bir donanımına sahip okuyucular tarafından algılanma, şiirin kendisini ve yapısını önemseme, anlam kapalılığı, toplumsal meselelere uzaklık gibi açılardan divan

¹⁸⁹ Yılmaz Taşcıoğlu, *Türk Şiirinde Bir Garip Adam Orhan Veli Kanık*. (İstanbul: Beykoz Belediye Başkanlığı Yayınları, 2004), 108.

¹⁹⁰ Asım Bezirci, *İkinci Yeni Olayı*. (İstanbul: Evrensel Kültür Kitaplığı, 1996), 11.

şiiirle benzeştirilir. İkinci Yeni şairlerinden Turgut Uyar'ın *Divan* ve İlhan Berk'in *Aşıkâne* eserleri gelenekle ilgi kurmuş oldukları görüşlerini meydana getirir. Ayrıca, Akkanat İkinci Yeni şairleri arasında gelenekle bağlantısı bakımından Sezai Karakoç'u ayrı bir yere koymaktadır.¹⁹¹ Bu benzerliklerin yanında iki şiir anlayışı arasında bazı farklar da bulunmaktadır. Asım Bezirci bu farkların vezin, kafiye, mazmun kullanımı, gelenekçi olup/olmama, belli nazım türlerini kullanıp/kullanmama, kuralcılık, etkilendikleri edebi akım ve ortamlar, dil anlayışları ve ideolojileri gibi noktalardan kaynaklandığını belirtir.¹⁹² Bütün farklı noktalara rağmen İkinci Yeni'nin Garip şiirinin getirdiği geleneğe karşıt söyleme nazaran "geleneğe olumsuz bakış" ı değiştirdiği söylenmektedir.¹⁹³ İkinci Yeni şairleri yerli kaynak olarak divan şiiri dışında Ahmet Haşım'den de etkilenmiştir.¹⁹⁴ Orhan Veli ve Garip akımında görülen Haşım tepkisine, İkinci Yeni şiirinde rastlanmaz

İkinci Yeni'nin Türk şiiri içerisine yabancı bir hava katması etkilendiği ve benimsediği çeşitli kültür, sanat ve felsefe akımlarının sonucudur. Bu akımlar arasında Gerçeküstücülük, atonal müzik, soyut resim, gerçeküstü sinema, nonfigüratif resim, Kübizm, Letrizm, Simgecilik, Varoluşçuluk, Psikanaliz, Nihilizm, Dadaizm, Öz şiir sayılabilir. Şiirlerinde, yazılarında bahsettikleri veya etkilendikleri söylenen sanatçılardan bazıları ise A. Rimbaud, P. Valery, A. Breton, T. S. Eliot, Apollinaire, Klee, Picasso, Visconti, Chagall olarak belirtilebilir.

Alaattin Karaca *İkinci Yeni Poetikası* isimli kitabında İkinci Yeni şiirini detaylı bir şekilde incelemiş ve örneklerle bu şiiri açıklamaya çalışmıştır. Karaca'ya göre İkinci Yeni'nin şiire getirdiği yenilikler: Şiir Dilinin Değişmesi (Sessel Sapmalar, Yazımsal Sapmalar, Sözcüksel Sapmalar, Ters Çevirme, Sözdizimsel Sapma); Alışılmamış Bağdaştırmalar/ Mantık Dışı Söyleyişler olarak

¹⁹¹ Cevat Akkanat. "Gelenek ve İkinci Yeni" (Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi,2000),88-89 ve 98.

¹⁹² Asım Bezirci, *İkinci Yeni Olayı*, s.41

¹⁹³ Akkanat, "Gelenek ve İkinci Yeni",242.

¹⁹⁴ Sinan Bakır. "Garip ve İkinci Yeni Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma" (Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2021), 114.

belirtilebilir. İkinci Yeni şairler şiirlerde bazı ses ve harflerin eksiltilerek yazılması, büyük harf ve küçük harf kullanımında kuralların dışına çıkılması, kelimeleri birleştirip/ ayrıştırarak farklı biçimlerde sunma, yeni çağrışımlar oluşturmak için alışılmamış kelimeler türetilmesi, kelimeleri ters çevirerek kullanma, söz diziminin yapısını değiştirme, alışılmadık kelimeleri bir arada kullanarak yeni bağdaştırmalar elde etme gibi farklı yöntemleri kullanmışlardır. Bu yenilikleri Karaca “Şiirin tersinden; sağdan sola, yukarıdan aşağı yazılması, söz diziminin bozulması, sözcüklerin yerlerinden koparılması, Türkçede o güne değin akla getirilmeyecek ‘değiştirimler’ yapılması hep alışılmış akıl ve mantığa karşı çıkışın göstergesidir.” ifadeleri ile açıklamaktadır.¹⁹⁵

İkinci Yeni şiirinde anlatım özellikleri olarak ironi kullanılması, bazı duyuların birbiri ile karıştırılarak sunulması dikkat çekmektedir. Öyküleme ve iç konuşma tarzlarına da İkinci Yeni şiirinde rastlanabilir. Şiirlerinde yeni ve farklı imgeleri kullanma, soyut anlatıma yer verme başvurdıkları diğer yöntemlerdendir. İkinci Yeni şiirinde insan çok boyutlu yapısıyla, bilinçaltı ve psikolojisiyle şiire dahil olmaktadır.

5.3. Birinci, İkinci ve Üçüncü Yeni Şiirlerinin Benzer ve Farklı Noktalarının Karşılaştırılması

Türk edebiyatı tarihi incelendiğinde Cumhuriyet sonrası Türk şiiri alanında etkili olmuş şiir hareketlerinin üçünden birbiri ile alakalı olması yönüyle bahsedilebilir. Birinci Yeni (Garip), İkinci Yeni ve Üçüncü Yeni’nin şiir anlayışları önceki bölümlerde değerlendirilmiştir. Şimdi de üç şiir hareketinin birbiri ile ilişkilendirilebileceği noktaları, benzer ve farklı yönlerini karşılaştırmalı bir biçimde ele alabiliriz. Bahsedilen şiir hareketlerini ortaya çıkış biçimleri, şiir ve sanat anlayışları, temsilcileri, etkilendikleri akımlar, topluma bakışları, milli ve kültürel değerleri gibi pek çok açıdan karşılaştırabiliriz. İkinci Yeni şiirini oluşturan koşullar arasında Birinci Yeni’nin şiire getirdiği rahat ortam ve Batı akımlarının tesiri sayılabilir. Üçüncü Yeni şiirinin edebiyat dünyasında

¹⁹⁵ Alaattin Karaca, *İkinci Yeni Poetikası*. (Ankara: Hece Yayınları, 2005), 276.

belirmesinde ise İkinci Yeni şiirinin ve sonrasındaki dönemde şiirin içinde bulunduğu durumun etkili olmasından söz edilebilir.

Ortaya çıkış özellikleri bakımından Birinci Yeni şiiri ile Üçüncü Yeni şiiri birbirine benzemektedir. İki şiir anlayışı da önce şairlerin vermiş oldukları şiir örnekleriyle kendisini belli eder. Daha sonra orta bir kitap/dergi ile şiir anlayışlarını ve birlikteliğini duyururlar. İkinci Yeni ise bu iki şiir hareketinden farklı bir yapıya sahiptir. İkinci Yeni şairleri bireysel şiir anlayışları olan fakat bazı temel noktalarda benzerlik gösteren bir şiir oluştururlar. Ortak bir manifesto sunmazlar ve tamamını aynı herhangi bir edebi oluşumda görmek zordur. Daha çok bireysel çabalarla şiir anlayışları hakkında bilgi vermeyi amaçlayan yazılar yazmaktadırlar. Ortak kitap ve dergi çalışması gözlemlenmez.

Birinci Yeni şiir dünyasına önce örneklerle katılmış daha sonra ortak kitap yayınlayarak şiir anlayışlarını bildirmiştir. Şiir tarzının ilk örnekleri farklı dergilerde yer almıştır. Şiirlerini daha sonra kendi çıkardıkları *Yaprak* dergisi ile okurlara sunmayı amaçlamışlardır. İkinci Yeni hareketi bireysel olarak farklı dergilerde yayımlanan şiirlerden doğmuştur. Ortak bir bildirileri bulunmaz. İkinci Yeni'nin şiir örnekleri ve hareketi tanıtmaya yönelik yazılar *Pazar Postası* aracılığıyla şiir dünyasına katılmıştır. Devam eden süreçte ise Cemal Süreya *Papirüs'* ü kendi şiirlerini ve anlayışlarını ifade edebilmek için çıkarmaya başlar. Üçüncü Yeni hareketi ise şairlerinin şiir felsefesine uygun örnekler ortaya koyulduktan sonra ortak bir dergi çıkararak şiir anlayışlarını ve şiir örneklerini tanıtmaya çalışır. Üç şiir hareketi de incelendiğinde kendi adlarıyla bir yayın organına sahip olmak yalnızca Üçüncü Yeni şiirinde gözlemlenebilir. Diğer şiir hareketlerinde tek bir yayın organı üzerinden ilerleme olmamıştır.

Her yeni şiir hareketi etkili olabilmek adına bir önceki şiir anlayışına tepki göstererek var olmaya çalışır. Birinci Yeni tüm şiir geleneğini reddederken, İkinci Yeni, bir yandan Birinci Yeni şiirini eleştirirken diğer yandan kendisinden önceki şiir hareketiyle etkileşim içerisinde. Üçüncü Yeni şiiri ve temsilcileri her fırsatta Birinci ve İkinci Yeni şiirine karşı tepki ve eleştirilerini sunmaktadır. Bu eleştiriler daha çok anlam meselesi, topluma bakış, dil kullanımı, gelenek gibi

çeşitli konu başlıkları üzerinde toplanabilir. Üçüncü Yeni ortaya çıkışını şiirin içerisinde bulunduğu ortamı değiştirmek, şiire tekrar değer kazandırmak amaçlarına dayandırır. Yani önceki şiirin sıradan, benzer, sıkıcı bir şiir oluşturmaya tepki gösterirler. Üçüncü Yeni temsilcileri özellikle İkinci Yeni şiirine “Anlamsız Şiir” tabirini kullanarak tepkisini belli etmektedir. “...2.Yeni’nin bittiği her yerde 3.Yeni vardır.” ifadeleri İsmail Ergi’nin ve dolayısıyla Üçüncü Yeni şiirinin İkinci Yeni’ye bakışını ve karşıtlığını yansıtmaları bakımından önemlidir.¹⁹⁶ Üçüncü Yeni şiirinin ilkelerini belirleyen isimlerden biri de Ersin Erge’dir. Erge’ye göre “Üçüncü Yeni hareketimiz birinci yeni hareketini tepmeyen, 2.yeninin anlamsızlığını kırmızı kalemle çizen, ANLAMCI bir yoldur.”¹⁹⁷

Birinci ve İkinci Yeni, edebiyata İstanbul ve Ankara merkezlerinden yaklaşırken Üçüncü Yeni Anadolu menşeli olması bakımından da pek çok farklılığa sahne olmuştur. Şiir ve Anadolu insanı arasında karşılıklı bir etkileşim geliştirilmiştir. Anadolu insanının geçim sıkıntısı, hayatı, günlük telaşları da şiire konu olmuştur. Birinci ve İkinci Yeni’deki kentleşme, bunalım, kent hayatı konuları Üçüncü Yeni şairlerini ve şiirini fazla ilgilendirmemiştir. Üç şiir hareketinin de yenileşme çabalarını teşvik ettiği ve yeniliğe olumlu yaklaştığı söylenebilir.

Birinci Yeni şiirde toplum yararını gözetmek gerektiğini düşünür. Üçüncü Yeni şiiri de şairleri “toplumun sözcüsü” olarak görmektedir.¹⁹⁸ Fakat İkinci Yeni şiirinin böyle bir amacı ve girişimi yoktur. Yalnızca şiiri düşünürler. İkinci Yeni için önemli olan ortaya bir şiir çıkartmaktır. Şiirdeki anlam ve yarar gibi unsurlar şiir yazıldıktan sonradan kendiliğinden gelişebilirse gelişir. Toplum meselesine farklı bakışlara sahip olan bu Birinci ve İkinci Yeni şiir hareketlerine bazı tepkilerin de gösterildiğini Üçüncü Yeni temsilcilerinden Halil Soyuer şöyle ifade etmektedir: “‘Birinci Yeni’nin başlattığı garip şiirler takımı, zamanla saha dışı bırakılınca, bunların bir başka kolu diyebileceğimiz bir grup, ‘İkinci Yeni’

¹⁹⁶ Kulaoğlu, “Bir Mülakat (2)- İsmail Ergi ile Söyleşi”, 9.

¹⁹⁷ Ersin Erge, “Üçüncü Yeni Derken”, *Üçüncü Yeni*, Ocak-Şubat-Mart 1988, 22.

¹⁹⁸ İsmail Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 8.

formasiyle sahaya indi. Fakat, tribünlerdeki haysiyetli topluluk, bu yeni takıma da alkış tutmadı aksine ısıkladı. Bu (manasız) lar takımını yadırgadı. İkinciler de birinciler gibi uzun ömürlü olamadı. Zamanla silinip gittiler.”¹⁹⁹ Ayrıca Soyuer yazının devamında Üçüncü Yeni şairlerinin de aynı yolu takip edeceğini düşünenlerin yanıldığını da belirtmektedir.²⁰⁰

Şiirde ele alınan konu hakkında da farklı görüşlere sahiptirler. Birinci Yeni şiirde günlük hayattan, toplumdan, geçim sıkıntılarından bahseder. İkinci Yeni daha çok bilinçaltı, varoluş problemleri, kadın, aşk gibi konuları işler. Üçüncü Yeni şiirde konu çerçevesini genişleterek uzay, yıldız, galaksiler, teknoloji, bilgisayar, bilim gibi çeşitli alanları da şiire katmıştır. Hareketlerin konu algısındaki farklılığı yaşadıkları dönemin şartlarına, toplumdaki değişikliklere bağlamak mümkündür. Üçüncü Yeni’nin şiirde konu anlayışını Birinci ve İkinci Yeni şiirinden farklı olduğunu A. Suat Albayrak “Şiir vadisine yeni bir şevk ve heyecan getiren Üçüncü Yeni, ne Süleyman Efendi’nin nasırını şiire sokarak estetik seviyesizliği gösterecek, ne de sosyal realizmin angaje edebiyatını yapacaktır. Üçüncü Yeni insanın karmaşık ruh dünyasının anlatıldığı, akıl-dışılığın şiiri, söylendiği serbest çağrışım ile duygu ve düşünce aktaran sürrealizme, eksiztansiyalizme, materyalist ve marksist felsefeye karşıdır. Üçüncü Yeni’ de kendi hasletlerimizi, insanımızı ve milli hayatımızın sentezini bulacağız.” ifadeleri ile belirtmektedir.²⁰¹

Birinci ve İkinci Yeni şairleri ‘biçimci’ olmaları yönünden eleştirilmişlerdir. Üçüncü Yeni şiirinin biçim anlayışı dergi içerisinde bulunan İ. Agah Çubukçu’ nun bir yazısından hareketle şöyle açıklanmaktadır: “Üçüncü Yeni, güzeli yakalamak, ifade etmek peşindedir. Bunu yaparken biçim saplantıları içerisinde değildir. İç ve dış ahenk temeldir. Nesnelerdeki değişmeyi, oluşu ve gelişmeyi görmek temeldir. Kısacası bilgi, sevgi ve ustalık şiirde

¹⁹⁹ Halil Soyuer, “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986,21.

²⁰⁰ Soyuer, “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi”, 22.

²⁰¹ A. Suat Albayrak, Anadolu’ dan Haberler “Üçüncü Yeni Üniversitede”, *Üçüncü Yeni*, Eylül-Ekim-Kasım 1986, 31.

başarıya götüren öğelerdir..."²⁰² Biçim anlayışı ile ilgili diğer bir görüş İsmail Ergi'ye aittir. Şaire göre biçim, özü sınırlamamalıdır ve "Kısacası şair, hangi biçim içinde olursa olsun, gerçek şiiri aramak zorundadır."²⁰³

Garip şairi, şiiri resim, müzik gibi diğer dallardan ayırmak gerektiğini savunurken İkinci Yeni şairleri tam tersi düşünür ve şiiri resim, müzik, sinema gibi çeşitli sanat alanlarıyla etkileşim içerisinde kurgular. Üçüncü Yeni de şiirde resim, sinema, müzik gibi çeşitli sanat dallarını önemsemektedir. Garip hareketi, şiirin önemli bulunan vezin, kafiye, edebi sanatlar gibi unsurlarını şiirden uzaklaştırmaya çalışır. İkinci Yeni hareketinde ise edebi sanat kullanımı önemlidir. Üçüncü Yeni yalnız şiirde edebi sanat kullanımını önemsemekle kalmaz, şiirlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak adına edebi sanatlarının öğretilmesini de savunur. Bu doğrultuda dergilerinde "Şiir Terimleri Sözlüğü" bölümü içerisinde edebi sanatları tanıtmaya da özen gösterilmiştir.

Birinci Yeni şiiri "mısra yapısı" ve "kafiye unsuruna" tamamen saldırırken, İkinci Yeni şiirinde mısra anlayışı değişmektedir. Kafiye ve vezin kullanımı farklı şekillerde de olsa İkinci Yeni şiirinde kısmen görülebilir. Üçüncü Yeni şiiri ise ilkelerini açıklarken kafiye ve mısraya özellikle vurgu yapar. Bir mısra tek kelimeden de oluşabilir önemli olan diğer mısralarla anlamsal uyum içermesidir görüşü benimsenir.²⁰⁴ Ergi, şiirimize "bağlama kafiye" adını verdiği yeni bir kafiye türü de kazandırmıştır. Garip şiirinde 'kelime' tek başına önemli bir unsur olarak görülmez, şiiri bir bütün olarak düşünürler. İkinci ve Üçüncü Yeni şiirinde ise kelime önemli bulunmaktadır. İkinci Yeni şiirinde kelimeler çok anlamlı şekilde yansıtmaya çalışılır.

Şiir dünyasında sahne almış bu üç şiir hareketi etkilendikleri kaynaklar bakımından da incelenmelidir. Garip şiiri halk, divan gibi bütün şiir geleneğine karşı bir tavır sergilerken, İkinci Yeni şiiri divan şiiri ile olan ilişkisini daha esnek tutmuştur. Şiirlerinde divan şiiri unsurlarına rastlanabilir. Üçüncü Yeni ise

²⁰² Prof. Dr. İ. Ağâh Çubukçu, "Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine" Haz. Cemil Kulaoğlu, *Üçüncü Yeni*, Kasım 1985, 14.

²⁰³ İsmail Ergi, "Şekil-Öz Tartışması", *Üçüncü Yeni*, Ekim-Kasım-Aralık 1987, 3.

²⁰⁴ Ergi, "Üçüncü Yeni Nedir", 6.

geleneği inkâr etmez, benimser ve eserlerine yansıtır. Özellikle geleneğin önemli şairleri şiirlerine konu edinir, incelemelerinde değerlendirir, anma törenleri düzenler. Üçüncü Yeni hem divan şiirini hem halk şiirini benimsemektedir. Halk şiirine, derleme çalışmalarına ve folklor unsurlarını Üçüncü Yeni şiirinde önem verilir.

Üçüncü Yeni şiiri, şiirin ilkeleri olması gerektiğini ve bunlara uyularak şiir yazılabileceğini vurgularken de Birinci ve İkinci Yeni şiirinden ayrılır. Birinci Yeni şiirde ilke ve kuralları tamamen kaldırmayı isterken, İkinci Yeni de bu tavrı sürdürmektedir. Ergi, Üçüncü Yeni şiirinin ne olduğunu tanımlarken “1. ve 2. Yeni hareketleri dâhil, Tanzimat’tan, hatta Divan şiirinden bu yana gelip geçmiş şiir akımlarının hiç birinde belli bir felsefî temel görülmemiştir. Hepsisi de günlük ihtiyaçların, devrin ürünü hepsi de Doğu’dan veya Batı’dan parça parça kopya edilmiş **bir yamalı bohça** görünümünde idi.” ifadelerini kullanır.²⁰⁵ Bu görüşü ile kendinden önceki şiirleri felsefi temelleri olmaması bakımından eleştirirken, kendi şiirlerinin bir felsefi temeli olduğunu da iddia etmektedir.

Halk tarafından konuşulan, benimsenen dilin kullanımı, günlük, sosyal ve toplumsal meselelerin şiirde kullanılması bakımından Garip şiiri ile Üçüncü Yeni şiiri benzerlik gösterirken; İkinci Yeni şiiri dilde yaptığı yeniliklerle, kapalı bir şiiri savunmasıyla diğer iki hareketten ayrılmaktadır. Dil konusunda Üçüncü Yeni tarafından Birinci ve İkinci Yeni’ye yöneltilen diğer bir eleştiri de şiirde Osmanlıca unsurlar kullanılması, Öztürkçe ifadelerle yer verilmesi ya da bir takım uydurma kelimeler geliştirmeleridir. Üçüncü Yeni temsilcilerinden İsmail Ergi’ye göre “Evrensel Şiir’in dili yaşayan ve gelişen Türkçe” olmalıdır.²⁰⁶ Ayrıca Ergi, İkinci Yeni şairlerini “Türkçe ’yi iyi bilmemekten kaynaklanan yanlışlıklara düşmekle” ve “kelimelerin anlam ve şekil yapısını bozmakla” suçlamaktadır.²⁰⁷ Birinci Yeni ve Üçüncü Yeni şiirde mizah, ironi, alay gibi üsluplara önem verir ve bunları kullanır.

²⁰⁵ Ergi, “Üçüncü Yeni Nedir”, 4.

²⁰⁶ İsmail Ergi, “Evrensel Şiir ve Dil”, *Üçüncü Yeni*, Nisan 1984, 9.

²⁰⁷ İsmail Ergi, “Modern Türk Şiirinin Yönü”, *Üçüncü Yeni*, Haziran 1984, 19.

Üçüncü Yeni şairleri şiir anlayışlarını belirtirken kaçınılması gereken üç madde üzerinde yoğunlaşır. Bunlar nazım ve nesre düşmemek, eski temalardan uzaklaşmak ve anlamsız olmamak şeklindedir. Bahsedilen maddeler Birinci ve İkinci Yeni şiirini hedef almaktadır. Birinci Yeni şiirde nazmı ön plana alması, mısra yapısını bozması gibi hususlardan eleştirilirken İkinci Yeni şiirde anlamsızlığı benimsemesi yönünden tepki çekmektedir. İkinci Yeni'nin getirmiş olduğu anlamsızlığı ise kendi şiirlerine yol açması bakımından önemli bulurlar. "Anlamsızlık, 1955 İkinci Yeni Şiiri' ne tebelleş olan bir 'dilsiz şiir' arayışıdır. Tiyatrodaki pandomim tarzının bir tur uygulaması... Şiirden çok musikiyi ilgilendiren bir yanılgı... Kaldı ki, dilin mantık yapısını yıkmaya yönelik bu akımın en güzel bir-iki örneği bile, kendi gayesi dışındaki şiirlerden ibarettir. Tek yararı ise, modern şiirimizde 'anlamcılık'ın doğuşunu hızlandırmış oluşudur."²⁰⁸ Her iki akımın da kullanmış olduğu temalar eski bulunur ve bu temaların yerine yeni ve güncel konuların da şiire dahil edilmesi gerektiğini savunurlar.

Birinci Yeni şiirde şairane söyleyişe ve belirli bir kesime hitap eden şiir anlayışına karşı çıkmaktadır. Divan edebiyatını en çok bu konulardan eleştirir. İkinci Yeni ise şiirin herkese hitap edemeyeceğini, belli bir donanım ve kültüre sahip okuyucuların şiirlerini anlayabileceğini belirtir. Şiirin bir donanım ve kültürel birikim gerektirmesi konusunda İkinci Yeni şiiri ile Üçüncü Yeni arasında benzerlik kurulabilir. Şiir hangi duygudan, olaydan, durumdan veya nesneden bahsederse etsin soylu olmalıdır: "Şiir hiçbir zaman bayağılığa da düşmez. İster gökte yıldızlardan, ister yerde çamurdan söz etsin, soyludur. Şiirde ve sanatın bütün dallarında vasatı kesinlikle kabul etmiyorum. O, ya (olağanüstüdür), vardır, ya; (ıkına sıkına ortaya konmuştur), yoktur."²⁰⁹

Üçüncü Yeni temsilcilerinde Türk şiirini dünyaya tanıtmak, festivaller düzenlemek, Türk dilini ve şiirini evrensel hale getirmek gibi hedefler bulunurken Birinci ve İkinci Yeni şiiri böyle bir amaç taşımaz. Yalnızca kendi şiirleriyle ilgilenirler. Diğer bir farklılık da şiirde 'usta' meselesi üzerinden

²⁰⁸ İsmail Ergi, "Şairime Mektuplar", *Üçüncü Yeni*, Aralık 1988, 4.

²⁰⁹ Cemil Kulaoğlu, "Anlamcı Şiirin Doruğunda Bir Deha: Ahmet Uluçay ile Söyleşi", *Şiir Günlüğü* 1.kitap, Şubat 1990, 7.

gözlemlenebilir. Üçüncü Yeni şairleri Türk şiirini önemli ve büyük temsilcilerinden övgü ile bahsedip, onlardan etkiler taşıdıklarını ifade ederler. “...Üçüncü Yeni hareketi, uzun yıllar ötesinden zamanımıza kadar gelebilmiş nice üstadımıza karşı da saygısını taşıyor”²¹⁰ söylemi ve dergi içerisine katılan büyük şairleri gururla ilan etmeleri, onlardan gelen yorum ve değerlendirmeleri dikkate almaları bu anlayışı desteklemektedir. Birinci ve İkinci Yeni şiirinde şiirin ustaları ile ilgili böyle bir yaklaşım dikkat çekmemektedir.

²¹⁰ Halil Soyuer, “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi”, *Üçüncü Yeni*, Ağustos 1986, 22.

SONUÇ

Edebiyat, sanat, kültürel hareketler, basın-yayın gibi pek çok faktör toplumların gelişmesi ve ilerlemesi için gereklidir. Yaşanılan farklı dönemlerin ve şartların bu sanat dalları üzerindeki etkileri ise kaçınılmazdır. Türk edebiyatı şiir anlayışı özelinde inceleme yapıldığında şiirde sürekli bir değişim ve yenilik arayışı gözlemlenebilir. Klasik şiir anlayışını değiştirmek isteyen Garip hareketi bu yeniliğin en önemli adımlarını atmıştır. Garip hareketinden sonra oluşan şiir ortamı bazı çevrelerin tepkisine uğrayınca yeni bir değişim ve oluşum içerisine girilmiştir. İkinci Yeni şiiri bu tepkilerin sonucunda ortaya çıkar ve şiir tarihimizde oldukça farklı bir yapı geliştirerek yenilik alanında bir ses getirir.

Yenileşme faaliyetleri ve şiirsel arayışların en yoğun gözlemlendiği dönemlerden biri olan Cumhuriyet'in ilanından sonraki süreçte Birinci ve İkinci Yeni şiir hareketlerine karşı bir şiir anlayışının belirmeye başladığı gözlemlenir. 1970-75 yılları arası bu yeni şiir anlayışının ilk örnekleri sahnelenir. Daha sonra bu anlayışı benimseyen isimler tarafından bir dergi etrafında birleşme ve etkinlik gösterme talebi oluşur. Bu doğrultuda İsmail Ergi, Abdullah Mülayim, Muzaffer Kader, Sezai İrgi, Reşat Cantaş, Ayhan İnal, Metin Yüksel Karakaş gibi isimler *Üçüncü Yeni* dergisi etrafında toplanır. Nisan 1984 tarihinde yayın hayatına başlayan bu dergi 43 sayı devam ederek Aralık 1988 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. 1990 yılında ise *Üçüncü Yeni* dergisini çıkaran isimlerde yeni bir hareketlilik gözlemlenir ve *Üçüncü Yeni* dergisinin devamı olarak *Üçüncü Yeni Şiir Günlüğü* yayımlanmaya başlanır. 1.-2.-3. ve 4. Kitap şeklinde Haziran 1991 yılına kadar belli aralıklarla dört sayı daha yayımlanır.

Üçüncü Yeni halk kültürüne, geleneğe, topluma yakın bir tutuma sahiptir, Anadolu'da faaliyet gösteren bir dergi olması ile de bu yaklaşımını destekler. Şiir anlayışlarında yeniliğe de oldukça önem verirler. Geçmiş kültürel değerlere ve usta isimlere saygı duyulur. Türk dilini, kültürünü ve şiirini evrensel anlamda duyurmak, takdir görmesini sağlamak, Türk şiirini geliştirmek belli başlı amaçları arasındadır. Fakat *Üçüncü Yeni* dergisi edebiyat tarihçileri ve

araştırmacıları tarafından pek incelenmemiş, değerlendirmelere tabi tutulmamıştır.

Bu çalışma ile edebiyat tarihimizde fazla bahsedilmemiş olan *Üçüncü Yeni* dergisini ve temsilcilerinin şiir anlayışını ayrıntılı bir şekilde incelemeye çalıştık. Beş bölümden oluşan çalışmanın ilk dört bölümü *Üçüncü Yeni* şiirine ve dergisine ait özellikleri yansıtmaya yöneliktir. Beşinci bölümde ise Cumhuriyet sonrası Türk şiirinin önemli şiir hareketlerinden olan ve adlandırma bakımından da birbirleri ile alakalı görülen Birinci, İkinci ve *Üçüncü Yeni* şiirleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Birinci Bölüm “*Üçüncü Yeni Dergisi*” başlığı ile oluşturulmuştur. Bu bölümde *Üçüncü Yeni* şiir dergisinin oluşumu, ortaya çıkış tarihleri, temsilcileri, *Üçüncü Yeni* dergisinin etkinlik süreci, dergide faaliyet gösteren isimler, derginin amacı, içeriği ve fiziksel özellikleri gibi unsurlar ele alınmıştır. Dergi içerisinde açıklanan *Üçüncü Yeni* şiirinin ilkelerine de bu bölümde yer verilmiştir. *Üçüncü Yeni* dergisinin kitap yayınlama, sergiler düzenleme, şiir festivalleri ve konferansların düzenlenmesi gibi çeşitli hedefleri de bu bölüm içerisinde değerlendirilmiştir.

“*Üçüncü Yeni Dergisi Şairlerinin Şiir Anlayışı*” başlıklı İkinci Bölümde, *Üçüncü Yeni*’nin şiir ve şair anlayışı, şiir dili ile ilgili görüşleri, vezin/kafiye unsurları, geleneğe bakış açıları, şiirde anlam meselesine yaklaşımları, konu, evrensel şiir olgusu, teknoloji, bilgisayar ve yeni mekânların *Üçüncü Yeni* şiirindeki etkinliği, toplum/halk ve şiir ilişkisi, şiirin kaynağı gibi konular açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Her konu başlığı içerisindeki konuyu örnekleyen bir şiir ile pekiştirilmiştir.

Üçüncü Bölüm dergi içerisindeki şiir dışındaki türlerin ele alındığı “*Üçüncü Yeni Dergisinde Şiir Dışındaki Türler*” başlığıyla düzenlenmiştir. *Üçüncü Yeni* dergisi şiir merkezli bir dergidir ve içerisinde bulunan şiir dışındaki diğer türlerde bile konu şiir ve şairlerdir. Şairlerin hayatlarını, anılarını, şiir anlayışlarını anlatan, şiirlerinden incelemeler yapılan pek çok yazı içeriğine rastlanabilir. Ayrıca şairlerle yapılan röportajlar da şiir anlayışlarını yansıtmaları

bakımından önemlidir. Dergi içerisinde şiir dışında makale/düz yazı, söyleşi, kitap ve dergi tanıtımları, şair ve şiir değerlendirme yazıları, şiir incelemeleri, şair portreleri, haber ve duyuru metinleri, şiir terimleri sözlüğü, mektup/anı, manzum roman türlerine rastlanmaktadır. Şair ve şiir değerlendirme yazıları kısmında dergi içerisinde yer verilen Yugoslavya ve Azerbaycan şairlerinden, bu şairlerin şiirlerinden alıntılanan örneklerle de değinilmiştir. Dergi içerisinde bulunan ‘Başyazı, Başlarken, Beşinci Yayın Yılı’ gibi dergi faaliyetlerini açıklayan genellikle Üçüncü Yeni imzası ile sunulan içerikler de bu bölümün sonunda incelenmiştir.

Dördüncü Bölümde “Üçüncü Yeni Dergisindeki Tercüme Faaliyetleri/ Türk Dünyası Şiiri, Düzenlenen Etkinlikler, Dergideki Görsel Unsurlar” başlığı ile dergi içerisindeki pek çok çalışma alanı ve derginin görsel bakımdan değerlendirilmesi sunulmuştur. Tercüme şiir olarak Azerbaycan, Yugoslavya, Özbek Şiiri, Doğu Türkistan Şiiri, Uygur Türk Şiiri’ ne rastlanır. Alıntı ve Derleme bazı şiir örneklerine de yer verilmiştir. Üçüncü Yeni dergisinde görsel unsurlar ve görsellik önemli bulunur ve dergi kapaklarından içeriklerine kadar pek çok alanda kendisini belli eder. Dördüncü Bölümde bu görsel unsurlar örneklerle açıklanır. Ayrıca derginin ve dergideki temsilcilerin bulundukları, düzenledikleri faaliyetlerden bir seçki de sunulmuştur.

Beşinci Bölüm ise “Üçüncü Yeni Şiirinin Birinci ve İkinci Yeni ile Benzerlik ve Farklılıkları” başlığına sahiptir. Bu bölümde Birinci Yeni (Garip) şiirinin özelliklerine, temsilcilerine, şiir anlayışına yer verilir. Daha sonra İkinci Yeni şiiri tarihi, temsilcileri, şiire bakışı gibi hususlardan ele alınır. En son kısımda da Birinci Yeni, İkinci Yeni ve Üçüncü Yeni şiiri önceki bölümlerde de incelenen özellikleri bakımından karşılaştırılır. Benzerlik ve farklılıkları şiir anlayışları üzerinden belirtilmeye çalışılır.

Üçüncü Yeni şiiri ortaya çıkış şekli, şiir anlayışı, geleneğe bakışı, toplum ve Anadolu yaklaşımı, dil kullanımı gibi çeşitli yönlerden Birinci ve İkinci Yeni şiiri ile karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda bahsedilen üç şiir hareketinin de benzer ve farklı noktaları değerlendirilmiştir. Üçüncü Yeni ve Birinci Yeni şiiri ilk

örneklerinin sergilenmesinden sonra bir kitap/ dergi aracılığıyla edebiyat dünyasında etkinlik göstermesi bakımından benzetilmiştir. İkinci Yeni şiiri ise daha bireysel olması yönüyle diğer hareketlerden ayrılmaktadır. Birinci Yeni şairleri *Yaprak* dergisi etrafında toplanırken, İkinci Yeni şairlerinin bazıları *Pazar Postası* ve *Papirüs* dergisinde etkinlik göstermektedir. Üçüncü Yeni ise aynı adlı dergiye sahip olması bakımından diğer hareketlerden ayrılır.

Birinci Yeni tüm şiir geleneğini reddederken İkinci Yeni geleneğe karşı Garip hareketinden daha farklı yaklaşımlar sergiler. Üçüncü Yeni ise geleneğe ve geleneğin usta isimlerine değer vermektedir. Birinci ve İkinci Yeni, edebiyata İstanbul ve Ankara merkezlerinden yaklaşırken Üçüncü Yeni Anadolu menşeli bir dergidir. Bu farklılık da şiirlerine konu olarak yansımaktadır. Üçüncü ve Birinci Yeni şiirleri toplum anlayışları açısından kısmen benzerlik gösterirken, İkinci Yeni şiirinin özellikle toplumu önceleyen bir yapısı yoktur. Önemli olan şiirin kendisidir. Birinci Yeni şiirinde konu olarak günlük hayat, toplum, geçim sıkıntısından bahsedilirken İkinci Yeni daha çok bilinçaltı, varoluş problemleri, kadın, aşk temalarına yer verir. Üçüncü Yeni ise uzay, yıldız, galaksiler, teknoloji, bilgisayar, bilim gibi çeşitli konuları da şiire dâhil etmiştir.

Birinci ve İkinci Yeni şiirinde 'biçim' önemli iken Üçüncü Yeni şiirinde 'biçimin sınırlayıcı olmaması' gerektiği görüşü hâkimdir. Garip hareketi şiiri diğer sanat dallarından ayrı olarak ele almak gerektiğini savunurken İkinci Yeni ve Üçüncü Yeni şiiri diğer sanat dallarıyla ilişkilendirmektedir. Birinci Yeni vezin, kafiye, edebi sanat gibi unsurları şiirden uzaklaştırmaya çalışır, İkinci ve Üçüncü Yeni şiirde vezin, kafiye ve edebi sanat kullanımını önemsemektedir. Garip şiirinde 'kelime' önemli bulunmazken, İkinci ve Üçüncü Yeni şiirinde 'kelime' değerlidir. Üçüncü Yeni dergisinde vurgulanan şiirin belli ilkeleri olması gerektiği görüşü Birinci ve İkinci Yeni hareketinde yoktur. Halk dilini kullanma, sosyal meselelere yer verme gibi yaklaşımları bakımından Birinci ve Üçüncü Yeni şiiri benzeştirilirken İkinci Yeni şiiri kapalı bir şiiri önemsemesi ile diğerlerinden ayrılır. Üçüncü Yeni ve İkinci Yeni hareketlerinde şiirin herkesin anlayamayacağı bir yapıda olması, donanım gerektirmesi hususları benzerlik

gösterirken, Birinci Yeni şiiri ile ters düşmektedir. Türk dilini ve şiirini evrenselileştirmek, festivaller düzenlemek gibi hedefleri bakımından Üçüncü Yeni şiiri, diğer şiir hareketlerinden farklılık göstermektedir. Üç şiir hareketi de yeniliğe, gelişmeye değer vermeleri bakımından benzerlik gösterir.

Üçüncü Yeni şiirinin kendi dönemindeki diğer şiir hareketleri ile ilişkisi de değerlendirilmelidir. Özellikle 1950-1980 yılları arasında etkili olmuş Hisar topluluğu ile Üçüncü Yeni şiiri arasında benzer pek çok özellik bulunabilir. Bu noktada Üçüncü Yeni şiirinin gerçekten yeni bir şiir olup olmadığı da sorgulanabilir. Hisar topluluğu, Garip şiirine tepki göstermesi ve geleneğe önem veren anlayışa sahip olması, milli kültür ve dili önemsemeleri, yenileşme faaliyetlerine değer verilmesi, Türk dilini, kültürünü ve edebiyatını diğer milletlere de tanıtmaya çabaları ve edebiyatın usta isimlerinden Yunus Emre, Mevlâna gibi şairlerin değerli bulunması bakımından Üçüncü Yeni şiiri ile benzerlik göstermektedir.

Hisar şiiri geleneksel konulardan, vezinlerden izler görülmesi bakımından yeni bir şiir anlayışı olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Üçüncü Yeni şiirinin de geleneğe önem vermesi, halk kültürünü ve şiirini benimsemesi gibi açılardan yeni bir şiir anlayışı olup olmadığı tartışılabilir. Hisar Topluluğu ve Üçüncü Yeni arasında bu benzerliklerin dışında Hisar şairlerinin aruz ölçüsünü de kullanmaları, Üçüncü Yeni şiirinde uzay, bilgisayar, teknoloji gibi daha çeşitli konulara yer verilmesi bakımından bazı farklılıklar da bulunmaktadır. *Hisar* dergisinde faaliyet gösteren isimlerden Halil Soyuer, İlhan Geçer ve Mehmet Çınarlı'nın eserlerine *Üçüncü Yeni* dergisinde de rastlanmaktadır.

Bu çalışma yukarıda bahsedilen konuları inceleyip Türk şiirinin bütünlüklü ve detaylı değerlendirilmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Edebiyat tarihleri, ansiklopedi ve dergilerinde Üçüncü Yeni şiirinin de varlığının dikkate alınması gerektiği belirlenmiştir. Üçüncü Yeni dergisi etrafında gelişen bu şiir anlayışı şiirde ilkelerinin bulunması ve bunların benimsenmesi, ortak yayın aracına sahip olma, düzenlenen etkinlikler ve yayınlanan kitaplar gibi

çeşitli açılardan edebiyat dünyasında var olmuş önemli bir şiir hareketi olarak yorumlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Ana Kaynaklar

Üçüncü Yeni Dergisi, (1984-1988), S. 1- 43., Tosya/ Kastamonu.

Üçüncü Yeni Şiir Günlüğü, (1990-1991), S. 1- 4. Kitap, Tosya/ Kastamonu.

Diğer Kaynaklar

Akkanat, Cevat. “Gelenek ve İkinci Yeni”. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, 2000.

Armağan, Yalçın. *İmkânsız Özerklik*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2011.

Asiltürk, Baki. *Türk Şiirinde 1980 Kuşağı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2017.

Bakır, Sinan. “Garip ve İkinci Yeni Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”. Yayımlanmamış doktora tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2021.

Bezirci, Asım. *İkinci Yeni Olayı*. İstanbul: Evrensel Kültür Kitaplığı, 1996.

Celâl, Metin. *Yeni Türk Şiiri “80’li Yıllar”*. Ankara: Çolpan Kitap, 2018.

Doğan, Erdal. *Edebiyatımızda Dergiler*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 1997.

Doğan, Mehmet Can. “Şiir Dergileri”. *Hece Türk Şiiri Özel Sayısı*, Mayıs-Haziran -Temmuz 2001.

Doğan, Mehmet Hasan. *Şiir, Bugün*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.

-----, *Yazıdan Bakmak*. İstanbul: Adam Yayınları, 1993.

Erdost, Muzaffer İlhan. *İkinci Yeni “Kuzunun Ağzındaki Tilki”*. Ankara: Onur Yayınları, 2015.

Hikmet, Nazım. *Benerci Kendini Niçin Öldürdü?*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2021.

İlhan, Atilla. *‘İkinci Yeni’ Savaşı*. İstanbul: Yazko Yayınları, 1983.

Kahraman, Hasan Bülent. *Türk Şiiri, Modernizm, Şiir*. İstanbul: Büke Yayınları, 2000.

Kanık, Orhan Veli. *Garip*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2023.

----- . *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2005.

Karaca, Alaattin. *İkinci Yeni Poetikası*. Ankara: Hece Yayınları, 2005.

Sazyek, Hakan. *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1996.

Taşcıoğlu, Yılmaz. *Türk Şiirinde Bir Garip Adam Orhan Veli Kanık*. İstanbul: Beykoz Belediye Başkanlığı Yayınları, 2004.

TDK Sözlük. “evrensel”. Son erişim tarihi: 18.05.2024. <https://sozluk.gov.tr/>

Tuncer, Hüseyin. *Garipçiler (I. Yeniciler)*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası, 1997.

**EK-1: ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ NİSAN 1984-HAZİRAN 1991 YAYIN
DÖNEMİ (1.VE 43. SAYILAR-ŞİİR GÜNLÜĞÜ 1,2,3 VE 4. KİTAP)
YAYIMLANAN ŞİİRLER BİBLİYOGRAFYASI**

(Şiir)

Nr.1

Tümerkan, Cavidan, “Sonsuzluğun Yanında”, Nisan 1984, s.3.

Tuğ, Turan, “Sonsuzluk”, Nisan 1984, s.4.

Ergi, İsmail, “Okular Gibi”, Nisan 1984, s.5.

Ceylan, Selâhattin, “Gurbetten Sılaya”, Nisan 1984, s. 7.

Kırdar, Ayhan “Sevgi Üstüne”, Nisan 1984, s.9.

Cantaş, Reşat, Beyitler: “Ebedî Şâhit”, “Mâna”, “Gerçek”, “İhtişam”, Nisan 1984, s.11.

Çağılıcı, Mehmet, “Kapı Tokmağı”, Nisan 1984, s.12.

Nr.2

Ergi, İsmail, “Yaşamak Bu Değil”, Mayıs 1984, s.4.

Kutdemir, Tülây, “Soru”, Mayıs 1984, s.4.

Oral, Ayla, “Söyle, Ne Var Aramızda”, Mayıs 1984, s.4.

Taşcan, Taşer, “Özlem Ve İsyan”, Mayıs 1984, s.5.

Ceylan, Selâhattin, “Ben De Sizin Gibiyim”, Mayıs 1984, s.6.

Önsavaş, Mehmet, “Ömür Dağarcığı”, Mayıs 1984, s.7.

Aslangül, Cevdet, “Bulmuşum”, Mayıs 1984, s.7.

Karakaş, Metin Yüksel, “Kim Bilir”, Mayıs 1984, s.8.

- Erman, Nüzhet, "Deniz Çarşaf Mevsim Bahar", Mayıs 1984, s.9.
- Çağılıcı, Mehmet, "Seherde Gözyaşları", Mayıs 1984, s.9.
- Şardağ, Melek Sabah, "Yaban", Mayıs 1984, s.9.
- Orhan, Muhterem, "Özgürlüğün Uykusu", Mayıs 1984, s.9.
- Karadeniz, Şaika Günsel, "Sabah Sokakları", Mayıs 1984, s.11.
- Çalı, Selma, "Çözüm", Mayıs 1984, s.11.
- Bâkiler, Yavuz Bülent, "Anadolu Gerçeği", Mayıs 1984, s.12.
- Ertepinar, Coşkun, "Kırın Tepesinde Ağaca Övgü", Mayıs 1984, s.14.
- Gökmen, Yusuf, "Mutlu Mutsuz", Mayıs 1984, s.15.
- Asya, Arif Nihat, "Tespîh", Mayıs 1984, s.16.
- Sergen, Semih, "Yakarış", Mayıs 1984, s.16.
- Gençosmanoğlu, Niyazi Yıldırım, "Yunmuş Yunus", Mayıs 1984, s.17.
- Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağın Destanı I", Mayıs 1984, s.19-20.

Nr.3

- Çağılıcı, Mehmet, "Sevda", Haziran 1984, s.4.
- Karakaş, Metin Yüksel, "Yağmur Yüklü Bulutum", Haziran 1984, s.4.
- Bâkiler, Yavuz Bülent, "Gurbet", Haziran 1984, s.6.
- İrgi, Sezai, "Yeni", Haziran 1984, s.6.
- Gençosmanoğlu, Niyazi Yıldırım, "Dilek", Haziran 1984, s.6.
- Erol, Aydil, "Rübâî", Haziran 1984, s.7.
- Taşcan, Taşer, Beyitler: "Hasret", "Bayram Sabahı", Haziran 1984, s.9.
- Durak, Mehmet, "Sesleniş", Haziran 1984, s.11.

Süalp, Mehmet, “Düğüm”, Haziran 1984, s.11.

Önsavaş, Mehmet, “Sesleniş”, Haziran 1984, s.15.

Sarıkurt, Kenan Kemal, “Karacaoğlan Şimdi”, Haziran 1984, s.15.

Öztürk, Necati, “Türkiyem Anadolum”, Haziran 1984, s.16.

Bektaş, Metin, “Sergüzeşt”, Haziran 1984, s.16.

Cantaş, Reşat, “Kutlu Dağın Destanı II”, Haziran 1984, s.18-19.

Nr.4

Taşcan, Taşer, “Bayram Sabahı”, Temmuz 1984, s.2.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, “Sükût Oluyor”, Temmuz 1984, s.3.

İnal, Ayhan, “Şiirle Portreler I: Halide Nusret Zorlutuna”, Temmuz 1984, s.7.

Çağılıcı, Mehmet, “Damla”, Temmuz 1984, s.8.

Karakaş, Metin Yüksel, “Dostlar”, Temmuz 1984, s.8.

Taşcan, Taşer, Beyitler: “Yolculuk”, “Tek”, Temmuz 1984, s.8.

Sarıkurt, Kenan, “İsterim”, Temmuz 1984, s.9.

Ersöz, A. Muzaffer, “Anlam”, Temmuz 1984, s.9.

Turhan, Ali, “Ben”, Temmuz 1984, s.10.

Ergi, İsmail, “Ney”, Temmuz 1984, s.10.

Sergen, Semih, “Yakarış”, Temmuz 1984, s.11.

Bektaş, Metin, “Sıkıntı”, Temmuz 1984, s.11.

Önsavaş, Av. Mehmet, “Garipler Mezarlığı”, Temmuz 1984, s.12.

Bâkiler, Yavuz Bülent, “Farkında Mısın”, Temmuz 1984, s.13.

İrgi, Sezai, “Yorgunluk”, Temmuz 1984, s.15.

Masal, Hüseyin, “Bitmeyen Senfoni”, Temmuz 1984, s.16.

Asya, Arif Nihat, “Dağlara”, Temmuz 1984, s.16.

Cantaş, Reşat, “Kutlu Dağ’ın Destanı III”, Temmuz 1984, s.18.

Gençosmanoğlu, Niyazi Yıldırım, “Musiki Ruhun Gıdasıdır”, Temmuz 1984, s.20.

Nr.5

Ergi, İsmail, “Çapraz”, Ağustos 1984, s.2.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, “Hammallık”, Ağustos 1984, s.4.

Önsavaş, Mehmet, “Yıldızlar ve Gece”, Ağustos 1984, s.4.

Sarıkurt, Kenan, “Ayna”, Ağustos 1984, s.6.

Altıntren, Derya, “Çocuk ve Oyun”, Ağustos 1984, s.6.

Karakaş, Metin Yüksel, “Cim Karnında Nokta”, Ağustos 1984, s.7.

Taşcan, Taşer, Beyitler: “Münafık”, “Sır”, Ağustos 1984, s.7.

Yağcıoğlu, Halim, “Türkiyem Türkiyem Ana Toprak”, Ağustos 1984, s.8.

İnal, Ayhan, “Şiirle Portreler: Bekir Sıtkı Erdoğan”, Ağustos 1984, s.9.

İrgi, Sezai, “Boşluk”, Ağustos 1984, s.11.

Yüzbaşı, Armağan Çağatay, “Yaşanılan Güne Övgü”, Ağustos 1984, s.11.

Kınıklı, Mehmet, “Terik”, Ağustos 1984, s.11.

Çağılıcı, Mehmet, “Ne Güzeldir”, Ağustos 1984, s.12.

Sergen, Semih, “Görünür”, Ağustos 1984, s.13.

Bektaş, Metin, “Yeni Bir Nokta”, Ağustos 1984, s.14.

Masal, Hüseyin, “Elma Ağacı”, Ağustos 1984, s.16.

Süalp, Mehmet, "Duy", Ağustos 1984, s.16.

Turhan, Ali, "Yavrum", Ağustos 1984, s.17.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı IV", Ağustos 1984, s.19-20.

Nr.6

Evliyagil, Necdet, "Boğaziçinde Kalan", Eylül 1984, s.2.

Ergi, İsmail, "Kördüğüm", Eylül 1984, s.4.

İrgi, Sezai, "Habersiz", Eylül 1984, s.5.

Karakaş, Metin Yüksel, "Evimiz", Eylül 1984, s.6.

Bektaş, Metin, "Sonsuzluğa Varmak", Eylül 1984, s.7.

İnal, Ayhan, "Ahmet Muhip Dıranas", Eylül 1984, s.8.

Çağılıcı, Mehmet, "Sorular", Eylül 1984, s.10.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Çok Şükür", Eylül 1984, s.11.

Sergen, Semih, "Rubai", Eylül 1984, s.12.

Önsavaş, Mehmet, "Hayat Rüzgârı", Eylül 1984, s.13.

Masal, Hüseyin, "Yoksun", Eylül 1984, s.14.

Taşcan, Taşer, Dörtlükler: "Gurbetçiden Mesaj", "Hasret Duygusu", Eylül 1984, s.15.

Turhan, Ali, "Yüz Karası", Eylül 1984, s.16.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı V", Eylül 1984, s.18-19.

Sarıkurt, Kenan Kemal, "9 Eylül", Eylül 1984, s.20.

Nr.7

Önsavaş, Mehmet Hüsametdin, "Yıldızlar Ve Gece", Ekim 1984, s.2.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Dörtlük", Ekim 1984, s.2.

Karakaş, Metin Yüksel, "Geçit", Ekim 1984, s.4.

Sargut, Sait, "Bekleyiş", Ekim 1984, s.5.

Bektaş, Metin, "Bekleyiş", Ekim 1984, s.6.

Evliyagil, Necdet, "Yazgı", Ekim 1984, s.7.

Çağılıcı, Mehmet, "Cami Avlusunda", Ekim 1984, s.8.

Eminmehmet, Sezen, "Yalvarış", Ekim 1984, s.8.

İrgi, Sezai, "Müzedeki Hercai", Ekim 1984, s.13.

İnal, Ayhan, Dörtlükler: "Yanılgi", "Unuttum", "Yazık", "Bu Kız", Ekim 1984, s.14.

Altıntren, Derya, "Bir Ağaç Olsam", Ekim 1984, s.17.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı VI", Ekim 1984, s.18.

Ergi, İsmail, "Uyanmak", Ekim 1984, s.20.

Nr.8

(imzasız), "Anıtkabir'de", Kasım 1984, s.1.

Akdağlı Kara-Ozan, "Serzeniş", Kasım 1984, s.4.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Ne Ki", Kasım 1984, s.5.

Karakaş, Metin Yüksel, "Ömür", Kasım 1984, s.6.

Sivaslı Dertli-Ozan, "Ne Kaldı?", Kasım 1984, s.6.

Arkın, Bedriye, "Bir Konçertodan Esinlenme", Kasım 1984, s.7.

- İrgi, Sezai, "Durun", Kasım 1984, s.7.
- Safi, Cemal, "Söyle", Kasım 1984, s.8.
- Evliyagil, Necdet, "Ata'nın Huzurunda", Kasım 1984, s.9.
- Taşcan, Taşer, "Rubai", Kasım 1984, s.13.
- Önsavaş, Mehmet, "Zaman", Kasım 1984, s.14.
- Tarancı, Cahit Sıtkı, "Atatürk'ü Düşünürken", Kasım 1984, s.14.
- Sarıkurt, Kenan Kemal, "Büyük Düşman", Kasım 1984, s.15.
- Çağılıcı, Mehmet, "Kalmasın", Kasım 1984, s.16.
- Bektaş, Metin, "Dün Gibi", Kasım 1984, s.16.
- Masal, Hüseyin, "24 Kasım Şiiri: Bir Bahçe Yarattık Dünyamız İçin", Kasım 1984, s.17.
- Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı VII", Kasım 1984, s.18.
- Çulha, Necmettin, "Bensizlik Canına Yetti", Kasım 1984, s.19.
- Şendil, Sabih, "Mustafa Kemal", Kasım 1984, s.20.

Nr.9

- Evliyagil, Necdet, "Duymak ve Yanmak I", Aralık 1984, s.2.
- Ergi, İsmail, "Yavaş Yavaş", Aralık 1984, s.4.
- Peker, Nadide, "O...", Aralık 1984, s.6.
- İnal, Ayhan, "Mutluluk Düşü", Aralık 1984, s.7.
- Ese, Sait, "Sor", Aralık 1984, s.14.
- İrgi, Sezai, "Mânâ", Aralık 1984, s.14.
- Karakaş, Metin Yüksel, "Dalga Dalga Can Darlığım", Aralık 1984, s.14.

Cantaş, Reşat, "Neden", Aralık 1984, s.15.

Karabacak, Ahmet B., "Kan ve Çocuk", Aralık 1984, s.15.

Kaya, Osman, "Bulmuşsun", Aralık 1984, s.16.

Bektaş, Metin, "Eski Duygu", Aralık 1984, s.16.

Çağlıcı, Mehmet, "Gülüşler Gülüş Değil", Aralık 1984, s.17.

Turhan, Ali, "Şafak", Aralık 1984, s.17.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Güzel", Aralık 1984, s.18.

Önsavaş, Mehmet, "Sanki!..", Aralık 1984, s.18.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: "Tevhit", "Bütün", "Münacât", "Balçık", Aralık 1984, s.19.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı VIII", Aralık 1984, s.20.

Nr.10

Tan, Nail, "Yankılı Sevgiler Ortasında", Ocak 1985, s.4.

Ergi, İsmail, "Afrika'ya Kar Yağıyor", Ocak 1985, s.5.

İnal, Ayhan, "Sevgin Bende Tükenmez", Ocak 1985, s.6.

Ese, Sait, "Dinle", Ocak 1985, s.7.

Önsavaş, Mehmet, "Sonbahar", Ocak 1985, s.7.

Masal, Hüseyin, "Kır Çiçeğim", Ocak 1985, s.8.

Karakaş, Metin Yüksel, "Annem", Ocak 1985, s.9.

Bektaş, Metin, "Güz", Ocak 1985, s.10.

Altıncı, Perihan, "Dedim-Dedi", Ocak 1985, s.11.

İrgi, Sezai, "Hayat", Ocak 1985, s.11.

Ağacıkoğlu, M. Nihat, "Beyaz Olda", Ocak 1985, s.12.

Kabaca, Veysi, "Geceler", Ocak 1985, s.12.

Evliyagil, Necdet, "Şubat Düşü", Ocak 1985, s.16.

Çağılıcı, Mehmet, "Olmaz Diyorlar...", Ocak 1985, s.17.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ' ın Destanı IX", Ocak 1985, s.19.

Nr.11

İnal, Ayhan, "Gördüm Görelî", Şubat 1985, s.4.

Ergi, İsmail, "İnsan Gerçeğinde Uyanmak", Şubat 1985, s.5.

Karakaş, Metin Yüksel, "Dokuz Boyunduruğa Muhayyer", Şubat 1985, s.6.

Önsavaş, Mehmet, "Zaman... I", Şubat 1985, s.6.

İrgi, Sezai, "İnsan Bu", Şubat 1985, s.9.

Altıncı, Perihan, "Bekliyorum Ben Sıramı", Şubat 1985, s.9.

Çağılıcı, Mehmet, İki Dörtlük: "Çektiğim", "Yaşamak", Şubat 1985, s.10.

Sefercioğlu, Nejat, "Anıldık", Şubat 1985, s.12.

Türe, İskender, "Sen", Şubat 1985, s.14.

Orhan, Neslihan, "İthaf", Şubat 1985, s.14.

Çulha, Necmettin, "Yorgunluk Düşünce Bedene", Şubat 1985, s.16.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Ağâh, "Dörtlük", Şubat 1985, s.16.

Karabulut, Halil, "Bittin Demektir", Şubat 1985, s.18.

Samsunlu Âşık Kemâlî Bülbül, "Dördü Beş Etsem", Şubat 1985, s.20.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı X", Şubat 1985, s.21-22.

Taşcan, Taşer, "Sevgi İlmekleri", Şubat 1985, s.23.

Sarı, Gökhan, “Boşluk”, Şubat 1985, s.23.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: “Aramızda”, “Bilinemeyen”, “Vahdet-i Vücut”, “Hilkat Sürmekte Hâlâ”, Şubat 1985, s.24.

Nr.12

Ergi, İsmail, “Nükleer Kış”, Mart 1985, s.3.

Sayan, Erol, “Dostu Biliriz”, Mart 1985, s.4.

İnal, Ayhan, “Sevgin Bende Tükenmez”, Mart 1985, s.6.

Tan, Nail, “Gözlerin Geceyi Düşümlemiş”, Mart 1985, s.9.

Karakaş, Metin Yüksel, “Arayış”, Mart 1985, s.10.

Çağılıcı, Mehmet, “Yıldızların Döküldüğü Gece”, Mart 1985, s.13.

Önsavaş, Mehmet, “Yürüyüş”, Mart 1985, s.14.

Masal, Hüseyin, “Özlem ve Ümit”, Mart 1985, s.16.

Olgun, A. Kadir, “Seni Konuşur”, Mart 1985, s.19.

Cantaş, Reşat, “Kutlu Dağ’ın Destanı XI”, Mart 1985, s.20.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, “Kıymet”, Mart 1985, s.21.

Bektaş, Metin, “Aşkım”, Mart 1985, s.21.

Kaya, Özkaya, “Uslan da Gel”, Mart 1985, s.22.

Sakızcıoğlu, Ahmet, “Şebnem Gibi”, Mart 1985, s.22.

Karabulut, Halil, “Vahdet”, Mart 1985, s.23.

Taşcan, Taşer, “Mevlânâ”, Mart 1985, s.23.

Ergi, İsmail, “3.Yeniden: Kürdîli- Hicazkâr Şarkı”, Mart 1985, s.24, (Beste: Münir Ergi).

Nr.13

Karakaş, Metin Yüksel, “Sevgi Yağsın İstiyorum”, Nisan 1985, s.4.

Evliyagil, Necdet, “İstanbul”, Nisan 1985, s.6.

Çağlıcı, Mehmet, “Gamzedeki Düğüm”, Nisan 1985, s.10.

Turna, Nurten, “Tarabya’da Sabah”, Nisan 1985, s.10.

Karabulut, Halil, “Ömrüm Bitiyor”, Nisan 1985, s.13.

Taranoğlu, Güzide, “Öğretmen”, Nisan 1985, s.16.

Altıncı, Perihan, “Hayat Yolu”, Nisan 1985, s.16.

Önsavaş, Mehmet, “Güneş Batarken”, Nisan 1985, s.17.

Akbal, Ertuğrul, “Tutsak”, Nisan 1985, s.17.

Bektaş, Metin, “Bu Akşam”, Nisan 1985, s.18.

Taşcan, Taşer, Dörtlükler: “Kökler ve Dallar”, “Ömür Yolu”, “Şamata”, “Bir Hoyrat” Nisan 1985, s.19.

Küçükkasap, Talât, “Yine Seni Sevmek”, Nisan 1985, s.20.

İnal, Ayhan, Dörtlükler: “Taş”, “Dost”, Nisan 1985, s.21.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dörtlükler: “Bin Kerre Ölmek”, “Hepsi Bir”, Nisan 1985, s.21.

Cantaş, Reşat, “Kutlu Dağ’ın Destanı XII”, Nisan 1985, s.22.

Nr.14

Kılıç, Mesut, “Dostlarım”, Mayıs 1985, s.4.

Kılıç, Mesut, “Sen”, Mayıs 1985, s.4.

Evliyagil, Necdet, “Yalnız Ve Yalnız”, Mayıs 1985, s.7.

Karakaş, Metin Yüksel, “Yunus Diyorlar”, Mayıs 1985, s.10.

Turna, Nurten, "Sana da", Mayıs 1985, s.12.

İrgi, Sezai, "Benlik", Mayıs 1985, s.13.

Masal, Hüseyin, "Umutlarla Dünya", Mayıs 1985, s.14.

Önsavaş, Mehmet, "Aradığım", Mayıs 1985, s.15.

Çağılıcı, Mehmet, "Garip", Mayıs 1985, s.15.

Taşcan, Taşer, Dörtlükler: "Sarmaşık", "Şehitlikte", "Gerçek", Mayıs 1985, s.16.

İnal, Ayhan, "Tecelli", Mayıs 1985, s.17.

Bektaş, Metin, "Hayatım", Mayıs 1985, s.19.

Karabulut, Halil, "Dünya Bir Çiftliktir", Mayıs 1985, s.21.

Akbal, Ertuğrul, "Tokmak Pınar", Mayıs 1985, s.21.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı XIII", Mayıs 1985, s.22.

Akdağlı Kara-Ozan, "Bitmeyen Çile", Mayıs 1985, s.23.

Nr.15

İrgi, Sezai, "Ve Tanrı İnsanı Yarattı", Haziran 1985, s.4-5.

Önsavaş, Mehmet, "Güneş Batarken", Haziran 1985, s.7.

Sarıkurt, Kenan, "Fantezi", Haziran 1985, s.7.

Turan, A. Şükür, "Koklayasım Geldi", Haziran 1985, s.8.

Karakaş, Metin Yüksel, "İstanbul Özlemi", Haziran 1985, s.9.

Çubukçu, Deniz, "Seviyorum", Haziran 1985, s.13.

Altıncı, Perihan, "Ey Viran Olmuş Dünya", Haziran 1985, s.13.

Çınarlı, Mehmet, "Bağışlamazlar", Haziran 1985, s.14.

İrgi, Sezai, "Metin Yüksel'e", Haziran 1985, s.15.

Çağılıcı, Mehmet, “İntizar”, Haziran 1985, s.17.

Kabaca, Veysi, “Bir Özlemin Lisanı”, Haziran 1985, s.17.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: “Şen Sonsuzluğu”, “Eski Uğultuyu Dinlemek”, “Artık”, “Hüve”, Haziran 1985, s.18.

Kızıltuğ, Gülkaya, “Düşüm Yollara”, Haziran 1985, s.19.

Bektaş, Metin, “Eski Duygu”, Haziran 1985, s.19.

Karabulut, Halil, “Biz Kimiz”, Haziran 1985, s.20.

Tan, Nail, “Özür”, Haziran 1985, s.21.

Kılıç, Mesut, “Sen Ben O”, Haziran 1985, s.22.

Cantaş, Reşat, “Kutlu Dağ’ın Destanı (14)”, Haziran 1985, s.23.

Nr.16

Ergi, İsmail, “Yeni Baştan”, Temmuz 1985, s.4.

Geçer, İlhan, “Endişe”, Temmuz 1985, s.5.

Kaya, Doğan, “Necip Fazıl’a”, Temmuz 1985, s.6.

Dalıkırık, İ., “İğde Ağacı”, Temmuz 1985, s.6.

Kabaca, Veysi, “Başımın Belâsı”, Temmuz 1985, s.7.

Karakaş, Metin Yüksel, “Düğüm Düğüm”, Temmuz 1985, s.7.

Ertepinar, Coşkun, “Yahya Kemal’i Düşünürken”, Temmuz 1985, s.8.

Çınarlı, Mehmet, “Yenmek Zorundayız”, Temmuz 1985, s.9.

İrgi, Sezai, “Hasret”, Temmuz 1985, s.11.

Kılıç, Mesut, “Bir Yıldız Kaydı”, Temmuz 1985, s.11.

Masal, Hüseyin, “Çınar Ağacı”, Temmuz 1985, s.12.

Sarıkurt, Kenan, "Sevisiz Gece", Temmuz 1985, s.12.

Önsavaş, Mehmet, "sevgimiz", Temmuz 1985, s.14.

Küçük, Ali, "ölümsüz seveda", Temmuz 1985, s.14.

Bektaş, Metin, "Sona Doğru- Necip Fazıl'a", Temmuz 1985, s.15.

İnal, Ayhan, "Dua", Temmuz 1985, s.15.

Kayaoğlu, Ömer, "Harami", Temmuz 1985, s.16.

Altıncı, Perihan, "Elimde Değil", Temmuz 1985, s.16.

Aydemir, Ceylân, "Bir Çiçek Dikdim", Temmuz 1985, s.19.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: "Aç Olmak", "Yumak", "Arkadaki", "Boşalma", Temmuz 1985, s.19.

Tan, Nail, "A Canım", Temmuz 1985, s.20.

Çağlıcı, Mehmet, "Gönül", Temmuz 1985, s.22.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı (15)", Temmuz 1985, s.23.

Nr.17-18

Çınarlı, Mehmet, "Tedirginlik", Ağustos-Eylül 1985, s.4.

Geçer, İlhan, "Sarı Koğuştan", Ağustos-Eylül 1985, s.4.

Ertepinar, Coşkun, "Gönüllerde Açılacak Güller Üstüne", Ağustos-Eylül 1985, s.5.

Kaya, Doğan, "Şarkı", Ağustos-Eylül 1985, s.7.

Ergi, İsmail, "Size Yeni Bir Dünya Vereceğim", Ağustos- Eylül 1985, s.8.

Karakaş, Metin Yüksel, "Eşkiya Selim", Ağustos-Eylül 1985, s.9.

Âşık İsmetî, "Boynumun Borcu", Ağustos-Eylül 1985, s.10.

Kubat, Muharrem, "Sevgidir Yunus", Ağustos-Eylül 1985, s.11.

- İrgi, Sezai, "Sabah", Ağustos-Eylül 1985, s.12.
- Peker, Mehmet, "Yâr Anadolu", Ağustos-Eylül 1985, s.12.
- Önsavaş, Mehmet, "Gönül", Ağustos-Eylül 1985, s.18.
- Önsavaş, Mehmet, "Hasret", Ağustos-Eylül 1985, s.18.
- Vasfi, Hayati, "Muhasebe", Ağustos-Eylül 1985, s.18.
- Turan, A. Şekür, "Boz Börüler", Ağustos-Eylül 1985, s.20.
- Altıncı, Perihan, "Bez Bebek", Ağustos-Eylül 1985, s.21.
- Cantaş, Reşat, "Kurtar Beni", Ağustos-Eylül 1985, s.21.
- Güven, Sevinç, "Nerede", Ağustos-Eylül 1985, s.22.
- Kurt, Orhan, "Sorular Bulgular", Ağustos-Eylül 1985, s.22.
- Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı (16)", Ağustos-Eylül 1985, s.23.
- Soysal, Mehmet, "Boş Çerçeve", Ağustos-Eylül 1985, s.24.

Nr.19

- Kayaoğlu, Ömer, "Türkülerde", Ekim 1985, s.4.
- Soyuer, Halil, "Eksilenler", Ekim 1985, s.5.
- Evliyagil, Necdet, "Sana", Ekim 1985, s.6.
- İnal, Ayhan, "Yunus'um", Ekim 1985, s.8.
- Altıncı, Perihan, "Ben Bir Çiçek Olsam", Ekim 1985, s.10.
- Karakaş, Metin Yüksel, "Mezar Taşları", Ekim 1985, s.12.
- Albayrak, Aydoğan, "Arzuhal", Ekim 1985, s.13.
- Çağılıcı, Mehmet, "Akşamın Garipliğinde", Ekim 1985, s.13.
- Taşcan, Taşer, "Afgan'lı Mücahit'e", Ekim 1985, s.14.

Sarar, İsmail Ali, "Yörünge", Ekim 1985, s.14.

Ergeneli, Yıldırım Doğan, "Sebebi Ne Soracağım", Ekim 1985, s.14.

Geçer, İlhan, "Aykırı", Ekim 1985, s.15.

İnal, Ayhan, "Gidiyor", Ekim 1985, s.16.

İnal, Ayhan, "Ölüm", Ekim 1985, s.16.

Ertepinar, Coşkun, "Büyüme- Çocuk ve Ay", Ekim 1985, s.16.

Bektaş, İhsan, "Ağrı Dağı", Ekim 1985, s.18.

Âşık İsmetî, "Yazıklar Olsun", Ekim 1985, s.18.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: "Evrenin Çapı", "Gündelikçi", "Gece Aydınlığı", "Güç", Ekim 1985, s.18.

Ese, Sait, "Kâinat", Ekim 1985, s.19.

Tansever, Hüseyin, "Şarkı", Ekim 1985, s.19.

Kılıç, Mesut, "Ben Anadolu'yum", Ekim 1985, s.20.

Sarıkurt, Kenan Kemal, "Sabır Taşı", Ekim 1985, s.20.

Gül, M. Ali, "Vatandır Ar", Ekim 1985, s.20.

Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı (17)", Ekim 1985, s.22.

Ergi, İsmail, "Tanrı'ya Ereceğim", Ekim 1985, s.23.

Nr.20

Soyuer, Halil, "Kalıntı", Kasım 1985, s.3.

Geçer, İlhan, "Yitik", Kasım 1985, s.4.

Karakaş, Metin Yüksel, "Durum", Kasım 1985, s.4.

Ertepinar, Coşkun, "Kalem", Kasım 1985, s.4.

- Receboğlu, A. Suroy, "Bir Atanın Yılmaz Kenti", Kasım 1985, s.4.
- Albayrak, Aydoğan, "Nekropol Sokaklarında", Kasım 1985, s.6.
- Receboğlu, A. Suroy, "Bir Atanın Yılmaz Kenti", Kasım 1985, s.8.
- Bakiler, Yavuz Bülent, "Soru", Kasım 1985, s.11.
- Altıncı, Perihan, "Sır Küpü Dünya", Kasım 1985, s.12.
- Özdemir, Kaya, "Jönev' de Serçeler", Kasım 1985, s.12.
- Önsavaş, Mehmet, "Mevsimler Gibi", Kasım 1985, s.14.
- Evliyagil, Necdet, "Bursa", Kasım 1985, s.16.
- Ergeneli, Yıldırım Doğan, "Dünya Malı Dünyanıdır", Kasım 1985, s.21.
- Özyıldırım, Bekir Sıddık, "Tufan Tufan Sevdim", Kasım 1985, s.21.
- Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı (18)", Kasım 1985, s.22.
- İvgin, Hayrettin, "Geleceğim Mavi Gözlerle", Kasım 1985, s.23.

Nr.21

- Güler, Abdulkadir, "700 Yıl Sonra Mevlânâ", Aralık 1985, s.2.
- Geçer, İlhan, "Ezik Yaşantı", Aralık 1985, s.3.
- Bakiler, Yavuz Bülent, "Sana Geldim Mevlânâ", Aralık 1985, s.4.
- Soyuer, Halil, "Bensizlik", Aralık 1985, s.5.
- Ergeneli, Yıldırım Doğan, "Kayıp İlânları", Aralık 1985, s.5.
- Tansever, Hüseyin, "Olmaz Mı?", Aralık 1985, s.6.
- Ete, Orhan, "dostlara", Aralık 1985, s.6.
- Bektaş, Metin, "Ayak Sesleri", Aralık 1985, s.8.
- Kılınç, İbrahim, "Dinlesinler", Aralık 1985, s.12.

- Kılınç, İbrahim, "Çiçekçi Kız", Aralık 1985, s.12.
- Turan, A. Şekür, "Görmekteyiz Sizleri", Aralık 1985, s.14.
- Baydil, Emin, "Diller Yaksın Ağıt Beni", Aralık 1985, s.16.
- Özdemir, Yaşar Bedri, "Fenike Tacirleri", Aralık 1985, s.17.
- Cantaş, Reşat, "Kutlu Dağ'ın Destanı 19", Aralık 1985, s.18.
- Ertepinar, Coşkun, "Zaman Bahçesinde", Aralık 1985, s.19.

Nr.22

- Tansever, Hüseyin, "Sevda", Ocak 1986, s.2.
- Soyuer, Halil, "Aynalar", Ocak 1986, s.4.
- Geçer, İlhan, "İyimser Mısralar", Ocak 1986, s.5.
- Çubukçu, İbrahim Agâh, "Bizimdir", Ocak 1986, s.7.

Nr.23

- Bektaş, Metin, "Yüzünüzde", Şubat 1986, s.3.
- Çetin, İsmet, "Yüz Akımız", Şubat 1986, s.4.
- Ete, Orhan, "Ömür", Şubat 1986, s.6.
- Müftüoğlu, Mehmet Ali, "Bil", Şubat 1986, s.7.
- Övünç, Nahit, "Duracaksa Yüreğim...", Şubat 1986, s.7.
- Turan, A. Şekür, "Katsan Olmaz Mı?", Şubat 1986, s.8.

Nr.24

- Akın, Fikret, "Üçüncü Yeni", Ağustos 1986, s.2.

- Soyuer, Halil, "Yunus' ca", Ağustos 1986, s.7.
- Uğurtekin, Şerefettin, "İzmit Sahili", Ağustos 1986, s.8.
- Gül, Mehmet Ali, "Değil", Ağustos 1986, s.8.
- Özdemir, Yaşar Bedri, "Fener Bekçisinin Günlüğü", Ağustos 1986, s.13.
- Çubukçu, İbrahim Agâh, "Gör Kendini", Ağustos 1986, s.14.
- Bektaş, İhsan, "Dokular", Ağustos 1986, s.15.
- Bakiler, Yavuz Bülent, "Gurbet", Ağustos 1986, s.15.
- Öztürk, Sedat, "Bir Gün", Ağustos 1986, s.16.
- Âşık Nurşah, 24/3, "Barış Dünyam Yunus Emrem", Ağustos 1986, s.16.
- Geçer, İlhan, "Bursa İçin Mısralar", Ağustos 1986, s.19.
- Tansever, Hüseyin, "Gidiyorsun", Ağustos 1986, s.19.
- Altıncı, Perihan, "Zaman", Ağustos 1986, s.20.
- Ete, Orhan, "Sihir", Ağustos 1986, s.20.
- İnal, Ayhan, "Olamaz", Ağustos 1986, s.23.
- Baydil, Emin, "Kaldırımlar", Ağustos 1986, s.24.
- Uluçay, Ahmet, "Davet", Ağustos 1986, s.25-26.
- Övünç, Nahit, "bir şarkı güftesinden...", Ağustos 1986, s.27.
- Çetin, İsmet, "Göz Yaşı", Ağustos 1986, s.28.
- Turan, A. Şekür, "Gece Yarısı", Ağustos 1986, s.29.
- Petriçli, Kemal, "Pınar", Ağustos 1986, s.29.
- Softa, Sadık, "Rabbin Kefeni", Ağustos 1986, s.33-34.
- Çulha, Necmettin, "Özlem Dünyası", Ağustos 1986, s.34.
- Yırcalı, Sıtkı, "Kafeslerde- Havuzlarda", Ağustos 1986, s.34.

Taşcan, Taşer, Dört Dörtlük: "Afgan'lı Mücahite", "Şu Dünya", "Bakar- Kör", "Nokta", Ağustos 1986, s.35.

Nr.25-26-27

Berber, İbrahim, "Alp-Erenler", Eylül-Ekim-Kasım 1986, s.2.

Soyuer, Halil, "Bursa' da Sabah", Eylül-Ekim-Kasım 1986, s.6.

Sivaslı Âşık Erdem Can, "Gerek İmiş", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.8.

Ete, Orhan, "Günler Geçerken", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.18.

Tansever, Hüseyin, "Unutmuşsun", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s. 20.

Uluçay, Ahmet, "Hasta Bir Çocuğun Duası", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.21.

Bektaş, Metin, "Gidiyorum", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.22.

İrgi, Sezai, "Dörtnala", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.23.

Güzel, Nurcan, "Deli Mi Ne!...", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.23.

Albayrak, Aydoğan, "En Güzel", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.24.

Yırcalı, Sıtkı, "Renksiz Karanlık", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.27.

Geçer, İlhan, "Çoktan Geçti", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.27.

Receboğlu, Altay Suroy, "Türkistan I", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.28.

Gül, Mehmet Ali, "Dağlar", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.29.

Âşık İsmetî, "Mevlam Sana", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s. 30.

Çağılıcı, Mehmet, "Zemberek", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.30.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, Dört Dörtlük: "İlân-ı Aşk", "İki Böcek", "Sen", "Şarkı", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.32.

Ergi, İsmail, "Hunca", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.35.

- Ergi, İsmail, "Zirveden Gelen Ses", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.2.
- İnal, Ayhan, "Rüya", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 4.
- Çubukçu, İ. Agâh, "Gidiş Nereye", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.5.
- Ergeneli, Yıldırım Doğan, "Yaklaşım", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.5.
- Erman, Nüzhet, "Bir Adam Düşün", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.6.
- Uluçay, Ahmet, "Ben Üçüncü Yeni'yim", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 10.
- Ertepinar, Coşkun, "Kutup Yıldızı Gibi", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.11.
- Ertepinar, Coşkun, "Papatyaların Vatan Sevgisi", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.11.
- Berber, İbrahim, "Arzu", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 12.
- Berber, İbrahim, "Yakarış", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.12.
- Dündar, Erdoğan, "Köy Kadınına", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.16.
- Bektaş, İhsan, "Kör Kuyunun Dibinde", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.16.
- Geçer, İlhan, "Şarkımız Çalsa Bile", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 17.
- Erge, Ersin, "Barışın", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 17.
- Petriçli, Kemal, "Yıkılmak", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 18.
- Bacı, Nurşah, "Gel Güvenme", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 19.
- Kurt, Orhan, "Müsrif", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.20.
- Güneri, Cemil, "Sana Geldim", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 20.
- Turan, A. Şekür, "Yelpazenin Gölgesi", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 21.
- Gül, M. Ali, "Seni", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 21.
- Akın, Fikret, "Sevgide Bahar", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.23.
- Tansever, Hüseyin, "Unuttun Mu?...", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.23.

- Top, Baki, "Giden- Kalan", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.24.
- Oğuz, M. Öcal, "İstemem", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.24.
- Âşık Ali, "Ne Galdı", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.26.
- Tepe, Gülten, "Soğuk Bedenler", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.27.
- Budak, Hadiye, "Özlemlerimiz", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.27.
- Kılınç, İbrahim, "Memed I", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 29.
- Kılınç, İbrahim, "Memed 2", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 29.
- Hüseyin-i Sabur, "Destan-ı Hüseyin- i Sabur", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.33.
- Bektaş, Metin, "Habersiz", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 34.
- Altıncı, Perihan, "Dua Eden Diller Var", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.35.

Nr.31-32-33

- Uluçay, Ahmet, "Geceleri Şairler", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.2.
- Geçer, İlhan, "Saatler", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.4.
- Geçer, İlhan, "Geçip Giden Gemiler", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.4.
- Ergi, İsmail, "Ağlar Mısınız?... ", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.8.
- Ergi, İsmail, "Hürriyet", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.8.
- Turan, A. Şekür, "Uygur Kızına", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.11.
- Sarıdaş, Yusuf, "Bir Görünsen", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.12.
- İvgin, Hayrettin, "Nasıl Unuturum", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.13.
- İrgi, Sezai, "Her Kartal Uçuşunda", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.14.
- Merçen, Mehmet, "Zaman", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.18.
- Berber, İbrahim, "Kutlu Acun", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.19.

- Berber, İbrahim, "Bu Şehirde", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.19.
- İnal, Ayhan, "Biliyor Musun", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.21.
- İnal, Ayhan, "Sabır", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.21.
- Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Göz Attı Gitti", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.22.
- Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Milletim", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.22.
- Ertepinar, Coşkun, "Önce Sevgi Vardı", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.24.
- Albayrak, Aydoğan, "Sevda Değirmeni", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.25.
- Albayrak, Aydoğan, "Evham", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.25.
- Albayrak, Aydoğan, "Buhran", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.25.
- Bektaş, İhsan, "Aynası Kırık Suların", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.26.
- Bektaş, İhsan, "Süzülür Sokaklara", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.26.
- Tansever, Hüseyin, "Sensin", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.27.
- Oğuz, M. Öcal, "Şiir Nöbeti", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.28.
- Çetin, İsmet, "Duygularım", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.28.
- Katalay, Nevin, "Gün Gelir", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.28.
- Özmel, İsmail, "Cümle Ruhlar", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.29.
- Özbalcı, Mustafa, "Sabah", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.29.
- Oy, Aydın, "Akın", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.29.
- Çağılıcı, Mehmet, "Yuvada Sonbahar", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.33.
- Erge, Ersin, "Anlayamadılar", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.34.
- Öztürk, Sedat, "Yıldızlar", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.34.

Kılıç, M., "başlıksız", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.1.

Uluçay, Ahmet, "Karanlıklar Işığı Bağrında Saklar", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.4-5.

Geçer, İlhan, "Bırak Yakamı Hüzün", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.6.

Yarar, Mehmet Turan, "Gazel", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.7.

Berber, İbrahim, "Ayrılık", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.7.

Merçen, Mehmet, "Düştü Kar Tanesi Zaman Üstüne", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.8.

Erge, Ersin, "Hatırlayın", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.8.

Müftüoğlu, Mehmet Ali, "Yüzümü Okşıyan Büyük Ellerin", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.8.

Kavas, Yakup, "Hıçkırık", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.15.

Tansever, Hüseyin, "Arz-ı Hâl", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.16.

Kılınç, İbrahim, "Fıskırır", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.16.

Ergeneli, Yıldırım Doğan, "Kaçış", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.18.

Başaran, Ahmet Salih, "Sönsün Ocakta Ateş", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.18.

Karakaş, Metin Yüksel, "Zaman", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.20.

Kılıç, Mesut, "Yunus' ta Sevgi", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.21.

Pınarses, Zehra, "Çekilir Miydi", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.22.

Gül, Mehmet Ali, "Başka Güzel", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.23.

Keven, Nezir, "Zamanla Olacak", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.23.

Akın, Fikret, "Gurbet Akşamları", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.24.

Nr.37-38-39

Ergi, İsmail, "Yunus Emre", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.1.

Çubukçu, İbrahim Agâh, "Kanatlanır Uçarım Ben", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.4.

Bilgin, Arif, "Hep Bekleyeceğiz", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.4.

Çeten, Paşa, "Gözyaşı", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.6.

Uluçay, Ahmet, "Bir Çoban Masalı", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.8-9.

Gül, M. Ali, "Sardın", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.9.

Kılıç, Mesut, "İnsanlık", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.13.

Altıncı, Perihan, "Merih'ten Gelen Güzel", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.19.

Bektaş, Metin, "Sen", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.20.

Karakaş, Metin Yüksel, "Bilgisayar", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.24.

Nr.40-41-42

Erdal, Ali, "Gitti Kuşlar", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.1.

Ertepinar, Coşkun, "Seksen Yedi Baharında Bulutlar Dansı", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.5.

Akın, Fikret, "Sılaha Hasret", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.6.

Berber, İbrahim, "Nerde", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.6.

Geçer, İlhan, "Şarkı", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.10.

Boşnak, Metin, "Kış/La Zaman", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.12.

Karakaş, Metin Yüksel, "Toprak Ana", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.13.

İrgi, Sezai, "Mersin'den Sevgiliye", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.13.

Tansever, Hüseyin, "Yaşamak Bir Türküdür Dudaklarında", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.14.

- Erkan, Nesrin, "Nerden Nereye", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.14.
- Erge, Ersin, "Sen", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.14.
- Turan, Abdulkadir, "Her Zerreme Seni Çizmiş", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.15.
- Bektaş, Metin, "Ne Deyim", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.17.
- Tepe, Gülten, "İkilem", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.19.
- Narlı, Mehmet, "Bilirim", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.19.
- Çeten, Paşa, "Dua", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.19.
- Keven, Nezir, "Bir Ehli Bin Cahil", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.23.
- Köksel, Behiye, "Nihavent Şarkı", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.23.
- Çelikcan, Hüseyin, "Olmuyor", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.24.

Nr.43

- Yeşildağ, Birgül, "Memleketim", Aralık 1988, s.1.
- Akalın, Nazir, "Diyet", Aralık 1988, s.5.
- Turan, Abdulkadir, "Doğan Güneş Kan Kırmızı", Aralık 1988, s.5.
- Uluçay, Ahmet, "O'nun Bineği", Aralık 1988, s.6.
- Çeten, Paşa, "Kafdağı", Aralık 1988, s.6.
- İşcan, Mehmet, "Benim Dünyam", Aralık 1988, s.6.
- Soyuer, Halil, "Sitem", Aralık 1988, s.7.
- Soyuer, Halil, "Türk Çocuğu Diyor Ki", Aralık 1988, s.7.
- Taşkın, Altay, "Kahraman", Aralık 1988, s.7.
- Erge, Ersin, "Hasretin Dayanıyor Şafağa", Aralık 1988, s.8.
- Boşnak, Metin, "Peygamber Devesi", Aralık 1988, s.8.

- Kılıç, Mesut, "Can", Aralık 1988, s.8.
- Gül, Mehmet Ali, "Bir Milletiz", Aralık 1988, s.12.
- Sönmez, Birgül, "Kardelen", Aralık 1988, s.18.
- Bektaş, Metin, "Aşk Ve Sen Ben", Aralık 1988, s.21.
- Tezcan, Mustafa, "İntizar", Aralık 1988, s.21.
- Çelikcan, Hüseyin, "Beni De...", Aralık 1988, s.22.
- Erdal, Ali, "Deniz", Aralık 1988, s.23.
- Akın, Fikret, "Hasret Türküsü", Aralık 1988, s.23.
- Köksel, Behiye, "Gül Kadri Unutuldu", Aralık 1988, s.24.

Nr. Şiir Günlüğü 1.Kitap

- Çeten, Paşa, "Kutsal Bayrağım", Şubat 1990, s.3.
- Erkan, Nesrin, "Yaşadıkça", Şubat 1990, s.3.
- Uluçay, Ahmet, "Mezarlıkta Kış", Şubat 1990, s.4.
- Akın, Fikret, "Gönülden Sesleniş", Şubat 1990, s.5.
- Narlı, Mehmet, "Doktor", Şubat 1990, s.5.
- Boşnak, Metin, "Kurganım", Şubat 1990, s.6.
- Geçer, İlhan, "Şarkı", Şubat 1990, s.8.
- Öğütlü, Fatih İsmail, "Onun Hikâyesi", Şubat 1990, s.10.
- Bektaş, İhsan, "Günlerle Çoğalmalı", Şubat 1990, s.11.
- Berber, İbrahim, "Ne Zaman Aklıma Gelsen", Şubat 1990, s.12.
- Çubukçu, İbrahim Agâh, "Şerife Bacı", Şubat 1990, s.14.
- Pınarses, Zehra, "Şeytan Kulağına Kurşun", Şubat 1990, s.18.

Çetinkaya, Haydar, “Kara Bahtım”, Şubat 1990, s.22.

Ergi, İsmail, “Nötron”, Şubat 1990, s.23.

Öklü, Mehmet, “Gazel”, Şubat 1990, s.24.

Nr. Şiir Günlüğü 2.Kitap

Karagöz, M. Berdan, “Mersin’de Eylül”, Kasım 1990, s.8.

Ertepinar, Coşkun, “Sevim Hanımın Ağacı”, Kasım 1990, s.11.

Bektaş, İhsan, “Gizler”, Kasım 1990, s.11.

Ergi, İsmail, “Emirgân”, Kasım 1990, s.12.

Öklü, Mehmet, “Emirgân” Kasım 1990, s.13, (İngilizce Çeviri).

Karakaş, Metin Yüksel, “Gönül Düşü”, Kasım 1990, s.14.

Boşnak, Metin, “Gel”, Kasım 1990, s.14.

Erkan, Nesrin, “Gönlüm”, Kasım 1990, s.18.

Berber, İbrahim, “Kürşat’ım”, Kasım 1990, s.18.

Çeten, Paşa, “Soylu Bir Atın”, Kasım 1990, s.22.

Soyuer, Halil, “Bakış Mektubu”, Kasım 1990, s.23.

Çubukçu, İbrahim Agâh, “Gider İnsan”, Kasım 1990, s.24.

Nr. Şiir Günlüğü 4. Kitap

Öklü, Mehmet, “Duman Duman”, Haziran 1991, s.2.

Ergi, İsmail, “Yanar Olmuştur”, Haziran 1991, s.9.

Karakaş, Metin Yüksel, “Bizim Sokak”, Haziran 1991, s.9.

Berber, İbrahim, “Övgü”, Haziran 1991, s.13.

Berber, İbrahim, “Naat”, Haziran 1991, s.13.

Tezcan, Mustafa, “Özlem”, Haziran 1991, s.17.

Hirik, Ali Coşkun, “Bu Akşam”, Haziran 1991, s.18.

(Tercüme Şiir)

Nr.11

Begüm, Banu, “başlıksız”, Şubat 1985, s.13, Özbekçe/ Sabit Madaliyev’ den/ Manzum.

Nr.19

Ünver, İ., “Bizim İrade”, Ekim 1985, s.13, Çağdaş Uygur Şiiri/ Ahmet Cappar’ dan/ Manzum.

Nr.20

Ünver, İ., “Hasret”, Kasım 1985, s.18, Çağdaş Uygur Şiiri/ Tayıpcan Eliyop’dan/ Manzum.

Nr.31-32-33

Turan, Şekür, “Pamir Oğluyum”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.31, Uygur Türk Şiiri/ Şanıyaz Kepel’ den / Manzum.

(Yugoslavya Şiirinden Örnekler)

Nr.6

Ramo, Şükrü, “Atatürk Anısı”, Eylül 1984, s.9, Yugoslavya Şiiri.

Ramo, Şükrü, “Üskübüm”, Eylül 1984, s.9, Yugoslavya Şiiri.

Ramo, Şükrü, “Uyumsuzluk”, Eylül 1984, s.10, Yugoslavya Şiiri.

Nr.7

Mercan, Hasan, “Kızıma Şiirler”, Ekim 1984, s.10, Yugoslavya Şiiri.

Mercan, Hasan, “Merhaba Atatürk”, Ekim 1984, s.11, Yugoslavya Şiiri.

Mercan, Hasan, “Karışmayın”, Ekim 1984, s.12, Yugoslavya Şiiri.

Nr.8

İbrahim, Bayram, “Kalbimizde Sen Büyüyorsun”, Kasım 1984, s.13, Yugoslavya Şiiri.

İbrahim, Bayram, “Yokluğun”, Kasım 1984, s.13, Yugoslavya Şiiri.

Nr.9

Bozacı, Arif, “Sarayova”, Aralık 1984, s.10, Yugoslavya Şiiri.

Bozacı, Arif, “Üsküp”, Aralık 1984, s.10, Yugoslavya Şiiri.

Bozacı, Arif, “Renk”, Aralık 1984, s.10, Yugoslavya Şiiri.

Nr.10

Bayram, Esad, “Yazlamadan Hatıralar”, Ocak 1985, s.13, Yugoslavya Şiiri.

Bayram, Esad, “Mutluluk”, Ocak 1985, s.14, Yugoslavya Şiiri.

Bayram, Esad, “İnsanlığa Saygı”, Ocak 1985, s.14, Yugoslavya Şiiri.

Nr.11

Emin, İlhami, “İştîp”, Şubat 1985, s.12, Yugoslavya Şiiri.

Nr.12

Zekeriya, Necati, “Bu Gece”, Mart 1985, s.18, Yugoslavya Şiiri.

Nr.13

Hafız, Nimetullah, “Mustafa Kemal’in Doru Atı”, Nisan 1985, s.12, Yugoslavya Şiiri.

Nr.14

Bellür, İrfan, “Sabah Güneşi”, Mayıs 1985, s.18, Yugoslavya Şiiri.

Bellür, İrfan, “Kandil”, Mayıs 1985, s.18, Yugoslavya Şiiri.

Bellür, İrfan, “Lamba”, Mayıs 1985, s.18, Yugoslavya Şiiri.

İbrahim, Bayram, “bir şiirleşmesi ayrılığın”, Mayıs 1985, s.20, Yugoslavya Şiiri.

Nr.15

Beksaç, Zeynel, “Saklambaç Örneği”, Haziran 1985, s.11, Yugoslavya Şiiri.

Beksaç, Zeynel, “Türkçem Gururum”, Haziran 1985, s.12, Yugoslavya Şiiri.

Beksaç, Zeynel, “Gurur Üstüne Ezgiler”, Haziran 1985, s.12, Yugoslavya Şiiri.

Nr.16

Engüllü, Suat, “Karaca oğlan”, Temmuz 1985, s.21, Yugoslavya Şiiri.

Nr.17-18

Ülkü, Nusret Dişo, “Deniz Ve Ben”, Ağustos-Eylül 1985, s.16, Yugoslavya Şiiri.

Ülkü, Nusret Dişo, “Türkçem”, Ağustos-Eylül 1985, s.16, Yugoslavya Şiiri.

Nr.19

Ali, Fahri, “Ana Sen Varsın Toprak Sen”, Ekim 1985, s.21, Yugoslavya Şiiri.

Nr.21

Kaya, Fahri, “Masal”, Aralık 1985, s.15, Yugoslavya Şiiri.

(Azerbaycan Şiirinden Örnekler)

Nr.1

(imzasız), “Bılbıl”, Nisan 1984, s.14, Azeri Şiiri.

Nr.3

Aslan, Şeker, "Uyku", Haziran 1984, s.14, Azeri Şiiri.

(imzasız), "Dağlar", Haziran 1984, s.15, Azeri Şiiri.

Nr.19

Kasımzâde, Kasım, "Hasretliyem", Ekim 1985, s.7, Azerbaycan Türk Şiiri.

Nr.20

Kürçaylı, Aliğa, "Sesle Beni", Kasım 1985, s.17, Azerbaycan Türk Şiiri.

Nr.24

Zekâ, Refik, "Ev Vatan", Ağustos 1986, s.30, Azerbaycan Şiiri.

Nr.28-29-30

Handan, Refik Zekâ, "başlıksız", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 28, Azerbaycan Şiiri.

Nr.34-35-36

Gün, Nurengiz, "Selam Çörege, Güle, Güneşe", Ekim-Kasım- Aralık 1987, s.9-10, Azerbaycan Şiiri.

Gün, Nurengiz, "İnsanlarsız Neye Lazımsın Dünya?", Ekim-Kasım-Aralık 1987, s.10, Azerbaycan Şiiri.

Nr.37-38-39

Agayeva, Kemale, "Vatan", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.22, Azerbaycan Şiiri.

Agayeva, Kemale, "Ömrüm", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.22, Azerbaycan Şiiri.

Nr. Şiir Günlüğü 1.Kitap

Hazri, Nebi, "Kim Meni Hatırlasa", Şubat 1990, s.13, Azerbaycan Şiiri.

Aslan, Mehmet, "Karanfil Şehit Kanı", Şubat 1990, s.17, Azerbaycan Şiiri.

Nr. Şiir Günlüğü 2.Kitap

Kesemenli, Nusret, "Koru Göz Yaşını", Kasım 1990, s.15, Azerbaycan Şiiri.

(Alıntı/Derleme Şiirler)

Nr.1

Asya, Arif Nihat, “Kıbrıs Rubaileri”, Nisan 1984, s.7.

Nr.2

Emre, Yunus, “İlâhi”, Mayıs 1984, s.16, (alıntı).

Nr.4

Mevlânâ, “Mevlânâ Diyor Ki”, Temmuz 1984, s.14, (derleme).

Nr.6

Abdal, Kaygusuz, “Şiirler”, Eylül 1984, s.19, (alıntı).

Nr.9

Mevlânâ, “Mevlâna’dan Seslenişler”, Aralık 1984, s.8, Derleyen: Namık Funda.

Nr.10

Mevlânâ, “Rubai”, Ocak 1985, s.9, (alıntı).

Nr.11

Ay, Gül, “Halk Şiirinde Elâ Gözler”, Şubat 1985, s.17, (derleme).

Nr.20

Beyatlı, Yahya Kemal, “Çin Kâsesi”, Kasım 1985, s.5, (alıntı).

Beyatlı, Yahya Kemal, “Ömür”, Kasım 1985, s.5, (alıntı).

Nr. Şiir Günlüğü 3.Kitap

Emre, Yunus, “Yunus’tan”, Mayıs 1991, s.4, (alıntı-dörtlükler).

Öklü, Mehmet, “Yunus’tan”, Mayıs 1991, s.4, (İngilizce Çeviri).

Emre, Yunus, “Yunus’tan”, Mayıs 1991, s.16, (alıntı- dörtlükler).

Aras, Nurdan, “Yunus’tan”, Mayıs 1991, s.16, (İngilizce Çeviri).

Türker, Yaşar, “Yunus’tan”, Mayıs 1991, s.16, (İngilizce Çeviri).

EK-2: ÜÇÜNCÜ YENİ DERGİSİ NİSAN 1984-HAZİRAN 1991 YAYIN DÖNEMİ (1.VE 43. SAYILAR-ŞİİR GÜNLÜĞÜ 1,2,3 VE 4. KİTAP) YAYIMLANAN YAZI/MAKALE VE SÖYLEŞİLER BİBLİYOGRAFYASI

Nr.1

Tekinay, Yahya, “700 Yıl İçinde 250 Bestecinin Seslendirdiği Şair: Yunus Emre”, Nisan 1984, s.4.

Tardu, Cem, “Şiir ve Mizah”, Nisan 1984, s.6.

Ergi, İsmail, “Evrensel Şiir ve Dil”, Nisan 1984, s.8-9.

Durak, Mehmet, “Ayın Portresi: Görüşleriyle Mehmet Akif”, Nisan 1984, s.10.

Coşar, Kerim, “Şairimtıraklar”, Nisan 1984, s.13.

Nr.2

Aksan, Doğan, “Bugünkü Şiirimiz İçin”, Mayıs 1984, s.6.

Ergi, İsmail, “Seminerden Notlar: Neden Evrensel Şiir?”, Mayıs 1984, s.10-11.

Ay, Gül, “Onlar Da Şairdi (1): Fatih (Avni)”, Mayıs 1984, s.13.

Nr.3

Serdar, Mine, “Halk Şiirinde Toplumsal Temalar”, Haziran 1984, s.5.

Ergi, İsmail, “I. Şiir Seminerinden Notlar: Modern Türk Şiirinin Yönü”, Haziran 1984, s.10-11 ve 19.

Coşar, Kerim, “Şair Dertli”, Haziran 1984, s.12-13.

Korkut, Asım, “Bir Kitap- Eleştiri: ‘Çağdaş Azeri Şiiri Antolojisi’”, Haziran 1984, s.14.

Nr.4

Ergi, İsmail, “Şiir Semineri: Üçüncü Yeni Nedir?”, Temmuz 1984, s.4-5-6.

Coşar, Kerim, “Halkın Gönünde Taht Kuranlar: Erzurumlu Emrah”, Temmuz 1984, s.17.

Korkut, Asım, “Destanlarda Uyanmak”, Temmuz 1984, s.19.

Nr.5

Ergi, İsmail, “Türk Şiirinde Temel Eserler: Kutadgu Bilig”, Ağustos 1984, s.5-6.

Coşar, Kerim, “Bayburtlu Zihni”, Ağustos 1984, s.10.

Korkut, Asım, Yayınlar Arasında: “Hatıraların Işığında”, Ağustos 1984, s.13-14.

Nr.6

İnal, Ayhan, “Ölümünün Beşinci Yılında Ahmet Muhip Dıranas”, Eylül 1984, s.4-5-6.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri 1: Yugoslavya Türk Şiiri Üzerine ‘Şükrü Ramo’”, Eylül 1984, s.7-8.

Ergi, İsmail, “Türk Mitolojisinde ‘Evren’”, Eylül 1984, s.11.

Minarecioğlu, Minaceddin, “Şiir ve Musiki”, Eylül 1984, s.12-13-14.

Nr.7

Ergi, İsmail, “Anlamcı Şiir Üçüncü Yeni”, Ekim 1984, s.3-4.

İnal, Ayhan, “Ölümünün Beşinci Yılında Ahmet Muhip Dıranas II”, Ekim 1984, s.5-6-7.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri 2: Hasan Mercan", Ekim 1984, s.9-10.

İvgin, Hayrettin, "Çağdaş Kuzey Azerbeycan Şiiri Antolojisi", Ekim 1984, s.15-16.

Nr.8

Minarecioğlu, Minaceddin, "Saz Mûsikisi ve Şiir", Kasım 1984, s.4-5.

İnal, Ayhan, "Ölümünün Beşinci Yılında Ahmet Muhip Dıranas III", Kasım 1984, s.8-9.

Durak, Mehmet, "İsmail Ergi Ve Şiirimizde 3.Yeni Olgusu", Kasım 1984, s.10-11.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 3 Bayram İbrahim", Kasım 1984, s.12.

Nr.9

İrgi, Sezai, "Ölümünün 711.Yılında Büyük İslâm Düşünürü Mevlâna", Aralık 1984, s.4-5-6.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 4 Arif Bozacı", Aralık 1984, s.9.

Nr.10

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 5 Esad Bayram", Ocak 1985, s.13.

Nr.11

Bektaş, Metin, "Yunus Emre'nin Gezdiği Beldeler", Şubat 1985, s.7-8.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 6 İlhami Emin”, Şubat 1985, s.11.

Begüm, Banu, “Dış Türk Edebiyatından Sesler: Sabit Madaliyev (Özbek Şiiri)”, Şubat 1985, s.13.

Nr.12

Kınıklı, Mehmet, “Mehmet Akif”, Mart 1985, s.5.

Tuğra, Suzan, “Doğruyu Bulmak”, Mart 1985, s.7-8.

Bektaş, Metin, “Yunus Emre’nin Gezdiği Beldeler (2)”, Mart 1985, s.11-12.

İvgin, Hayrettin, “Bir Kitap Daha: Erdemli Bir Şair Ve ‘Dilek’”, Mart 1985, s.15-16.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri 7 Necati Zekeriya”, Mart 1985, s.17-18.

Nr.13

Kulaoğlu, Cemil, “Bir Mülâkat, Mülâkat yapılan isim: İsmail Ergi”, Nisan 1985, s.5-6-7-8.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 8 Prizrenli Bir Osmanlı Efendisi: Prof. Dr. Nimetullah Hafız”, Nisan 1985, s.11 ve 14.

İnal, Ayhan, “Umutlar Canda Çiçek”, Nisan 1985, s.15-16.

Nr.14

Ergi, İsmail, “Yine Huzurundayız Yunus Emre’m”, Mayıs 1985, s.3.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, “Yunus Emre’nin İslâm Felsefesindeki Yeri”, Mayıs 1985, s.5-6-7.

Kulaoğlu, Cemil, “Bir Mülâkat (2), Mülâkat yapılan isim: İsmail Ergi”, Mayıs 1985, s.8-9.

İnal, Ayhan, “Bir Sanatçımızı Tanıyalım: Haldun Marlı”, Mayıs 1985, s.11-12-13.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 9 İrfan Bellür”, Mayıs 1985, s.18.

Nr.15

Kulaoğlu, Cemil, “Bir Mülâkat (3), Mülâkat yapılan isim: İsmail Ergi”, Haziran 1985, s.6-7 ve 14 ve 20.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 10 Zeynel Beksaç”, Haziran 1985, s.11.

Kınıklı, Mehmet, “Zaman, Hüzün ve Mehmet Önsavaş”, Haziran 1985, s.15-16.

Nr.16

Ergi, Şerife Gülay, “Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiirlerinde Konu”, Temmuz 1985, s.8-9-10.

Kulaoğlu, C., “Struga Şiir Festivaline Gidecek Şairler Belli Oldu”, Temmuz 1985, s. 13.

Önder, Mehmet, “İstanbul’a Benziyorsun”, Temmuz 1985, s.17-18.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 11 Suat Engüllü”, Temmuz 1985, s.21.

Nr.17-18

Minarecioğlu, Minaceddin, "Yahya Kemal Beyaz Lisan ve Türk Musikisi", Ağustos-Eylül 1985, s.3 ve 5 ve 7.

Gülay, Şerife, "Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Konu (2)", Ağustos-Eylül 1985, s.13.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 12 Nusret Dişo Ülkü", Ağustos-Eylül 1985, s.15.

İnal, Ayhan, "Zaman Olur Ki", Ağustos-Eylül 1985, s.17-18.

Özbekler, Kerim, "Nahit Övünç ve Acıların Romansı", Ağustos-Eylül 1985, s.19-20.

Çulha, Necmettin, "Mut Karacaoğlan Kültür ve Sanat Şenlikleri", Ağustos-Eylül 1985, s.24.

Nr.19

Ergi, İsmail, "Saint-John Perse ve Şiirin Kaynağı Meselesi", Ekim 1985, s.3-4.

Baydil, Emin, "Basınıımızda 3.Yeni Şiir Hareketi, Hazırlayan: Cemil Kulaoğlu", Ekim 1985, s.5-6-7.

(imzasız), "Azerbaycan Türk Şiiri: Kasım Kasımszâde", Ekim 1985, s.7.

Özbekler, Kerim, "Bir Kitap: Remzi Uydum ve 'Mustafa Kemal'im'", Ekim 1985, s.9-10.

Minarecioğlu, Minaceddin, "Yahya Kemal Beyaz Lisan ve Türk Musikisi (II)", Ekim 1985, s.11-12.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 13 Fahri Ali", Ekim 1985, s.21.

Nr.20

Ergi, İsmail, "Kasım...", Kasım 1985, s.3 ve 5.

Ergi, İsmail, "Gerçek Şiir- Büyük Şair", Kasım 1985, s.7-8.

Soyuer, Halil, "İsimsiz Bir Şair: Orhan Ete' yi Tanımak", Kasım 1985, s. 9-10-11.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Basınımızda 3.Yeni Şiir Hareketi: 'Şiirde Üçüncü Yeni Üzerine'", Kasım 1985, s.13-14, Hazırlayan: Cemil Kulaoğlu.

Kayacan, İsa, "Ankara Mektubu- Oturup Yazmak", Kasım 1985, s.15-16.

(imzasız), "Azerbaycan Türk Şiiri: Aliğa Kürçaylı", Kasım 1985, s.17.

Özbekler, Kerim, "Okunacak Kitaplar: Şiirlerim ve Ben", Kasım 1985, s.19-20.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 14 Altay Suroy Recepoğlu", Kasım 1985, s.20.

Nr.21

Karakaş, Metin Yüksel, "Şiir Sohbetleri: Şiirlerimiz İçin Neler Yapabiliriz", Aralık 1985, s.7-8.

Özbekler, Kerim, "İsmail Ergi ve 'İnsan Gerçeğinde Uyanmak'", Aralık 1985, s.9-10-11-12.

Kayacan, İsa, "Folklor Örneklerimiz", Aralık 1985, s.13-14.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Yugoslavya Türk Şiiri: 15 Fahri Kaya", Aralık 1985, s.15.

Nr.22

Kayacan, İsa, "Şiir Yazmak Ve...", Ocak 1986, s.2.

İrgi, Sezai, "Baştan Sona Doğru", Ocak 1986, s.3.

Ergi, İsmail, “Şiir 1986”, Ocak 1986, s.4-5.

Kılıç, Mesut, “Osmanlı Sarayında Şiir”, Ocak 1986, s.6.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Yugoslavya Türk Şiiri: 16 Agim Rifat Yeşeren”, Ocak 1986, s.7.

Nr.23

Ergi, İsmail, “Şiir Yazmak Sanatı”, Şubat 1986, s.1 ve 4-5.

Kılıç, Mesut, “Osmanlı Sarayında Şiir (2)”, Şubat 1986, s.2.

Karakaş, Metin Yüksel, “Şairlerimizden: Nasıl Yazıyorlar?”, Şubat 1986, s.3.

İrgi, Sezai, “Medeniyetten Edebiyata”, Şubat 1986, s.6-7.

Nr.24

Ergi, İsmail, “Şiirde Konu Meselesi”, Ağustos 1986, s.5-6.

Karakaş, Metin Yüksel, “Cumhuriyet Şiirinde Ana Sevgisi”, Ağustos 1986, s.9-10-11.

Kılıç, Mesut, “Osmanlı Sarayında Şiir (3)”, Ağustos 1986, s.12-13.

Nasrattınoğlu, İ.Ü., “Bir Gezinin Ardından: Özbek Şairleri ve Yazarları İle...”, Ağustos 1986, s.17-18.

Soyuer, Halil, “Üçüncü Yeni’nin Anatomisi”, Ağustos 1986, s.21-22.

Bektaş, Metin, “Azerbaycan Türk Şiiri: Refik Zekâ”, Ağustos 1986, s.30.

Özbekler, Kerim, “Türkistan Şarkı- Türkü Güftelerinden Bir Demet”, Ağustos 1986, s.31-32.

Softa, Sadık, “Bacılar Ordusu’ndan Şerife Bacı’ya”, Ağustos 1986, s.33.

Nr.25-26-27

Ergi, İsmail, "Nazım Mı, Şiir Mi?", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.3-4-5.

Karakaş, Metin Yüksel, "Manilerimizde Çocuk", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.9-10-11.

İrgi, Sezai, "Sanatta Öze Dönüş", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s. 12-13-14-15-16-17-18.

Ayvazoğlu, Beşir, "Şiir ve Dil", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s. 19-20.

Bektaş, İhsan, "Edebiyat-Şiir", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.25-26.

Özbekler, Kerim, "Gündüz Aydın ve Çiçeğim Ayazda Soldu", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.33-34.

Nr.28-29-30

Irmak, Prof. Dr. Sadi, "Hümanizm ve Mevlânâ", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.7-8-9-10.

Kılıç, Mesut, "Şiirimizde Üçüncü Selim", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.13-14-15-16.

Çağılıcı, Mehmet, "Şiir Nedir?... ", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 18.

Karakaş, Metin Yüksel, "Halk Ozanlarımız: Hüseyin- i Sabur", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.22 ve 32.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Azerbaycan Âşıkları ve El Şairleri", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 25-26.

Söylemez, Orhan, "Pembe Kıvılcımlar", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.30-31-32.

Nr.31-32-33

Ergi, İsmail, "Biz 'Anlamcılar'", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.3-4.

Cunbur, Dr. Müçgân, “Karacaoğlan’ın Şiirleri”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.9-10-11.

Cezayirli, M. Faruk, “Sivaslı Âşık Sefil Selîmi”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.15-16-17.

Kılıç, Mesut, “Bir Şairimiz: Coşkun Ertepinar”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.23-24.

Özbekler, Kerim, “Şerafettin Uğurlutekin ve Gönül Meyveleri”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.30.

Nr.34-35-36

Ergi, İsmail, “Şekil-Öz Tartışması”, Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.3 ve 5.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Azerbaycanlı Şair Nurengiz Gün”, Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.9.

Bektaş, Metin, “Türk Şiirinde Mizah”, Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.11-12-13-14.

Kılıç, Mesut, “Şiiri Yazmak”, Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.17.

Kulaoglu, Cemil, “3.Yeni’den Bir Şairimiz: A. Şekür Turan”, Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.19.

Nr.37-38-39

Karakaş, Metin Yüksel, “Bilgisayar Ve Şiirimiz”, Ocak-Şubat-Mart 1988, s.3-4.

Özbalcı, Dr. Mustafa, “Ölümünün 30.Yılında: İyilikler Ve Güzellikler Şairi Ziya Osman Saba”, Ocak-Şubat-Mart 1988, s.5-6-7.

Ergi, İsmail, “Şiirde İmaj”, Ocak-Şubat-Mart 1988, s.10-11-12-13.

Biçen, Eşref, “Yunus Emre’nin Şiirlerinde Başlıca İmajlar”, Ocak-Şubat-Mart 1988, s.14-15-16-17-18.

Erge, Ersin, “‘Üçüncü Yeni’ Derken”, Ocak-Şubat-Mart 1988, s.21-22.

Nr.40-41-42

Ergi, İsmail, “Şair”, Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.3-4-5.

Özcan, Yard. Doç. Dr. Mustafa, “Mehmet Emin Yurdakul’un Şiirlerinde Çocuklar”, Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.7-8-9-10-11.

Biçen, Eşref, “Yunus Emre’nin Şiirlerinde Başlıca İmajlar”, Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.16-17-18.

İvgin, Hayrettin, “Çin’de Manas Destanı Üzerine Çalışmalar”, Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.20-21.

Nr.43

Ergi, İsmail, “Şairime Mektuplar I”, Aralık 1985, s.3-4.

Çıplak, Mehmet Şakir, “Ebcedhan’a Sorular”, Aralık 1988, s.9-10-11-12.

Özcan, Yard. Doç. Dr. Mustafa, “Mehmet Emin Yurdakul’un Şiirlerinde Çocuklar”, Aralık 1988, 13-14-15-16-17.

Biçen, Eşref, “Yunus Emre’nin Şiirlerinde Başlıca İmajlar”, Aralık 1988, s.19-20.

Nr. Şiir Günlüğü 1.Kitap

Ergi, İsmail, “Şiir Günlüğü ve Uluslararası ‘Altın Jüpiter’ Ödülü, Şubat 1990, s.2-3.

Kulaoğlu, Cemil, “Anlamcı Şiirin Doruğunda Bir Deha: Ahmet Uluçay İle Söyleşi”, Şubat 1990, s.7-8.

Kulaoğlu, Prof. Dr. Meliha, “Eski Roma’da Şiir”, Şubat 1990, s.9-10.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, “Azerbaycanlı Şair: Nebi Hazri”, Şubat 1990, s.13-14.

Özcan, Yard. Doç. Dr. Mustafa, "Cevat Fehmi Başkut'un Oyunlarında Deniz ve Denizciler", Şubat 1990, s.15-16-17.

Nr. Şiir Günlüğü 2.Kitap

Ergi, İsmail, "1990 Şiir Bildirisi", Kasım 1990, s.4.

Aras, Nurdan, "1990 Şiir Bildirisi", Kasım 1990, s.5, (İngilizce Çeviri).

Evliyagil, Necdet, "Şair Ve Şiir Üzerine...", Kasım 1990, s.7-8.

Öklü, Mehmet, "Anlamcı Şiir Üzerine Metin Yüksel Karakaş İle Söyleşi", Kasım 1990, s.9-10.

Nasrattınoğlu, İrfan Ünver, "Azerbaycan Türk Şiiri: Nusret Kesemenli", Kasım 1990, s.15.

Hafız, Prof. Dr. Nimetullah, "Kosova'da Türk Şiiri", Kasım 1990, s.16-17.

Özcan, Yard. Doç. Dr. Mustafa, "Edebiyat: Cevat Fehmi Başkut'un Oyunlarında Deniz ve Denizciler (2)", Kasım 1990, s.19-20-21-22.

Nr. Şiir Günlüğü 3.Kitap

Zeybek, Namık Kemal, "Yunus Emre ve Sevgi", Mayıs 1991, s.3-4.

Masala, Prof. Dr. Anna, "Bizim Yunus", Mayıs 1991, s.5-6-7-8-9.

Çubukçu, Prof. Dr. İbrahim Agâh, "Yunus Emre ve Varlık Felsefesi", Mayıs 1991, s.10-11-12-13-14-15-16.

Tıraş, Adem, "Mevlânâ'dan Yunus' a", Mayıs 1991, s.17.

Erkul, Fikriye, "1991 Yunus Emre Yılı Çalışmaları", Mayıs 1991, s.18.

Harmandar, Muallâ, "Yabancı Dillerde Yunus Emre", Mayıs 1991, s.19.

Nr. Şiir Günlüğü 4.Kitap

Ergi, İsmail, "Sözden Şiire", Haziran 1991, s.3-4.

Tıraş, Adem, "Mevlâna'nın Evrenselliği", Haziran 1991, s.5-6-7-8.

Süalp, Mehmet, "Gönül Eri Yunus Emre", Haziran 1991, s.10-11-12.

Erkul, Fikriye, "Yunus Emre" Seminerinden", Haziran 1991, s.14-15-16.

Yörükoğlu, Nezahat, "Yayın Dünyası: İki Kitap", Haziran 1991, s.19.

(Yeni Yayınlar/ Kitap ve Dergiler)

Nr.1

Tuğra, Suzan, "Yeni Yayınlar", Nisan 1984, s.14.

Nr.2

(imzasız), "Yeni Yayınlar", Mayıs 1984, s.17.

Nr.3

Erkaraca, Ali Osman, "Yeni Yayınlar", Haziran 1984, s.16.

Nr.5

(imzasız), "Yeni Yayınlar", Ağustos 1984, s.12.

Nr.6

Durak, Mehmet, "Bize Gelen Kitaplar", Eylül 1984, s.16.

Nr.7

Durak, Mehmet, "Dergiler Arasında", Ekim 1984, s.17.

Nr.10

Tekinsoy, Sevinç, "Bize Gelen Kitaplar", Ocak 1985, s.17.

Üçüncü Yeni, "Dergiler Üzerine", Ocak 1985, s.18.

Nr.11

Duman, Hâle, "Bize Gelen Kitaplar", Şubat 1985, s.18.

Tokay, Sevgi, "Yayın Dünyamız-Aydan Aya-", Şubat 1985, s.19.

Nr.12

İrgi, Sezai, "Bize Gelen Kitaplar", Mart 1985, s.19.

Nr.13

Erdoğan, İ., "Bize Gelen Kitaplar", Nisan 1985, s.18.

Nr.14

Erdoğan, İsmail, "Bize Gelen Kitaplar", Mayıs 1985, s.20.

Nr.15

Erkara, Ali Osman, "Bize Gelen Kitaplar", Haziran 1985, s.20.

Nr.16

Erdoğan, İsmail, "Bize Gelen Kitaplar", Temmuz 1985, s.22.

(imzasız), "Dergiler Arasında", Temmuz 1985, s.24.

Nr.17-18

Erdoğan, İsmail, "Bize Gelen Kitaplar", Ağustos-Eylül 1985, s.14.

Nr.19

Önsavaş, Mehmet, "Okunacak Kitaplar", Ekim 1985, s.17.

Nr.20

Erdoğan, İ., "Bize Gelen Kitaplar", Kasım 1985, s.23.

Nr.21

Kulaoglu, Cemil, "Bize Gelen Kitaplar", Aralık 1985, s.17.

Nr.24

Mülâyim, Abdullah, "Dergiler-Yayınlar", Ağustos 1986, s.27.

Nr.28-29-30

Kulaoğlu, Cemil, "Yeni Yayınlar", Ocak-Şubat-Mart 1987, s.35.

Nr.31-32-33

Mülâyim, Abdullah, "Yeni Yayınlar", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.32.

Nr.34-35-36

Kulaoğlu, Cemil, "Bize Gelen Kitaplar", Ekim, Kasım, Aralık 1987, s.21-22.

Nr.40-41-42

Mülâyim, Abdullah, "Bize Gelen Kitaplar", Nisan-Mayıs-Haziran 1988, s.22.

Nr.43

Mülâyim, Abdullah, "Yeni Yayınlar", Aralık 1988, s.22.

Nr. Şiir Günlüğü 2.Kitap

Mülâyim, Abdullah, "Bize Gelen Kitaplar", Kasım 1990, s.23.

(Şiir Terimleri Sözlüğü)

Nr.1

Tolunay, Aylâ, "Şiir Terimleri Sözlüğü", Nisan 1984, s.15.

Nr.2

Tolunay, Aylâ, "Şiir Terimleri Sözlüğü", Mayıs 1984, s.20.

Nr.3

Tolunay, Aylâ, "Şiir Terimleri Sözlüğü", Haziran 1984, s.20.

Nr.4

Tolunay, Aylâ, “Şiir Terimleri Sözlüğü”, Temmuz 1984, s.13.

Nr.5

Tolunay, Aylâ, “Şiir Terimleri Sözlüğü”, Ağustos 1984, s.18.

Nr.6

Tolunay, Aylâ, “Şiir Terimleri Sözlüğü”, Eylül 1984, s.17.

Nr.7

Tolunay, Aylâ, “Şiir Terimleri Sözlüğü”, Ekim 1984, s.19.

(Haber/ Duyuru Metinleri)

Nr.1

Kader, Muzaffer, “Ayın Haberleri”, Nisan 1984, s.2.

Nr.2

(imzasız), “Sanat Haberleri”, Mayıs 1984, s.2.

Nr.3

Tardu, Cem, “Sanat Haberleri”, Haziran 1984, s.2.

Nr.4

Durak, Mehmet, “Sanat Haberleri”, Temmuz 1984, s.2.

Nr.5

(imzasız), “Ayın Haberleri”, Ağustos 1984, s.17.

Nr.8

(imzasız), “Ayın Haberleri”, Kasım 1984, s.19.

Nr.9

(imzasız), "Sergimiz", Aralık 1984, s.12.

Nr.13

Üçüncü Yeni, "Anadolu Basınında Yılın Yazarı İsa Kayacan", Nisan 1985, s.9.

(imzasız), "Ayın Haberleri", Nisan 1985, s.23.

Nr.14

(imzasız), "Ayın Haberi: 3.Yeni Eskişehir Yunus Emre Festivalinde", Mayıs 1985, s.7.

Nr.15

(imzasız), "Yunus Emre Şiir Yarışmasını 3. Yeni Şairi Ayhan İnal Kazandı", Haziran 1985, s.10.

Nr.16

(imzasız), "Sanat Haberleri", Temmuz 1985, s.3.

Nr.20

(imzasız), "Ayın Haberleri", Kasım 1985, s.24.

Nr.21

(imzasız), "Basından Özetler", Aralık 1985, s.14.

Nr.22

Karakaş, Metin Yüksel, "Sözümüz Var: Dergimiz Üçüncü Yılında", Ocak 1986, s.1.

Nr.23

(imzasız), "Şiir Akşamları", Şubat 1986, s.8.

Nr.24

Üçüncü Yeni, "Şiir Dünyası", Ağustos 1986, s.3-4.

(imzasız), "İsa Kayacan; Türk Basınında 26. Yayın Yılına Başladı", Ağustos 1986, s.26.

Kulaoğlu, Cemil, "Haber: Ayhan İnal Struga' ya Gidiyor", Ağustos 1986, s.28.

Nr.25-26-27

Kulaoğlu, Cemil, "Anadolu'dan Haberler: Bin Okula Bin Kitap", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.31.

Albayrak, A. Suat, "Anadolu'dan Haberler: Üçüncü Yeni Üniversitede", Eylül- Ekim- Kasım 1986, s.31.

Nr.28-29-30

Ergi, İsmail, "4. Yıla Girerken", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 3-4.

Mülâyim, Abdullah, "Anadolu' dan Haber: Kerim Özbekler 5 Milyon Liralık Gazete Ve Dergi Dağıtacak", Ocak-Şubat-Mart 1987, s. 28.

Nr.31-32-33

Kulaoğlu, Cemil, "Haberler", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.20.

(imzasız), "Kültür ve Turizm Bakanlığı Halk Şairleri Arası Eser Yarışması Açtı", Nisan-Mayıs-Haziran 1987, s.35.

Karakaş, M. Yüksel, "Yunus Emre III. Şiir Yarışması", Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.36.

Nr.37-38-39

Kulaoğlu, Cemil, "Haberler: Âkif ve İkbâl Anıldı", Ocak-Şubat-Mart 1988, s.23.

Nr.40-41-42

Üçüncü Yeni, "Beşinci Yayın Yılı", Nisan-Mayıs Haziran 1988, s.2.

Nr. Şiir Günlüğü 2.Kitap

Üçüncü Yeni, "1990 'Altın Jüpiter' Şiir Ödülü Trayan Petrovski'nin", Kasım 1990, s.3.

Nr. Şiir Günlüğü 3.Kitap

(imzasız), “Yunus Emre Sevgi Yılı’nda ‘Şiir Günlüğü’”, Mayıs 1991, s.2, 1991.

(Mektup/ Anı)

Nr.4

3.Yeni, “Şairlerimizden Nükteler”, Temmuz 1984, s.12.

Nr.5

Kemal, Yahya, “Yahya Kemal’in Bir Mektubu”, Ağustos 1984, s.15.

Nr.15

(imzasız), “Mehmet Akif -Yahya Kemal: İğne”, Haziran 1985, s.10.

Nr.22

(imzasız), “Şairlerimizden”, Ocak 1986, s.5.

Nr.25-26-27

Evliyagil, Necdet, “Atatürk’ ten Bir Anı: ‘Az Kalsın Şair Olacaktım...’”, Eylül-Ekim- Kasım 1986, s.7-8.

Nr.31-32-33

Soyuer, Halil, “Anılarla Şairler: Yahya Kemal Beyatlı”, Nisan- Mayıs- Haziran 1987, s.5-6-7 ve 17.

Nr. Şiir Günlüğü 1.Kitap

Soyuer, Halil, “Anılarla Şairlerimiz: Osman Attila”, Şubat 1990, s.19-20-21-22.

(Şiir İncelemeleri)

Nr.2

(imzasız), “Bir Şiir- Bir Şiir”, Mayıs 1984, s.14-15.

Nr.3

Durak, Mehmet, "Bir Şiirin Anlattıkları", Haziran 1984, s.8-9.

Nr.5

Durak, Mehmet, "Eleştiri: Bir Şiir Üstüne 'Türkiyem Türkiyem Ana Toprak'", Ağustos 1984, s.8-9.

Nr.10

Kınıklı, Mehmet, "Bir Şiir Üzerine Tahlil: M. Yüksel Karakaş'ın 'Evimiz' Şiiri", Ocak 1985, s.15-16.

Nr.11

Kınıklı, Mehmet, "Metin Bektaş ve 'Dün Gibi'", Şubat 1985, s.15-16.

Nr.17-18

Coşar, Kerim, "Kaplancalı'nın 'Korku' Şiiri Üstüne", Ağustos-Eylül 1985, s.6-7.

(Başyazı/ Başlarken/Biterken)

Nr.1

(imzasız), "Başlarken", Nisan 1984, s.3 ve 12.

Nr.2

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Mayıs 1984, s.3 ve 18.

Nr.3

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Haziran 1984, s.3.

Nr.4

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Temmuz 1984, s.3.

Nr.5

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Ağustos 1984, s.3.

Nr.6

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Eylül 1984, s.3.

Nr.8

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Kasım 1984, s.3.

Nr.9

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Aralık 1984, s.3.

Nr.10

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Ocak 1985, s.3.

Nr.11

Üçüncü Yeni, "İkinci Cilde Başlarken", Şubat 1985, s.3.

Nr.15

Üçüncü Yeni, "Başyazı", Haziran 1985, s.3.

Nr.21

Üçüncü Yeni, "İkinci Cilt Biterken", Aralık 1985, s.3.

(Diğer)

Nr.1

Sardburg, Carl, "Şiir Üzerine İnciler", Nisan 1984, s.7.

Nr.2

(imzasız), "Üçüncü Yeni Yolunda: Genç Şairlerle Başbaşa", Mayıs 1984, s.18.

Nr.3

(imzasız), "Büyük Hint Şairi İkbal Diyor Ki", Haziran 1984, s.7.

Tuğra, Suzan, “Üçüncü Yeni Yolunda: Genç Şairlerle Başbaşa”, Haziran 1984, s.17.

Nr.4

Üçüncü Yeni, “TV’de ‘Şiir Dünyası’”, Temmuz 1984, s.7.

Nr.5

Mevlânâ, “Mesnevi’den”, Ağustos 1984, s.18.

Nr.8

(imzasız), “Aziz Okuyucularımız”, Kasım 1984, s.2.

Nr.13

Üçüncü Yeni, “3.Yeni’den ‘Kültür ve Turizm Bakanlığı’na Teklif”, Nisan 1985, s.3 ve 14.

Nr.22

Kulaoğlu, Cemil, “Sanat”, Ocak 1986, s.8.

Nr.43

Kulaoğlu, Cemil, “Sevgili Okuyucu”, Aralık 1988, s.2.